

ΤΜΗΜΑ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ

ΔΙΑΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

με Θέμα

Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων (DPO) - Συγκριτική Επισκόπηση

του

Γεωργίου Α. Ανδρικοπούλου

Επιβλέπουσα καθηγήτρια

Δρ Ευγενία Αλεξανδροπούλου – Αιγυπτιάδου

Θεσσαλονίκη, Φεβρουάριος 2023

Copyright © [Γεώργιος Ανδρικόπουλος, 2023] Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved. Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Οι απόψεις και θέσεις που περιέχονται σε αυτήν την εργασία εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Πανεπιστημίου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία έχει ως γενικό αντικείμενο της τον νεοφυή θεσμό του Data Protection Officer (DPO), που αποδίδεται στα ελληνικά με τον όρο Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων (ΥΠΔ), έτσι όπως αυτός καθιερώθηκε μέσα από τις διατάξεις του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων (ΓΚΠΔ), ήτοι του Ευρωπαϊκού Κανονισμού 2016/679, η εφαρμογή του οποίου εκκίνησε το 2018, δεσμεύοντας όλα τα κράτη-μέλη της Ένωσης.

Πρώτος σκοπός της εργασίας είναι να παρουσιάσει διεξοδικά τον θεσμό του ΥΠΔ, επιχειρώντας να δώσει απαντήσεις σε πολλά ερωτήματα που εγείρονται στην πράξη αναφορικά με τη λειτουργία και τον ρόλο του. Ως καταστάλαγμα της παρουσίασης αυτής, με λογική συνέπεια, δεύτερος σκοπός είναι να επισκοπηθεί συγκριτικά ο θεσμός με άλλους παρόμοιους θεσμούς που έχουν υπάρξει και λειτουργήσει, τόσο στην ελληνική, όσο και στην ενωσιακή έννομη τάξη, έτσι ώστε να αναφανούν τα σημεία τομής και τα σημεία ρήξης μεταξύ τους.

Πρώτα απ' όλα, παρουσιάζεται η έννοια των προσωπικών δεδομένων, τα είδη τους, το πλαίσιο που διέπει την επεξεργασία και την προστασία τους, με επισήμανση και ανάδειξη του επίκαιρου χαρακτήρα των ζητημάτων αυτών, εξαιτίας της ραγδαίας τεχνολογικής εξέλιξης. Εν συνεχεία, γίνεται μνεία στον ΓΚΠΔ, ο οποίος αποτελεί το θεμέλιο του ΥΠΔ, ενώ αναφέρεται και πώς άλλαξε ριζικά το τοπίο στο δίκαιο των προσωπικών δεδομένων εν γένει.

Κατόπιν, πραγματοποιείται εισαγωγή στο κύριο θέμα της εργασίας, τον ΥΠΔ. Αναλύεται η έννοια και η προϊστορία του θεσμού. Ακολουθεί το καθεστώς που ρυθμίζει τον υποχρεωτικό διορισμό του ΥΠΔ, επί τη βάση των οικείων διατάξεων του ΓΚΠΔ. Συγκεκριμένα, αποσαφηνίζονται οι έννοιες που χρησιμοποιεί ο ενωσιακός νομοθέτης, και επεξηγείται σε βάθος κάθε λεπτομερειακό ζήτημα συναφές με τον ορισμό ΥΠΔ. Έπεται η εξειδίκευση των χαρακτηριστικών που πρέπει να διαθέτει ο ΥΠΔ, δηλαδή τα προσόντα του, για να απαριθμηθούν, ύστερα, τα καθήκοντα με τα οποία είναι επιφορτισμένος. Περαιτέρω, περιγράφεται η θέση του ΥΠΔ μέσα στην εκάστοτε οντότητα, ενώ, ειδικότερα, προσδιορίζονται η ανεξαρτησία της οποίας απολαύει ο θεσμός, αλλά και η ευθύνη που υπέχει, σε περίπτωση εσφαλμένου χειρισμού κάποιας υπόθεσης προσωπικών δεδομένων. Εξαιρετικά κρίσιμη είναι η

παράθεση ορισμένων πρακτικών ζητημάτων και περιπτώσεων, που αναδεικνύουν και αισθητοποιούν τη λειτουργικότητα του θεσμού στην πράξη.

Τέλος, μετά την παράθεση του πλήρους καθεστώτος λειτουργίας του ΥΠΔ, γίνεται συγκριτική επισκόπησή του με έτερους θεσμούς, τόσο ελληνικούς όσο και άλλων ευρωπαϊκών χωρών.

Καταληκτικά, σημειώνονται ορισμένα πορίσματα από τη συνολική μελέτη, καθώς και κάποιες συμπερασματικές κρίσεις, που έχουν να κάνουν με προτάσεις για την ακόμη πιο εύρυθμη λειτουργία του θεσμού, αλλά και το επίκαιρο της όλης προβληματικής, εξαιτίας της πανδημίας.

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ

Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων (ΥΠΔ)

Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων (ΓΚΠΔ)

Υπεύθυνος Επεξεργασίας

Εκτελών την επεξεργασία

Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ)

Στη νεόκοπη οικογένειά μου

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω από καρδιάς όλους όσοι με πίστεψαν, με στήριξαν και με συνέδραμαν, πρακτικά και ψυχολογικά, κατά την εκπόνηση της παρούσης. Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλω στην επιβλέπουσα καθηγήτριά μου κα Ευγενία Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, η οποία ήταν πάντα διαθέσιμη, για απορίες, διευκρινίσεις και κατευθύνσεις. Η διακριτική παρουσία της και η κατά ανοχή συμβολή της υπήρξαν καθοριστικές για την περάτωση της εργασίας αυτής.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	10
I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	11
1. Προσωπικά Δεδομένα	12
2. Επεξεργασία προσωπικών δεδομένων	13
3. Προστασία των προσωπικών δεδομένων.....	16
4. Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (GDPR)	17
II. Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	20
1. Έννοια	20
2. Προϊστορία.....	21
3. Υποχρέωση ορισμού	24
3.1. Δημόσια αρχή ή δημόσιος φορέας	25
3.2. Βασικές δραστηριότητες	26
3.3. Τακτική και συστηματική παρακολούθηση	26
3.4. Μεγάλη κλίμακα.....	27
3.5. Ειδικές κατηγορίες δεδομένων και δεδομένα που αφορούν σε ποινικές καταδίκες και αδικήματα	28
3.6. Ένας ΥΠΔ σε όμιλο επιχειρήσεων, δημόσια αρχή και δημόσιο φορέα.....	30
3.7. Ο ΥΠΔ ως μέλος του προσωπικού της οντότητας ή ως πάροχος υπηρεσιών	31
3.8. Εσωτερικός και εξωτερικός ΥΠΔ	33
3.9. Δημοσίευση και ανακοίνωση των στοιχείων επικοινωνίας του ΥΠΔ.....	34
4. Χαρακτηριστικά	35
5. Καθήκοντα.....	39

5.1. Καθήκον ενημέρωσης.....	39
5.2. Καθήκον παρακολούθησης συμμόρφωσης	41
5.3. Καθήκον εκτίμησης αντικτύπου.....	42
5.4. Καθήκον επικοινωνίας και συνεργασίας.....	43
5.5. Καθήκον τήρησης αρχείου	45
6. Θέση, ανεξαρτησία και ευθύνη.....	46
6.1. Συμμετοχή του ΥΠΔ σε όλα τα ζητήματα που σχετίζονται με την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.....	46
6.2. Απαραίτητοι πόροι.....	47
6.3. Πρόσωπο επικοινωνίας.....	49
6.4. Ανεξαρτησία.....	50
6.5. Ευθύνη.....	53
6.6. Δεοντολογικά πρότυπα.....	56
7. Πρακτική εφαρμογή.....	58
7.1. Ελλάδα.....	58
7.2. Ευρώπη.....	59
III. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	59
1. Παρόμοιοι θεσμοί στην ελληνική έννομη τάξη	60
1.1. Υπεύθυνος Διασφάλισης Απορρήτου.....	60
1.2. Υπεύθυνος Ασφάλειας Δεδομένων.....	63
2. Παρόμοιοι θεσμοί σε άλλες ευρωπαϊκές έννομες τάξεις	66
2.1. Η περίπτωση της Γαλλίας: Correspondant informatique et libertés (CIL).....	66
2.2. Η περίπτωση άλλων ευρωπαϊκών κρατών. Εθνικές ρυθμίσεις πριν τον GDPR.....	70
2.3.1. Ηνωμένο Βασίλειο.....	70

2.3.2. Ισπανία.....	71
2.3.2. Γερμανία.....	72
2.3.3. Νορβηγία.....	74
2.3.4. Βέλγιο.....	75
IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	76
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	78
1. Έντυπη.....	78
1.1 Ελληνική.....	78
1.2. Ξενόγλωσση.....	79
2. Ηλεκτρονική.....	79
2.1. Ελληνική.....	79
2.2. Ξενόγλωσση.....	80

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΚ: Αστικός Κώδικας

Αρχή: Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα

βλ. : βλέπε

ΑΠΔΠΧ: Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα

ΓΚΠΔ: Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων

ΔΕΗ: Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού

ΔΣΑ: Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΚ: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

ΕΡΤ: Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση

ΕΣΔΑ: Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων Ανθρώπου

ΕΥΔΑΠ: Εταιρεία Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως Πρωτεύουσας

Κανονισμός: Ευρωπαϊκός Κανονισμός 2016/679

κλπ: και λοιπά

ΚπολΔ: Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας

ν. : Νόμος

ΟΑΣΑ : Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών

ΟΗΕ : Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

παρ.: παράγραφος

ΠΚ : Ποινικός Κώδικας

π.χ. : παραδείγματος χάριν

ΣΕΕ: Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΣχΠΔΠΧ: Σχέδιο Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα

ΥΠΔ: Υπεύθυνος Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων

DPO: Data Protection Officer

GDPR: General Data Protection Regulation

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ανάμεσα στα θεμελιώδη ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, όπως αυτά είναι κατοχυρωμένα στο Ελληνικό Σύνταγμα, προεξέχουσα θέση κατέχουν, αναμφίλεκτα, το δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και το δικαίωμα προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ο συνταγματικός νομοθέτης έκρινε αναγκαία την εδραίωση των δικαιωμάτων αυτών, ως αντίβαρο και θωράκιση απέναντι στην κάθε είδους σύγχρονη ποδηγέτηση του ιδιωτικού βίου. Είναι αλήθεια ότι οι προκλήσεις της σημερινής εποχής πληθαίνουν επικίνδυνα και ραγδαία, ένεκα της πρωτόγνωρης τεχνολογικής έκρηξης. Υπολογιστές, έξυπνα κινητά τηλέφωνα, ψηφιακές ταμπλέτες και πολλές ακόμη συσκευές που αποτελούν, πλέον, αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητάς μας σχετίζονται με τα προαναφερθέντα θεμελιώδη δικαιώματα της ιδιωτικής ζωής και της προστασίας των δεδομένων μας, δίχως εμείς να μπορούμε πάντοτε να το αντιληφθούμε. Η απλή και απρόσκοπτη, πλέον, συνεχής πρόσβαση στο διαδίκτυο συνεπάγεται την εκχώρηση ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, την «υποκλοπή» πλήθους προσωπικών πληροφοριών και δικαιωμάτων, στην οποίαν συνήθως συναινούμε με ένα απλό πάτημα ενός κουμπιού, όπως συμβαίνει, επί παραδείγματι, με την αποδοχή των cookies. Την πρόσβαση στα δεδομένα αυτά, μάλιστα, δεν αιτούνται μόνο ιδιωτικές επιχειρήσεις, αλλά και δημόσιοι φορείς. Με την παραδοχή πως η εποχή μας είναι η εποχή της πληροφορίας, και η κοινωνία μας η κοινωνία της πληροφορίας, γίνεται ευχερώς αντιληπτό το μεγάλο διακύβευμα της περιφρούρησης της ιδιωτικότητας για την ανάπτυξη της προσωπικότητας. Οι απειλές είναι πλείστες, εγκείμενες ιδιαίτερα στη χειραγώγηση του ατόμου, στην εργαλειοποίηση της ανθρώπινης σκέψης, στην εκμηδένιση της ιδιωτικότητας, στη βάνουση προσβολή της ατομικότητας και της προσωπικότητας, αλλά και, αμέσως ειδικότερα, στο ηλεκτρονικό έγκλημα, στη διαρροή στοιχείων και πληροφοριών και στην υποκλοπή δεδομένων.

Προς τούτο, τα τελευταία χρόνια όλα τα κράτη-μέλη έχουν αρχίσει να εντάσσουν στο νομοθετικό τους πλαίσιο συγκεκριμένες διατάξεις και ρυθμίσεις για την επεξεργασία και την προστασία των προσωπικών δεδομένων, με στόχο τον εξορθολογισμό της τεχνολογικής έκρηξης και τον μετριασμό των συναφών κινδύνων. Αυτό επιτυγχάνεται τόσο με τη θέσπιση νόμων, σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, κάτι που θα εκτεθεί στη συνέχεια του παρόντος πονήματος, όσο και με την εισαγωγή νέων θεσμών, σε εγχώρια αλλά και σε οικουμενική κλίμακα, με αποστολή

τη συμβολή τους στην προστασία των προσωπικών δεδομένων των υποκειμένων. Ένας τέτοιος θεσμός είναι και ο Data Protection Officer (DPO), ο Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων, όπως αποδίδεται ελληνικά, η δεσμευτική παρουσία του οποίου στην ελληνική και διεθνή έννομη τάξη έχει απασχολήσει τον σύγχρονο κόσμο, νομικό και μη. Τα αναπάντητα ερωτήματα, ως προς τον θεσμό αυτό, είναι πολλά. Η παρούσα εργασία φιλοδοξεί να δώσει κατατοπιστικές απαντήσεις σε όσα ερωτήματα επιδέχονται συγκεκριμένης απάντησης, και να φωτίσει τον δρόμο προς την αλήθεια, ως προς εκείνα τα ερωτήματα που είναι σκεπασμένα από αβεβαιότητα. Πυρήνα της παρούσας έρευνας αναμένεται να αποτελέσει η συγκριτική επισκόπηση του Υπευθύνου Προστασίας Δεδομένων με άλλους συγγενείς θεσμούς, με σκοπό να αναφανούν τα κοινά τους σημεία και να καταδειχθούν οι διαφορές τους.

Προκειμένου, όμως, η μελέτη αυτή να είναι πλήρης, αποτελεσματική και λογικά συνεπής, σκόπιμη κρίνεται, εκ προοιμίου, μία σύντομη επισκόπηση της έννοιας και του νομικού πλέγματος της επεξεργασίας και της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, τόσο στην εθνική όσο και στην ευρωπαϊκή έννομη τάξη. Κατόπιν, θα παρουσιασθεί λεπτομερώς ο υπό κρίση θεσμός, για να καταλήξει με λογική συνοχή η έρευνά μας στην αντιπαραβολή του θεσμού με παρόμοια μορφώματα.

1. Προσωπικά Δεδομένα

Το πρώτο πλήρες θεσμικό πλαίσιο που καθιέρωσε ο Έλληνας νομοθέτης για την προστασία των προσωπικών δεδομένων είναι ο νόμος 2472/1997. Ο εισαγωγικός αυτός νόμος γνώρισε στη συνέχεια τροποποιήσεις, μεταξύ των οποίων μία με τον νόμο 3471/2006 και μία με τον νόμο 3625/2007. Εν συνεχεία, με τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό 2016/679 το ανωτέρω νομοθέτημα καταργήθηκε, διατηρήθηκαν όμως σε ισχύ οι ορισμοί για τα προσωπικά δεδομένα. Έτσι, κατά την έννοια του νομοθετήματος αυτού, προσωπικά δεδομένα ή δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ονομάζονται οι πληροφορίες που αναφέρονται στο συγκεκριμένο υποκείμενο των δεδομένων, ενώ το τελευταίο είναι το φυσικό πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα. Με κριτήριο τη σημασία τους ως προς την πληροφόρηση που παρέχουν σχετικά με την ιδιωτικότητα του ατόμου, τα προσωπικά δεδομένα διακρίνονται σε απλά (π.χ. ονοματεπώνυμο, επάγγελμα) και σε ευαίσθητα ή ειδικών κατηγοριών, ήτοι αυτά που συνιστούν τον σκληρό πυρήνα της ιδιωτικής

ζωής του προσώπου¹. Τα δεύτερα μπορούν να περιλαμβάνουν κάθε δεδομένο σχετικό με την καταγωγή, τις θρησκευτικές και πολιτικές πεποιθήσεις, την κατάσταση της υγείας ή τον ερωτικό βίο του ατόμου.

2. Επεξεργασία προσωπικών δεδομένων

Ο ν. 2472/1997, ο οποίος ναι μεν καταργήθηκε αλλά οι ορισμοί του άρθρου 2 βρίσκονται ακόμη σε ισχύ, κάνοντας λόγο για επεξεργασία προσωπικών δεδομένων εννοεί όλες εκείνες τις ενέργειες που τυγχάνουν εφαρμογής επί των δεδομένων αυτών, είτε με τη συνδρομή αυτοματοποιημένων μεθόδων είτε χωρίς αυτή. Απαριθμώντας ενδεικτικά τις εν λόγω εργασίες, ο νομοθέτης εντάσσει στην έννοια της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τη συλλογή, που συνίσταται στην αναζήτηση, εξεύρεση και συγκέντρωσή τους, την καταχώριση, την οργάνωση, ήτοι την ταξινόμηση των δεδομένων επί τη βάση ορισμένων κριτηρίων, την αποθήκευση, τη μεταβολή, την εξαγωγή, τη χρησιμοποίηση, τη διάδοση, τη μετάδοση, τη συσχέτιση, τη διασύνδεση, τη δέσμευση και την καταστροφή τους. Αν και η καταγραφή αυτή είναι ήδη αρκετά ευρεία, δεν αποκλείεται, ακριβώς λόγω του ενδεικτικού της χαρακτήρα, ο εμπλουτισμός της και με άλλες εργασίες θεωρούμενες ως «επεξεργασία». Ορισμένα παραδείγματα ενεργειών που δύνανται να εκληφθούν ως επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι η ενημέρωση της εφορίας από τον εργοδότη για την κατάσταση των αποδοχών των μισθωτών του², η αποθήκευση βιντεοληπτικού υλικού απεικονίζοντος πρόσωπα από κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης³, ενώ, αντιθέτως, δεν εμπίπτει στην έννοια της επεξεργασίας η απλή λειτουργία συστήματος θυροτηλεόρασης, επειδή ελλείπει το στοιχείο της αδιαλείπτου καταγραφής⁴. Επίσης, δεν θεωρείται επεξεργασία η διατήρηση αρχείου αλληλογραφίας, γιατί είναι μία καθαρά προσωπική και ίδια χρήση, αλλά ούτε και η επεξεργασία των δεδομένων που λαμβάνει χώρα από τη δικαστική εξουσία προκειμένου για την εξιχνίαση τέλεσης εγκλημάτων, διότι ως προς αυτά εφαρμόζονται οι οικείες ποινικές διατάξεις⁵. Γενικώς, η «επεξεργασία των

¹ Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, Ε. Προσωπικά Δεδομένα. 2016. Σελ. 45-47

² Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, Ε. Προσωπικά Δεδομένα. 2016. Σελ. 55

³ Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, Ε. Προσωπικά Δεδομένα. 2016. Σελ. 55

⁴ Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, Ε. Προσωπικά Δεδομένα. 2016. Σελ. 55

⁵ Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, Ε. Προσωπικά Δεδομένα. 2016. Σελ. 57

προσωπικών δεδομένων» αφορά μόνο στα φυσικά πρόσωπα, και μόνο στα δεδομένα εκείνα που εμπερικλείονται σε κάποιο αρχείο⁶. Ως δε αρχείο, νοείται «κάθε διαρθρωμένο σύνολο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προσιτών με γνώμονα συγκεκριμένα κριτήρια»⁷. Το ζήτημα του αν η επεξεργασία αυτή είναι σύμφωνη με τις επιταγές της νομιμότητας, χρήζει διερεύνησης των πτυχών νομιμότητας όπως, ειδικότερα, εάν το υποκείμενο των δεδομένων είναι κατατοπισμένο για την επεξεργασία που υφίσταται, εάν η επεξεργασία στηρίζεται σε κάποια νόμιμη βάση και, τέλος, εάν και σε ποιο βαθμό τηρούνται οι εν γένει προδιαγραφές ασφαλείας⁸.

Ως το πρώτο στάδιο, ήτοι τις θεμελιώδεις αρχές επεξεργασίας, σκόπιμη κρίνεται η σύντομη παρουσίασή τους, καθώς συμβάλλουν τα μέγιστα στην κατανόηση του προστατευτικού πλαισίου για τα προσωπικά δεδομένα. Οι αρχές αυτές τέθηκαν αρχικά από τον ν. 2472/1997. Σήμερα, διατηρούνται και εμπλουτίζονται από τον Γενικό Κανονισμό, η επισκόπηση του οποίου ακολουθεί. Έτσι, κατ' αρχάς, η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από νομιμότητα, αντικειμενικότητα και διαφάνεια. Το υποκείμενο των δεδομένων θα πρέπει να λαμβάνει μία ευσύνοπτη και εναργή ενημέρωση ως προς την αξιοποίηση των δεδομένων του, η οποία θα χαρακτηρίζεται από απλή και ευνόητη διατύπωση, προκειμένου να γίνεται ευκόλως κατανοητή. Επίσης, καθιερώνεται ως γενική αρχή αυτή του περιορισμού του σκοπού της επεξεργασίας, δηλαδή τα προσωπικά δεδομένα αποτελούν αντικείμενο συλλογής και επεξεργασίας αποκλειστικά για προσδιορισμένους, σαφείς και σύννομους σκοπούς. Ακόμη, εισάγεται η αρχή ελαχιστοποίησης των δεδομένων, ως συνώνυμη της αρχής της αναλογικότητας. Σύμφωνα με αυτή, τα προσωπικά δεδομένα θα πρέπει να είναι πρόσφορα και συναφή για την επίτευξη του σκοπού της επεξεργασίας (ποιοτικό στοιχείο) αλλά και να περιορίζονται στο μέτρο του αναγκαίου (ποσοτικό στοιχείο). Ακόμη, θεσπίζεται η αρχή της ακρίβειας των δεδομένων, βάσει της οποίας θα πρέπει τα δεδομένα να απηχούν την αλήθεια αλλά και να επικαιροποιούνται ή και να διορθώνονται, όποτε αυτό χρειάζεται. Περαιτέρω, ο Κανονισμός θέτει την αρχή της καθορισμένης χρονικής διάρκειας των προσωπικών δεδομένων, έτσι ώστε να περιορίζεται η περίοδος αποθήκευσής τους στην απολύτως αναγκαία. Τέλος, προβλέπεται η αρχή της ακεραιότητας και εμπιστευτικότητας, το περιεχόμενο της οποίας διασφαλίζει την προστασία των δεδομένων από έκνομες ενέργειες επεξεργασίας, αλλά και από

⁶ Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, Ε. Προσωπικά Δεδομένα. 2016. Σελ. 56

⁷ Αρμαμέντος, Π. και Σωτηρόπουλος, Β. Προσωπικά Δεδομένα. 2008. Σελ. 23

⁸ Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, Ε. Προσωπικά Δεδομένα. 2016. Σελ. 59

τυχόν απώλεια ή καταστροφή αυτών. Πιο σημαντική, ωστόσο, όλων των προηγούμενων αρχών, είναι, αναντίρρητα, η ευρύτερη αρχή της νομιμότητας της επεξεργασίας, για την τήρηση της οποίας ο Γενικός Κανονισμός απαιτεί να πληρούνται έστω μία από πλείονες τεθειμένες προϋποθέσεις νομιμότητας. Όλες σχετίζονται με το κατά πόσον είναι πράγματι απαραίτητη η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, προς τον σκοπό, προφανώς, της αποφυγής αχρειαστων επεξεργασιών, που μπορούν να διακινδυνεύσουν την προστασία των δεδομένων.

Όσον αφορά στο δεύτερο στάδιο, αυτό της συγκατάθεσης του υποκειμένου των δεδομένων, αρκεί συνοπτικά να λεχθεί πως αποτελεί θεμελιακή υποχρέωση του υπευθύνου ασφαλείας να τη λάβει αρχικά, και, στη συνέχεια, να μπορεί και να την αποδείξει. Κατ' ορθή ερμηνεία του νόμου, γίνεται δεκτό πως όταν ο νομοθέτης μετέρχεται τον όρο «συγκατάθεση», αυτό που στην πραγματικότητα εννοεί είναι «συναίνεση», ήτοι εκ προοιμίου συγκατάθεση, χωρίς να αρκεί για τη νομιμότητα μία εκ των υστέρων έγκριση της επεξεργασίας των δεδομένων του⁹. Αξιοσημείωτο είναι το ελευθέρως και απεριορίστως ανακλητό της δοθείσης συγκατάθεσης εκ μέρους του υποκειμένου των δεδομένων.

Ιδιαίτερη μνεία, αξίζει, τέλος, στη ρητή απαγόρευση επεξεργασίας των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων. Έτσι, ο Κανονισμός θέτει έναν γενικό κανόνα, αυτόν του ανεπίτρεπτου της επεξεργασίας των δεδομένων του ατόμου που σχετίζονται με τον σκληρό πυρήνα του ιδιωτικού βίου. Αλλά, επειδή, σε κάθε κανόνα υπάρχουν και εξαιρέσεις, προβλέπει ακολούθως μία σειρά από περιπτώσεις που, εξαιρετικά, είναι επιτρεπτή η επεξεργασία της ειδικής αυτής κατηγορίας δεδομένων. Κυρίαρχες θέσεις στις εξαιρέσεις αυτές κατέχουν οι σκοποί δημοσίου συμφέροντος ή δημόσιας υγείας της επεξεργασίας, καθώς και όταν η επεξεργασία θα εξυπηρετήσει ζωτικά συμφέροντα του υποκειμένου ή θα αποτελέσει τη βάση για την έγερση των νομικών αξιώσεων του υποκειμένου.

⁹ Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, Ε. Προσωπικά Δεδομένα. 2016. Σελ. 88

3. Προστασία των προσωπικών δεδομένων

Στο σημείο αυτό, χρήσιμη κρίνεται η παράθεση των ενεργών νομικών βάσεων, στις οποίες εδράζονται τα προσωπικά δεδομένα, αρχικά σε εθνικό και κατόπιν σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Στην ελληνική έννομη τάξη, το **Σύνταγμα** ρυθμίζει ειδικά τα προσωπικά δεδομένα στο άρθρο 9^Α. Η προστασία αυτή απορρέει, ούτως ή άλλως, και από τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1 για τον σεβασμό της αξίας του ανθρώπου, 5 παρ. 1 περί ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας, 9 παρ. 1 περί σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής και 19 παρ. 1 περί απορρήτου της επικοινωνίας.

Ο **Αστικός Κώδικας** ρυθμίζει σχετικά την προστασία της προσωπικότητας στα άρθρα 57 επ. Αξίζει κανείς να λάβει υπόψη του ότι στα αγαθά που συναπαρτίζουν το πλέγμα της ανθρώπινης προσωπικότητας συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, η εικόνα και η φωνή. Έτσι, μία μαγνητοσκόπηση προσώπου χωρίς τη γνώση και τη συναίνεσή του, αποτελεί αναμφίλεκτα κατάφωρη παραβίαση των προσωπικών του δεδομένων, ελλειπούσης, όμως, της ειδικής αυτής νομοθεσίας, θα τιμωρούνταν και πάλι με βάση το Αστικό Δίκαιο, ως μία παράνομη προσβολή της προσωπικότητας. Στην περίπτωση αυτή, ο παρανόμως προσβληθείς διατηρεί αξίωση για άρση της προσβολής, παράλειψη αυτής στο μέλλον, αποκατάσταση της περιουσιακής του ζημίας και ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που υπέστη. Επιπροσθέτως, το Αστικό Δίκαιο δύναται να προστατεύσει τον θιγέντα ως προς τα προσωπικά του δεδομένα, και με τη δικονομική του διάσταση, δυνάμει του ΚπολΔ, παρέχοντας στο θύμα τη δυνατότητα έγερσης αναγνωριστικής αγωγής, αλλά και λήψης ασφαλιστικών μέτρων έναντι του προσβολέα, είτε με προσωρινή ρύθμιση της κατάστασης, συνιστάμενη, επί παραδείγματι σε διαγραφή των προσβλητικών δημοσιεύσεων από τον ιστότοπο, είτε με κατάσχεση των μέσων προσβολής, όπως του ηλεκτρονικού υπολογιστή του προσβολέα.

Από **ποινικής** σκοπιάς, στα άρθρα 370, 370Α, 370Β, 370Γ ΠΚ τιμωρούνται οι παραβιάσεις του απορρήτου των επικοινωνιών και οι παραβιάσεις οι σχετικές με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, ενώ δύναται να ενεργοποιηθεί και η διάταξη του άρθρου 386^Α ΠΚ, που ρυθμίζει την απάτη με υπολογιστή.

Στην ενωσιακή έννομη τάξη, πρώτο βασικό νομοθετικό θεμέλιο, κοιτίδα των νομικών ρυθμίσεων για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, αποτελεί η **Οικουμενική**

Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του ΟΗΕ, η οποία χρονολογείται το 1948 και η οποία προβλέπει το ανεπίτρεπτο των αυθαίρετων επεμβάσεων στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή κάποιου προσώπου. Τα αυτά επαναλαμβάνει και η **Σύμβαση της Ρώμης**, η **ΕΣΔΑ** και το **Διεθνές Σύμφωνο Ατομικών και Πολιτικών δικαιωμάτων**. Τα νομοθετήματα αυτά ρυθμίζουν σε πρώιμο και εμβρυακό επίπεδο, τα σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων, με τρόπο που απηχούσε την αντίληψη και την αντιμετώπιση της κοινωνίας και του νομοθέτη στην απαρχή του φαινομένου. Είναι προφανές ότι σήμερα, τόσα χρόνια μετά, και δεδομένης της ραγδαίας τεχνολογικής προόδου, η στάθμη νομικής προστασίας δεν θα μπορούσε να παραμείνει ίδια και απaráλλαχτη. Έτσι, κρίσιμη εμφανίζεται κατ' αρχάς η ενωσιακή **Οδηγία 95/46/ΕΚ** της 24.10.1995. Η σημασία του νομοθετικού αυτού θεμελίου αποδεικνύεται από το γεγονός πως καθορίζονται οι απαραίτητες προϋποθέσεις για τη θεμιτή επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων αλλά και πως εδραιώνονται οι εθνικές ανεξάρτητες αρχές οι επιφορτισμένες με τον έλεγχο τήρησης των νομίμων διατάξεων ως προς τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Περαιτέρω, πρωταγωνιστικό ρόλο στη ρύθμιση των προσωπικών δεδομένων διαδραματίζει ο **Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων** της ΕΕ, που παρέχει αφενός εγγυήσεις για την προστασία του ιδιωτικού και οικογενειακού βίου και αφετέρου θεσπίζει τον σεβασμό στα προσωπικά δεδομένα του ατόμου. Αξιοσημείωτη είναι επίσης η **Οδηγία 2002/58/ΕΚ** όπως ισχύει σήμερα τροποποιημένη από την **Οδηγία 2009/136/ΕΚ**, η οποία δίδει έμφαση στην ενδεδειγμένη ενημέρωση των αποδεκτών των ηλεκτρονικών υπηρεσιών ως προς τα προσωπικά δεδομένα τους. Τέλος, η μέγιστη βαρύτητα πρέπει να δοθεί στον **Γενικό Κανονισμό 2016/679**, για τον οποίον θα γίνει επαρκής λόγος παρακάτω, καθότι συνιστά τη βάση του θεσμού που απασχολεί την παρούσα μελέτη, ήτοι του Υπευθύνου Προστασίας Δεδομένων.

4. Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (GDPR)

Ευθύς ως άνω μνημονεύθηκε το ενωσιακό νομοθετικό πλαίσιο μέσα στο οποίο κινήθηκε τα προηγούμενα χρόνια η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, το οποίο συναρτάριζαν πλήθος οδηγιών και νομοθετημάτων. Ως καταστάλλαγμα όλων αυτών των διάσπαρτων νομοθετικών κειμένων, η τελευταία λέξη της νομοθεσίας επί του φλέγοντος αυτού

του ζητήματος συμπυκνώνεται στον λεγόμενο Γενικό Κανονισμό Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (GDPR), άλλως στον Κανονισμό 2016/679, στο εξής ΓΚΠΔ. Ο Κανονισμός αυτός τέθηκε σε ισχύ στις 25 Μαΐου 2018 και από τη στιγμή της έναρξης της εφαρμογής του επέφερε ριζικές μεταβολές στο πεδίο της επεξεργασίας και της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Έχει λεχθεί σχετικά πως «αποτελεί ένα μεγάλο βήμα στην εξέλιξη της νομικής προστασίας της ιδιωτικότητας και ανήκει σε μία επόμενη γενιά κανόνων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων»¹⁰. Τον εν λόγω εκσυγχρονισμό του νομικού πλαισίου κατέστησαν αναγκαίο η τεχνολογική επανάσταση, η άνθιση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, και η εν γένει ανεξέλεγκτη διαρροή των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μέσω του διαδικτύου.

Πρόκειται, ουσιαστικά, για ένα πλέγμα ρυθμίσεων που διασφαλίζουν το απόρρητο των δεδομένων, εξασφαλίζοντας την ιδιωτικότητα εντός του διαδικτυακού χώρου, αφού τίθενται συγκεκριμένοι κανόνες αναφορικά με τον τρόπο συλλογής, επεξεργασίας και διαχείρισης των δεδομένων των χρηστών από τις κάθε είδους επιχειρήσεις και τους πάσης φύσεως οργανισμούς. Αρκεί η σημείωση πως η αποδοχή των επονομαζόμενων «cookies», που εμφανίζονται πλέον σε κάθε χρήστη κάθε ιστοσελίδας, κατέστη υποχρεωτική από τον Γενικό Κανονισμό. Ο Κανονισμός αυτός φιλοδοξεί να άρει την όποια ανασφάλεια δικαίου μπορεί να επικρατούσε λόγω των προηγούμενων διάσπαρτων ρυθμίσεων και τη συνακόλουθη ενδεχόμενη αοριστία που προκαλούσαν αυτές, επιτυγχάνοντας την ομοιόμορφη ρύθμιση για όλα τα κράτη-μέλη, και, συνεπώς, για όλους τους πολίτες της Ένωσης. Με την εξαντλητική -ποιοτικά και ποσοτικά- λεπτομέρειά του, ο Γενικός Κανονισμός δίδει έμφαση στην πρότερη και πλήρη ενημέρωση του χρήστη για τη συλλογή και επεξεργασία των δεδομένων του, τονώνοντας τη διαύγεια, αλλά και στη συγκατάθεση του υποκειμένου, στο μέτρο του εφικτού, απειλώντας, μάλιστα, τους παραβάτες με σοβαρότατες ποινές. Χαρακτηριστικά, τα πρόστιμα δύνανται να αγγίξουν τα 20 εκατομμύρια ευρώ ή, σε περίπτωση επιχειρήσεων, έως το 4 % του συνολικού παγκόσμιου ετήσιου κύκλου εργασιών του προηγούμενου οικονομικού έτους, ανάλογα με το ποιο είναι υψηλότερο!

Τα σημεία καινοτομίας του ΓΚΠΔ μπορούν να συνοψιστούν, πρώτα απ' όλα, στην καθιέρωση των εξής δικαιωμάτων: ενημέρωσης και διαφάνειας, πρόσβασης του υποκειμένου των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στα δεδομένα, διόρθωσης λανθασμένων στοιχείων,

¹⁰ Κοτσαλής, Α. και Μενουδάκος, Κ. Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων. 2021. Σελ. XVII

ανάκλησης της ήδη δοθείσης συναίνεσης, διαγραφής (δικαίωμα στη λήθη), εναντίωσης στην επεξεργασία, περιορισμού της επεξεργασίας, φορητότητας δεδομένων. Επιπλέον, χαλυβδώνεται η προστασία των παιδιών, τα οποία αναγορεύονται σε «ευάλωτα φυσικά πρόσωπα», και ορίζεται ότι απαγορεύεται να κατέχουν λογαριασμούς κοινωνικής δικτύωσης χωρίς τη συναίνεση των γονέων τους. Περαιτέρω, αυξημένες αρμοδιότητες διαθέτει και ο Υπεύθυνος επεξεργασίας, ο οποίος, μεταξύ άλλων, οφείλει να τηρεί αρχείο δραστηριοτήτων επεξεργασίας και να προβαίνει σε εκτίμηση του αντικτύπου των σχεδιαζόμενων πράξεων επεξεργασίας, όταν αυτή ενέχει ιδιαίτερους κινδύνους για τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Τέλος, κατοχυρώνεται η ανεξαρτησία των εποπτευουσών αρχών κατά την ενημερωτική, ρυθμιστική και ελεγκτική λειτουργία τους, με την εν γένει στόχευση του ΓΚΠΔ να στρέφεται κυρίως γύρω από την έννοια της λογοδοσίας και της συμμόρφωσης.

Συνοψίζοντας, ο ΓΚΠΔ εισάγει ρηξικέλευθες και πρωτοποριακές ρυθμίσεις, με στόχο την προσαρμογή του νομοθετικού καθεστώτος στη σύγχρονη πραγματικότητα, η οποία μεταβάλλεται διαρκώς και ενέχει μεγάλους κινδύνους για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Προς τον σκοπό αυτό, ο Κανονισμός εισάγει και τον καινοφανή θεσμό του Υπευθύνου Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (ΥΠΔ), με υποχρεωτική, μάλιστα, παρουσία σε ορισμένες περιπτώσεις. Ακριβώς ο θεσμός αυτός θα απασχολήσει το υπόλοιπο της παρούσας εργασίας.

II. Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

1. Έννοια

Δεδομένης της τεχνολογικής και πληροφοριακής «πανδημίας», γεννήθηκε αναπόφευκτα ένα επιτακτικό, αδήριτο και ουσιαστικό αίτημα για προστασία των υποκειμένων από τους κινδύνους που εγκυμονεί η τεχνολογία, αναφορικά με τα προσωπικά τους δεδομένα. Άλλως ειπείν, δημιουργήθηκε η επονομαζόμενη αξίωση για διασφάλιση της πληροφοριακής ιδιωτικότητας¹¹. Στην ικανοποίηση αυτής ακριβώς της αξιώσεως σκοπεί ο ΓΚΠΔ, με την εδραίωση του θεσμού του Υπευθύνου Προστασίας Δεδομένων (ΥΠΔ).

Ο ΥΠΔ αποτελεί έναν σημαντικό, λειτουργικά ευρύ και πολυσχιδή θεσμό, ο οποίος διαδραματίζει ηγετικό ρόλο σε επίπεδο επιχείρησης, Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης ή Δημοσίου φορέα, στον τομέα της ασφάλειας και της διαχείρισης των προσωπικών πληροφοριών. Πρόκειται, ουσιαστικά, για έναν επαΐοντα, με ειδικές και εμπειριστατωμένες γνώσεις τόσο νομοθετικές, θεωρητικές, τεχνικές, όσο και πρακτικές, αναφορικά με τα προσωπικά δεδομένα. Ο ΥΠΔ είναι κατοχυρωμένος στον ΓΚΠΔ, και συγκεκριμένα στα άρθρα 37-40, απ' όπου προκύπτουν και λεπτομερώς τα βασικά του σημεία, τα οποία θα παρατεθούν αναλυτικά στη συνέχεια της παρούσας μελέτης.

Με κύριο και πρωταρχικό του ρόλο την εξασφάλιση της συμμόρφωσης της επιχείρησης, της οργάνωσης ή του οργανισμού με τις επιταγές του ΓΚΠΔ, ο ΥΠΔ ενεργεί στην πραγματικότητα για λογαριασμό του φορέα στον οποίο υπηρετεί, αλλά προς εξυπηρέτηση των επιταγών του ΓΚΠΔ. Συγκεκριμένα, διευκολύνει τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας και τον εκτελούντα την επεξεργασία να συμβαδίζουν με τις κείμενες νομοθετικές διατάξεις, προς τον σκοπό δε τούτο επιβλέπει τις στρατηγικές κατάστροφησης και εφαρμογής της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Έτσι, θα λέγαμε πως ο ΥΠΔ, διασφαλίζοντας εσωτερικά και αυτόνομα την ορθή εφαρμογή των αρχών και των κανόνων της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, απαλλάσσει μερικώς και την ΑΠΔΠΧ από τον όγκο των καθηκόντων της¹². Είναι αλήθεια πως η ΑΠΔΠΧ, παρότι απαρτίζεται από έμπειρο και κατηρτισμένο προσωπικό, δεν διαθέτει ούτε

¹¹ Γιαννόπουλος, Γ. - Μήτρου, Λ. - Τσόλιας, Γρ. σε Κοτσαλής, Λ. και Μενουδάκος, Κ. Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων. 2021. Σελ. 281

¹² Αρμαμέντος, Π. και Σωτηρόπουλος, Β. Προσωπικά Δεδομένα. 2008. Σελ. 84

πολλούς εργαζομένους, ούτε την οικονομική άνεση για να αντεπεξέλθει πλήρως στις ποικίλες και απαιτητικές της αρμοδιότητες¹³. Εξ ου και η καθιέρωση του ΥΠΔ καθίσταται επιτακτική ανάγκη.

Πριν, ωστόσο, αναλυθεί ο ΥΠΔ, όπως ισχύει και εξελίσσεται σήμερα, με επίκεντρο τον ΓΚΠΔ, ωφέλιμο κρίνεται να επισκοπηθεί η προϊστορία του θεμελιώδους υπό κρίση θεσμού.

2. Προϊστορία

Μπορεί ο ΥΠΔ να εμφανίζεται ως ένας νεοπαγής και ρηξικέλευθος θεσμός στην εσωτερική και ευρωπαϊκή έννομη τάξη, υπό την έννοια ότι, πράγματι, έτσι όπως ισχύει τη δεδομένη χρονική στιγμή, είναι ένας καινοτόμος, εξαιρετικά λειτουργικός και πολλά υποσχόμενος θεσμός, εντούτοις δεν έλκει την καταγωγή του από τον ΓΚΠΔ. Η σύλληψη της δημιουργίας του, καθώς και οι πρώτες του μορφές, εντοπίζονται σε προγενέστερα νομοθετήματα.

Σε ενωσιακό επίπεδο, ο ΥΠΔ άρχισε να προβλέπεται στη λεγόμενη «**Σύμβαση 108**», ήτοι την Επεξηγηματική Έκθεση του Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία των προσωπικών του πληροφοριών, και, συγκεκριμένο, στο σημείο 33 αυτής. Η εν λόγω σύμβαση, που υπεγράφη το 1981, και έχει κυρωθεί από όλα τα κράτη-μέλη, αποσκοπούσε στη διαφύλαξη του ατόμου από κάθε τυχόν καταχρηστική συμπεριφορά κατά τη συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων.

Πιο ουσιαστική αρχή έγινε με το άρθρο 18 παρ. 2 της -μη υφισταμένης πλέον- **Οδηγίας 95/46/ΕΚ**, της οποίας η εφαρμογή εκκίνησε το έτος 1995. Η Οδηγία προέβλεπε, κατ' εξαίρεση, ορισμένες περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν υπήρχε υποχρέωση των κρατών-μελών να κοινοποιούν τα προσωπικά δεδομένα προς επεξεργασία στην ΑΠΔΠΧ. Μεταξύ των εξαιρετικών αυτών περιπτώσεων, που η κοινοποίηση απλοποιείτο ή και καταργείτο, συγκαταλεγόταν και ο ορισμός, εκ μέρους του Υπευθύνου Επεξεργασίας, ενός «*υπευθύνου για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα*», στις υποχρεώσεις του οποίου περιλαμβάνονταν η διασφάλιση της τήρησης των διατάξεων για τα προσωπικά δεδομένα και η τήρηση μητρώου των επεξεργασιών που διενεργούνταν από τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας. Δυστυχώς, ο έλληνας

¹³ Αρμαμέντος, Π. και Σωτηρόπουλος, Β. Προσωπικά Δεδομένα. 2008. Σελ. 88

νομοθέτης δεν ενσωμάτωσε το σύνολο των προβλέψεων της διάταξης αυτής στην εσωτερική έννομη τάξη, αφήνοντας εκτός τον θεσμό του ΥΠΔ. Στο άρθρο 7^Α του ν. **2472/1997**, το οποίο δημιουργήθηκε ακριβώς κατ' εφαρμογή της ως άνω Οδηγίας, συμπεριελήφθησαν οι υπόλοιπες εξαιρετικές περιπτώσεις της Οδηγίας, όχι όμως και ο διορισμός του ΥΠΔ. Πρέπει να λεχθεί πως την αξιοποίηση του θεσμού δεν ενεθάρρυνε και η ίδια η Οδηγία, αφού αρκέσθηκε σε μία απλή εισήγηση, σε μία πρόταση για προαιρετική εισαγωγή του ΥΠΔ, στο πλαίσιο της αποκέντρωσης της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και της αποφόρτισης της ΑΠΔΠΧ. Βεβαίως, τα περισσότερα κράτη-μέλη ενσωμάτωσαν αμέσως τον ΥΠΔ στους κόλπους τους, όπως για παράδειγμα η Γαλλία, η Γερμανία και η Σουηδία, αλλά η χώρα μας παρέμεινε διστακτική ως προς την εισαγωγή του καινοφανούς θεσμού¹⁴.

Επόμενο στάδιο αποτέλεσε ο Κανονισμός **EK 45/2001**, που τέθηκε σε εφαρμογή από το 2000, στο όγδοο τμήμα του οποίου (άρθρα 24-26) σκιαγραφείται διεξοδικά ο θεσμός του ΥΠΔ. Συγκεκριμένα, η μεγάλη αλλαγή και η σημαίνουσα διαφορά, συγκριτικά με την προηγούμενη νομική βάση, έγκειται στον υποχρεωτικό χαρακτήρα του ΥΠΔ. Έτσι, προβλέπεται από τον Κανονισμό 45/2001 ότι κάθε όργανο και κάθε οργανισμός της Ένωσης θα πρέπει να διορίζει τουλάχιστον έναν ΥΠΔ, και, άρα, πραγματοποιείται μετάβαση από την προαιρετική ύπαρξη του ΥΠΔ στην δεσμευτική του παρουσία. Άξια μνείας είναι και τα καθήκοντα του Υπευθύνου, τα οποία περιγράφονται λεπτομερώς στο νομοθέτημα. Πρώτο καθήκον του ΥΠΔ είναι η ενημέρωση, τόσο των Υπευθύνων Επεξεργασίας όσο και των υποκειμένων των δεδομένων, σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, όπως προκύπτουν από τον Κανονισμό, εν είδει παραινέσεων, εγγράφων οδηγιών και κατευθυντηρίων γραμμών. Δεύτερο καθήκον είναι η συνεργασία του ΥΠΔ με την εποπτική αρχή, επιτελώντας ρόλο μεσολαβητή, ενώ υποχρεούται να ανταποκρίνεται αμέσως στα αιτήματα της τελευταίας. Τρίτο καθήκον του ΥΠΔ είναι να διασφαλίζει τη συμμόρφωση των οργάνων και των οργανισμών της Ένωσης με τις διατάξεις του Κανονισμού, διαδραματίζοντας, έτσι ελεγκτικό και επιτελικό ρόλο. Διευκρινίζεται ότι στο καθήκον του αυτό έχει έναν αμιγώς συμβουλευτικό ρόλο, χωρίς να έχει την εξουσία καταστολής δι' επιβολής κυρώσεων. Τέταρτο καθήκον του ΥΠΔ με βάση τον Κανονισμό 45/2001 είναι η τήρηση μητρώου επεξεργασίας δεδομένων, έτσι όπως αυτό του γνωστοποιείται από τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας. Ειδικώς και εξαιρετικά, προβλέπεται και ένα πέμπτο καθήκον αναγγελίας του ΥΠΔ στον Υπεύθυνο Επεξεργασίας των επεξεργασιών, που πιθανολογείται ότι

¹⁴ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 234

εγκυμονούν ιδιάζοντες κινδύνους για τα δικαιώματα των υποκειμένων των προσωπικών δεδομένων. Απειλές για τις ελευθερίες των υποκειμένων δύνανται να επάγονται, μεταξύ άλλων, οι επεξεργασίες οι σχετικές με την υγεία, με τη διάπραξη εγκλημάτων ή την υπόνοια αυτών, καθώς και οι συναφείς με την αξιολόγηση της προσωπικότητας.

Επί τη βάση και σε συνέχεια του προαναφερθέντος Κανονισμού, ειδικές διατάξεις για τον ΥΠΔ περιέχουν, μεταξύ άλλων, η Απόφαση της 13.9.2004 του Συμβουλίου της ΕΕ, η Απόφαση της 3.6.2008 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Απόφαση της 22.6.2005 του προεδρείου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η Απόφαση 77/2006 του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου, η Απόφαση της 17.4.2007 της εκτελεστικής επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, αλλά και οι «συμπληρωματικοί εσωτερικοί κανόνες για την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) 45/2001 σχετικά με τον Υπεύθυνο Προστασίας Δεδομένων» της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, εν έτει 2009. Ωστόσο, σχετικά πρόσφατα, το σημαντικό αυτό ενωσιακό κείμενο του 2001 τροποποίησε, άλλως ειπείν κατήργησε, ο Κανονισμός 2018/1725, που θεσπίστηκε με σκοπό την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών. Οι διατάξεις του κινούνται κυρίως γύρω από την επεξεργασία και το δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ενώ κεντρικό σημείο του είναι ο Ευρωπαίος Επόπτης Προσωπικών Δεδομένων, ως το κατ' εξοχήν ελεγκτικό όργανο κατά την εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού.

Όλα τα ανωτέρω αναφερόμενα νομοθετήματα αποτελούν ευρωπαϊκά νομοθετικά θεμέλια που δεν θα μπορούσαν να αφήσουν ανεπηρέαστο τον έλληνα νομοθέτη. Έτσι, στο άρθρο 36 του ν. 3979/2011 *«για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση»*, καθιερώνεται ένας «εσωτερικός υπεύθυνος προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα». Συγκεκριμένα, τίθεται υποχρέωση διορισμού ΥΠΔ σε κάθε φορέα του Δημοσίου. Προβλέπεται, ειδικότερα, ο σχηματισμός Ομάδας Διοίκησης Έργου, η οποία έχει ως έργο και αποστολή της την ενίσχυση της τήρησης του νόμου αυτού, σε επίπεδο οργανωτικό, τεχνικό και διαδικαστικό. Είναι η πρώτη και η μόνη φορά που καθιερώνεται σε αμιγώς ελληνικό νομοθέτημα ξεκάθαρα και αναμφίλεκτα ο ΥΠΔ.

Οι προαναφερθείσες νομικές βάσεις σκιαγραφούν, θα λέγαμε, άλλες σε πιο πρώιμο στάδιο και άλλες σε πλέον ώριμο, τον θεσμό του ΥΠΔ. Συνθέτουν την έννοιά του, καθορίζουν ορισμένες αρμοδιότητές του και του αναθέτουν σχετικά καθήκοντα. Προκειμένου, όμως, να γίνει

αντιληπτός ο θεσμός στην ολότητα και την πληρότητά του, δέον όπως μελετηθεί εις βάθος ο ΓΚΠΔ, στα σημεία που προβλέπει τον DPO. Μόνον από αυτόν απορρέει με γλαφυρότητα, πληρότητα και καθολική νομική δεσμευτικότητα ο ΥΠΔ στη σημερινή μορφή του.

3. Υποχρέωση ορισμού

Ένα από τα πλέον βασικά και ρηξικέλευθα σημεία του ΓΚΠΔ σε σχέση με τον ΥΠΔ είναι ότι, για πρώτη φορά, προβλέπεται η υποχρεωτική παρουσία του σε ορισμένες περιπτώσεις. Η μετάβαση από τις απλές συστάσεις και τον προαιρετικό χαρακτήρα του διορισμού του ΥΠΔ στη δεσμευτικότητα της ύπαρξής του αποτελεί αναντίρρητα ένα μεγάλο και τολμηρό βήμα και χρήζει αναλύσεως.

Σύμφωνα με το άρθρο 37 του ΓΚΠΔ, ο Υπεύθυνος Επεξεργασίας και ο εκτελών την εργασία προβαίνουν υποχρεωτικώς σε διορισμό ΥΠΔ σε τρεις περιπτώσεις, εξαντλητικά μνημονευόμενες. Αυτές είναι, συγκεκριμένα, πρώτον, όταν η επεξεργασία έχει ανατεθεί σε δημόσια αρχή ή δημόσιο φορέα, δεύτερον, όταν «βασικές δραστηριότητες» του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία είναι πράξεις επεξεργασίας, για τις οποίες απαιτείται «τακτική και συστηματική παρακολούθηση των υποκειμένων των δεδομένων σε μεγάλη κλίμακα», και, τρίτον, όταν οι «βασικές δραστηριότητες» των προαναφερθέντων προσώπων αποτελούν «μεγάλης κλίμακας επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων ή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν ποινικές καταδίκες και αδικήματα».

Οι περιπτώσεις αυτές, που περιλαμβάνουν αόριστες νομικές έννοιες, θα εξηγηθούν και θα εξειδικευθούν εκτενώς ευθύς κάτωθι. Κρίσιμη, όμως, προηγουμένως, είναι μία επισήμανση. Ουδόλως θα πρέπει αυτή η περιοριστική απαρίθμηση του νόμου να δημιουργήσει την πεπλανημένη πεποίθηση πως ο διορισμός του ΥΠΔ είναι απαγορευμένος στις υπόλοιπες περιπτώσεις. Τουναντίον, ο διορισμός ΥΠΔ είναι δυνατός σε κάθε περίπτωση, καθώς η παρουσία του αξιολογείται ως ευεργετική σε κάθε επιχείρηση, υπηρεσία ή φορέα. Έτσι, όχι μόνο ο διορισμός σε εθελούσια βάση¹⁵ δεν απαγορεύεται, αλλά ενθαρρύνεται¹⁶.

¹⁵ Περιπτώσεις επιχειρήσεων που ο διορισμός ΥΠΔ είναι προαιρετικός συνιστούν το μικρό δικηγορικό γραφείο και ο τοπικός κοινοτικός ιατρός, που επεξεργάζονται τα δεδομένα των εντολέων και ασθενών τους, αντίστοιχα. Τιντζογλίδου, Ν. Οδηγός Εφαρμογής GDPR. 2020. Σελ. 33

3.1. Δημόσια αρχή ή δημόσιος φορέας

Ο ΓΚΠΔ δεν διαλαμβάνει ορισμό για την έννοια της δημόσιας αρχής ή του δημοσίου φορέα, με αποτέλεσμα αυτός να καταλείπεται στη δικαιοδοσία του εκάστοτε εθνικού Δικαστηρίου των κρατών-μελών. Έτσι, για παράδειγμα, από το περιεχόμενο της Οδηγίας 2003/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, συνάγεται πως ο διορισμός ΥΠΔ είναι υποχρεωτικός σε κάθε εθνική, περιφερειακή και τοπική αρχή, ενώ ρητώς εξαιρούνται από την έννοια αυτή, με βάση το άρθρο 32 του ΓΚΠΔ, τα δικαστήρια όταν αναπτύσσουν δικαιοδοτική λειτουργία. Σημαντικό είναι να τονισθεί πως στην έννοια της δημόσιας αρχής και του δημοσίου φορέα δεν εντάσσονται μόνο οι δημόσιες υπηρεσίες υπό στενή έννοια, αλλά και ιδιωτικοί φορείς που ασκούν δημόσια εξουσία, ήτοι, φυσικά ή νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου¹⁷.

Συναφώς, ο ν. 4624/2019 αναφέρει σχετικά με τους δημόσιους φορείς, πρώτον πως αυτοί δύνανται να επεξεργάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όταν η επεξεργασία αποτελεί προϋπόθεση για την εκπλήρωση καθήκοντος που εκτελείται με σκοπό την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο επεξεργασίας, δεύτερον ότι αυτοί είναι που διορίζουν τον ΥΠΔ, ενώ, τρίτον, σε άλλο τμήμα του νόμου γίνεται μνεία των απαραίτητων όρων που πρέπει να πληρούνται, έτσι ώστε να είναι επιτρεπτή η διαβίβαση προσωπικών δεδομένων από τους δημόσιους φορείς στους ιδιωτικούς. Ενώ, δηλαδή, περιέχονται ρυθμίσεις και γίνονται αναφορές στους δημόσιους φορείς, ούτε κατονομάζονται ειδικότερα αυτοί, ούτε φωτίζεται περαιτέρω η ακριβής έννοιά τους.

Συνεπώς, με βάση το εθνικό μας δίκαιο, θα πρέπει υποχρεωτικά να υφίσταται DPO στις λεγόμενες επιχειρήσεις κοινής ωφελείας, επί παραδείγματι, στη ΔΕΗ, στην ΕΥΔΑΠ, στην ΕΡΤ, στον ΟΑΣΑ κλπ., αλλά και στους επαγγελματικούς συλλόγους με πειθαρχικές αρμοδιότητες σε ρυθμισμένα επαγγέλματα, όπως για παράδειγμα στον ΔΣΑ. Επίσης, η Οδηγία 2003/98/ΕΚ, καθορίζοντας τις υπό κρίση έννοιες, υιοθετεί το λειτουργικό κριτήριο, θέτοντας ως προϋπόθεση υπαγωγής στην έννοια του δημοσίου φορέα ή της δημόσιας αρχής να προάγεται, με την ασκούμενη δημόσια εξουσία, σκοπός δημοσίου συμφέροντος. Διευκρινίζεται ότι στην περίπτωση που ο DPO ή ο Εκτελών την Επεξεργασία είναι δημόσια αρχή ή δημόσιος φορέας,

¹⁶ Ομάδα Προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Άρθρου 29. 16/EL WP 243 rev.01. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων. 2017. Σελ. 8

¹⁷ Ομάδα Προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Άρθρου 29. 16/EL WP 243 rev.01. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων. 2017. Σελ. 8

ένας μόνο ΥΠΔ ορίζεται για πολλές τέτοιες αρχές ή πολλούς τέτοιους φορείς, λαμβανομένης, βεβαίως, υπόψη, της οργανωτικής τους δομής και της έκτασής τους (βλ. αναλυτικά κάτωθι στο γ6).

3.2. Βασικές δραστηριότητες

Ο ΓΚΠΔ, αναφέροντας τη δεύτερη και την τρίτη περίπτωση υποχρεωτικού διορισμού του ΥΠΔ, κάνει λόγο για «βασικές δραστηριότητες» του Υπευθύνου Επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία. Πρόκειται για ακόμη μία αόριστη νομική έννοια, η οποία προσδιορίζεται ως εξής: οτιδήποτε δεν αφορά στην επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων ως παρακολουθηματική δραστηριότητα υπάγεται στις βασικές δραστηριότητες. Αντιστρόφως, οι κύριες και πρωτεύουσες δραστηριότητες του Υπευθύνου Επεξεργασίας και του εκτελούντος την επεξεργασία, οι πλέον, θα λέγαμε, καίριες και κομβικές επεξεργασίες, οι οποίες είναι ζωτικής σημασίας για να επιτύχουν τα προαναφερόμενα πρόσωπα τους στόχους τους, ανταποκρίνονται ακριβώς στο νόημα των «βασικών δραστηριοτήτων». Έτσι, για παράδειγμα, ενώ η βασική δραστηριότητα ενός νοσοκομειακού ιδρύματος είναι αναμφίλεκτα η υγειονομική περίθαλψη, εκ των ων ουκ άνευ για να επιτευχθεί αυτή η αποστολή συνιστά η επεξεργασία των δεδομένων των ασθενών, ήτοι των ιατρικών φακέλων των νοσηλευομένων, προς τούτο ο διορισμός ΥΠΔ στα νοσοκομεία καθίσταται υποχρεωτικός. Ωστόσο, δέον όπως σαφώς διακρίνονται οι ως άνω πράγματι βασικές δραστηριότητες από εκείνες οι οποίες κατατείνουν απλώς στην υποβοήθηση του κεντρικού άξονα των εργασιών του φορέα ή της επιχείρησης, και οι οποίες, κατά συνέπεια, πρέπει να χαρακτηρίζονται επικουρικές, όπως, επί παραδείγματι, η καταβολή των μισθών στους εργαζομένους¹⁸.

3.3. Τακτική και συστηματική παρακολούθηση

Την έννοια της «τακτικής και συστηματικής παρακολούθησης» συναποτελεί οτιδήποτε μπορεί να υπάγεται στην έννοια της παρακολούθησης ενός πρόσωπου με ψηφιακά μέσα, άλλως, κάθε μορφή ανίχνευσης και κατάρτισης προφίλ στο διαδίκτυο¹⁹. Η παρακολούθηση αυτή θα πρέπει να είναι «τακτική», να λαμβάνει, δηλαδή, χώρα σε διαρκή και σταθερή βάση ή ανά τακτά χρονικά διαστήματα, πάντως επαναλαμβανόμενα. Πρέπει δε να είναι και «συστηματική», να διενεργείται, δηλαδή, επί τη βάσει κάποιου συγκεκριμένου συστήματος ή να είναι οργανωμένη,

¹⁸ Γιαννόπουλος, Γ. - Μήτρου, Λ. - Τσόλιας, Γρ. σε Κοτσαλής, Λ. και Μενουδάκος, Κ. Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων. 2021. Σελ. 293

¹⁹ Καλαμπούκα-Γιαννοπούλου. Π. Δίκαιο Συναλλαγών. 2020. Ειδικά θέματα. Σελ. 198

μεθοδική και προκαθορισμένη, να εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο ενός σχεδίου για τη συλλογή των προσωπικών δεδομένων ή να διεξάγεται εν είδει στρατηγικής²⁰.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα τακτικής και συστηματικής παρακολούθησης συνιστούν ο εντοπισμός της θέσης μέσω δεδομένων κινητής τηλεφωνίας, οι κάμερες ασφαλείας αλλά και τα έξυπνα αυτοκίνητα²¹. Συγκεκριμένο παράδειγμα από την ελληνική καθημερινή πρακτική αποτελεί «η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς των συναλλασσομένων με τις Τράπεζες που καταχωρούνται στις βάσεις δεδομένων του ΤΕΙΡΕΣΙΑ, με σκοπό την ελαχιστοποίηση των κινδύνων από τη σύναψη πιστωτικών συμβάσεων με αφερέγγυους πελάτες και εν γένει από τη δημιουργία επισφαλών απαιτήσεων και τελικά την προστασία της εμπορικής πίστης και την εξυγίανση των οικονομικών συναλλαγών» αλλά και «το αρχείο που τηρείται στην Ένωση Εταιρειών Κινητής Τηλεφωνίας (ΕΕΚΤ) με δεδομένα οικονομικής συμπεριφοράς (ασυνέπειας) συνδρομητών πελατών (φυσικών ή νομικών προσώπων) κάθε μίας από τις εταιρείες της ΕΕΚΤ, ώστε οι τελευταίες να προβαίνουν σε έλεγχο φερεγγυότητας του υποψήφιου πελάτη για νέα σύνδεση κινητής τηλεφωνίας»²².

3.4. Μεγάλη κλίμακα

Ο νόμος κάνει λόγο για «μεγάλης κλίμακας επεξεργασία δεδομένων», όρος που στην πράξη αποδεικνύεται μάλλον παθογενής, λόγω της ασάφειας και της γενικότητάς του, αφού ο ΓΚΠΔ δεν διαλαμβάνει ούτε ασφαλή αριθμητικά κριτήρια ούτε συγκεκριμένες αριθμητικές κλίμακες, ακολουθώντας μία, τρόπον τινά, αφαιρετική μέθοδο. Η δικαιολογία από πλευράς του ενωσιακού νομοθέτη είναι ότι σκοπίμως επελέγη η ευρεία έννοια της «μεγάλης κλίμακας», ένεκα των σημαντικά διαφοροποιημένων συνθηκών και καταστάσεων, από κοινωνικής και οικονομικής άποψης, που κρατούν στο εκάστοτε κράτος-μέλος. Από την αιτιολογική σκέψη 91 του ΓΚΠΔ αντλούμε ορισμένα επιπρόσθετα στοιχεία σχετικά με την έννοια της «μεγάλης κλίμακας». Έτσι, οι επεξεργασίες αυτές αποσκοπούν «στην επεξεργασία σημαντικής ποσότητας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε περιφερειακό, εθνικό ή υπερεθνικό επίπεδο, οι οποίες θα μπορούσαν να επηρεάσουν μεγάλο αριθμό υποκειμένων των δεδομένων και οι οποίες είναι πιθανόν να έχουν

²⁰ Ομάδα Προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Άρθρου 29. 16/EL WP 243 rev.01. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων. 2017. Σελ. 12

²¹ Γιαννόπουλος, Γ. - Μήτρου, Λ. - Τσόλιας, Γρ. σε Κοτσαλής, Λ. και Μενουδάκος, Κ. Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων. 2021. Σελ. 293

²² Λαζαράκος, Γ. Ο θεσμός του υπεύθυνου προστασίας προσωπικών δεδομένων (Data Protection Officer) στο νέο νομοθετικό πλαίσιο των προσωπικών δεδομένων μετά την υιοθέτηση του Κανονισμού (ΕΕ) 679/2016. ΕΦΔΔ, ΙΙΙ/2016, σελ. 248

ως αποτέλεσμα υψηλό κίνδυνο, για παράδειγμα λόγω της ευαισθησίας τους, όταν σύμφωνα με τα υφιστάμενα επίπεδα τεχνολογικής γνώσης χρησιμοποιείται μια νέα τεχνολογία σε ευρεία κλίμακα, καθώς και για άλλες πράξεις επεξεργασίας οι οποίες έχουν ως αποτέλεσμα υψηλό κίνδυνο για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων, ιδίως όταν οι πράξεις αυτές δυσχεραίνουν την άσκηση των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων».

Υπό το πρίσμα της ανωτέρω διατύπωσης στο προοίμιο του ΓΚΠΔ αλλά και σε κάθε περίπτωση, γίνεται δεκτό πως όταν ο νομοθέτης αναφέρεται σε επεξεργασίες «μεγάλης κλίμακας», εννοεί τις επεξεργασίες εκείνες που είτε αφορούν σε πολλά υποκείμενα δεδομένων είτε αφορούν σε ικανό μέγεθος προσωπικών δεδομένων, τα οποία ενδέχεται να καλύπτουν ευρύ φάσμα πληθυσμού ή γεωγραφικής έκτασης²³, ενώ ρόλο παίζει και η διάρκεια και ο μόνιμος ή παροδικός χαρακτήρας της επεξεργασίας. Με βάση αυτά τα θεωρητικά εργαλεία, πρακτικά, ως επεξεργασίες μεγάλης κλίμακας δύνανται να νοηθούν τα δεδομένα πελατών που επεξεργάζεται μία εταιρεία κινητής τηλεφωνίας, μία ασφαλιστική εταιρεία ή ένα πιστωτικό ίδρυμα, ενώ, αντιθέτως, δεν είναι δυνατόν να υπαχθούν στην έννοια αυτή τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ενός ασθενούς, τα οποία επεξεργάζεται ο προσωπικός ιδιώτης ιατρός του²⁴.

Πάντως, είναι εξαιρετικά πιθανόν, στο εγγύς μέλλον, να αναπτυχθεί και να υιοθετηθεί μία τυποποιημένη πρακτική, περιλαμβάνουσα συγκεκριμένους ποσοτικούς όρους, ως προς την ακριβή έννοια της «μεγάλης κλίμακας».

3.5. Ειδικές κατηγορίες δεδομένων και δεδομένα που αφορούν σε ποινικές καταδίκες και αδικήματα

Ύστατη περίπτωση υποχρεωτικού διορισμού DPO προβλέπει ο ΓΚΠΔ ως προς ειδικές κατηγορίες δεδομένων, καθώς και δεδομένων που αφορούν σε ποινικές καταδίκες και σε αδικήματα. Βρισκόμαστε ενώπιον κάποιων ακόμη αορίστων νομικών εννοιών, η αποσαφήνιση των οποίων θα γίνει με αναδρομή στον ίδιο τον ΓΚΠΔ, και δη, στα άρθρα 9 και 10.

²³ Γιαννόπουλος, Γ. - Μήτρου, Λ. - Τσόλιας, Γρ. σε Κοτσαλής, Λ. και Μενουδάκος, Κ. Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων. 2021. Σελ. 293

²⁴ Ομάδα Προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Άρθρου 29. 16/EL WP 243 rev.01. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων. 2017. Σελ.11

Αρχής γενομένης από το νόημα των ειδικών κατηγοριών δεδομένων, αυτά δεν είναι άλλα από τα λεγόμενα «ευαίσθητα» προσωπικά δεδομένα, για τα οποία έγινε λόγος και στο πρώτο μέρος της παρούσας εργασίας. Σύντομα αξίζει να λεχθεί πως τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ειδικών κατηγοριών αντιδιαστέλλονται προς τα απλά προσωπικά δεδομένα, καθώς έχουν την ιδιαιτερότητα να αφορούν στον σκληρό πυρήνα της προσωπικότητας του ατόμου, όπως στη σεξουαλική ζωή ή τον γενετήσιο προσανατολισμό. Η πρακτική διαφορά των δύο ειδών δεδομένων έγκειται κυρίως στις έννομες συνέπειες που επισύρονται σε περίπτωση παραβίασής τους, καθώς το άρθρο 38 παρ. 3 του ν. 4624/2019 προβλέπει αυστηρότερες κυρώσεις για καταστρατηγήσεις των ειδικών κατηγοριών δεδομένων²⁵.

Περαιτέρω, τα δεδομένα που αφορούν σε ποινικές καταδίκες και αδικήματα ανεξαρτητοποιούνται, και, παρότι θα μπορούσαν ίσως να αποτελούν δεδομένα εντασσόμενα στα λοιπά «ευαίσθητα» δεδομένα των ειδικών κατηγοριών του άρθρου 9, εν τούτοις μνημονεύονται ξεχωριστά από τον νομοθέτη, χάριν εμφάσεως. Υπό την προηγούμενη διατύπωση του νόμου, προβληματισμό δημιουργούσε ο συμπλεκτικός συνδεσμός «και» που μετερχόταν ο ενωσιακός νομοθέτης για να συνδέσει τα δύο είδη δεδομένων, ενώ η εύλογη επιλογή θα ήταν μάλλον το διαζευκτικό «ή». Εξ αυτού του λόγου, η Ομάδα Εργασίας είχε προβεί σε μία νοηματική αποσαφήνιση, απομακρυνόμενη από το στενό γράμμα του νόμου, υποδεικνύοντας να εκλαμβάνεται το «και» ως «ή»²⁶. Το νοηματικό αυτό κενό που δημιουργούσε η ως άνω εσφαλμένη γραμματική διατύπωση έγινε αντιληπτό από τον νομοθέτη, με αποτέλεσμα διορθωτικό κείμενο του ΓΚΠΔ που περιελάμβανε αναδιατύπωση της πρότασης, με χρησιμοποίηση αυτή τη φορά του διαζευκτικού «ή». Με άλλα λόγια, σύμφωνα πλέον και με το γράμμα του νόμου, και όχι πια με διορθωτική ερμηνεία, δεν αποτελεί προϋπόθεση να συνιστούν «βασικές δραστηριότητες» του Υπευθύνου Επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία σωρευτικά και ειδικές κατηγορίες δεδομένων και δεδομένα αφορώντα σε ποινικές καταδίκες, αλλά αρκεί να συντρέχει ή η μία περίπτωση ή η άλλη.

Έτσι, στους φορείς ή στους οργανισμούς που επεξεργάζονται κατά κυρία δραστηριότητα ιδιαιτέρων κατηγοριών δεδομένα και, συνεπώς, υποχρεούνται να διορίζουν ΥΠΔ,

²⁵ Σωτηρόπουλος Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 215

²⁶ Ομάδα Προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Άρθρου 29. 16/EL WP 243 rev.01. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων. 2017. Σελ.12

συγκαταλέγονται οι συνδικαλιστικές οργανώσεις, οι ασφαλιστικές εταιρείες αλλά και τα πολιτικά κόμματα.

3.6. Ένας ΥΠΔ σε όμιλο επιχειρήσεων, δημόσια αρχή και δημόσιο φορέα

Δικαιολογημένα εγείρεται το ερώτημα, στην περίπτωση πλειόνων οργανισμών, αν απαιτείται ο διορισμός περισσότερων ΥΠΔ ή αρκεί ένας για όλους. Τη δεύτερη λύση προκρίνει ο νομοθέτης, προβλέποντας στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 37 ότι όμιλος επιχειρήσεων (ως τέτοιος νοείται αυτός που καλύπτει μία ελέγχουσα επιχείρηση και τις ελεγχόμενες από αυτήν²⁷), δημόσια αρχή και δημόσιος φορέας δύνανται να διορίσουν έναν μόνο DPO, υπό τη ρητή προϋπόθεση «κάθε εγκατάσταση να έχει εύκολη πρόσβαση στον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων». Η «εύκολη πρόσβαση» συνδέεται άμεσα με το καθήκον του ΥΠΔ να παίζει τον ρόλο διαύλου επικοινωνίας μεταξύ των υποκειμένων των δεδομένων, της Ανεξάρτητης Εποπτικής Αρχής και του εν γένει εσωτερικού του οργανισμού. Τέτοια θεωρείται ότι υφίσταται όταν ο ΥΠΔ είναι διαθέσιμος σε κάθε φορέα ή οργανισμό με τη διά ζώσης παρουσία του, εναλλακτικά μέσω κάποιου ασφαλούς μέσου επικοινωνίας, στο πλαίσιο του καθήκοντός του να επικοινωνεί και να συνεργάζεται αποτελεσματικά με τα υποκείμενα των δεδομένων και τις εποπτεύουσες αρχές²⁸.

Για να εξασφαλίζεται δε η τελεσφόρος πρόσβαση στον DPO κρίνεται προτιμότερο αυτός να είναι εγκατεστημένος εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προς τον σκοπό αυτό, κρίνεται ωφέλιμο να είναι διαθέσιμα τα στοιχεία επικοινωνίας του ΥΠΔ, και η γλώσσα της επικοινωνίας να είναι αυτή που χρησιμοποιούν τα υποκείμενα των δεδομένων ή οι αρμόδιες εποπτικές αρχές. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Γερμανίας, όπου η οικεία νομοθεσία, ονόματι Bundesdatenschutzgesetz, προβλέπει την από μέρους του ΥΠΔ υποχρεωτική γνώση της γλώσσας που ομιλούν και κατανοούν οι ενδιαφερόμενες αρχές και τα υποκείμενα των δεδομένων, ως εναλλακτική δε δυνατότητα, να είναι εφικτή η μετάφραση στη γλώσσα αυτή.

Η δυνατότητα αυτή πλειόνων επιχειρήσεων ή δημοσίων αρχών και φορέων να διορίζουν από κοινού έναν μόνο ΥΠΔ καθιερώθηκε από τον ενωσιακό νομοθέτη με σκοπό να απαλυνθεί το

²⁷ Άρθρο 4 παρ. 19 ΓΚΠΔ

²⁸ Ομάδα Προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Άρθρου 29. 16/EL WP 243 rev.01. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων. 2017. Σελ.14

μεγάλο οικονομικό άγχος το οποίο συνεπάγεται ο διορισμός του νεοφυούς αυτού θεσμού σε κάθε οργανισμό, καθώς και να προληφθούν σχετικές αντιδράσεις²⁹.

3.7. Ο ΥΠΔ ως μέλος του προσωπικού της οντότητας ή ως πάροχος υπηρεσιών

Στον ΓΚΠΔ και συγκεκριμένα στην παράγραφο 6 του άρθρου 37 προβλέπεται ότι ο ΥΠΔ δύναται να αποτελεί μέλος του προσωπικού του Υπευθύνου Επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία.

Είναι αλήθεια ότι, εκ πρώτης όψεως, η ιδέα του διορισμού ως ΥΠΔ ενός ήδη εργαζομένου στην επιχείρηση προδιαθέτει θετικά ως προς την πλήρη γνώση εκ μέρους του των εσωτερικών ζητημάτων, των αναγκών, και των εν γένει λειτουργιών και δυσλειτουργιών του οργανισμού. Εντούτοις, αυτή είναι η μία όψη του νομίσματος. Πρόβλημα δημιουργεί, από τη μία, η αναπόδραστη αναπροσαρμογή του μισθού του συγκεκριμένου εργαζομένου που αναλαμβάνει τώρα καθήκοντα ΥΠΔ. Η παροχή πρόσθετης αμοιβής επιβάλλεται από το συνολικό πνεύμα των διατάξεων του ΓΚΠΔ, αλλά και από την ειδικότερη διάταξη του άρθρου 38 παρ. 2 του ΓΚΠΔ, που προβλέπει τη στήριξη του ΥΠΔ με τους απαραίτητους πόρους. Η άρνηση, από πλευράς οντότητας, να συμμορφωθεί με την υποχρέωσή της για αύξηση του μισθού του εργαζομένου που κρίνεται ΥΠΔ, πέραν του ότι μειώνει τον συγκεκριμένο μισθωτό, πέραν του ότι υποσκάπτει τον θεσμό του ΥΠΔ, επισύρει και κυρώσεις ή, έστω, συστάσεις, από πλευράς ΑΠΔΠΧ, ένεκα παραβίασης του ΓΚΠΔ. Από την άλλη, ανακύπτει ένα εύλογο ερώτημα ως προς την ανεξαρτησία του συγκεκριμένου ΥΠΔ κατά την άσκηση των καθηκόντων του, καθώς τυγχάνει μέλος της επιχείρησης που καλείται να εποπτεύσει, και είναι εύληπτη η σύγκρουση καθηκόντων που δημιουργείται.

Ως διέξοδο από την προβληματική αυτή κατάσταση προτείνεται από τη θεωρία η αποφόρτιση, στην εν λόγω περίπτωση, του ΥΠΔ από τα άλλα προηγούμενα καθήκοντά του, έτσι ώστε να είναι εις θέση να ασχοληθεί σε βάθος και ποιοτικά με τις υποχρεώσεις του ΥΠΔ³⁰. Βεβαίως, κατά την άποψη του γράφοντος, η προτεινόμενη αυτή λύση δεν προσφέρει ένα απολύτως ευεργετικό αποτέλεσμα, διότι και σε αυτήν την περίπτωση δημιουργείται κενό στην επιχείρηση, που η τελευταία καλείται να αναπληρώσει προσλαμβάνοντας κάποιον άλλον στην προγενέστερη

²⁹ Μήτρου, Λ. Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων. 2017. Σελ. 116

³⁰ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 108 και Ψαρουδάκη, Μ. Υπεύθυνος προστασίας Δεδομένων (DPO) - Το πλαίσιο των καθηκόντων και της ευθύνης του. 2018. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ, 151/2018, σελ. 725

θέση του πλέον διορισμένου ως ΥΠΔ. Έτσι, ο οργανισμός υφίσταται σφαιρικά οικονομική θυσία και διακύβευμα της ανεξαρτησίας του ΥΠΔ, η οποία συνιστά αναπόσπαστο τμήμα της «προσωπικότητας» του DPO, όπως θα εκτεθεί εν συνεχεία. Εξ αυτού του λόγου βέλτιστον είναι η λύση αυτή του διορισμού ως ΥΠΔ ενός μέλους του προσωπικού της οντότητας να υιοθετείται αποκλειστικά ως έσχατη και «μεσοβέζικη», όταν για οιαδήποτε αιτία ο διορισμός ενός εξωτερικού ΥΠΔ δεν είναι εφικτός.

Σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ είναι επίσης δυνατός ο διορισμός ΥΠΔ, δυνάμει σύμβασης παροχής υπηρεσιών. Στην περίπτωση αυτή, δέον όπως το εν λόγω πρόσωπο διαθέτει τα απαιτούμενα προσόντα και εχέγγυα για τη συγκεκριμένη θέση, έτσι όπως αυτά προβλέπονται στον ΓΚΠΔ και αναλύονται κάτωθι στο παρόν πόνημα, και, επίσης, όπως προηγηθεί ακριβής καταμερισμός της εργασίας μεταξύ των ατόμων που συναπαρτίζουν την ομάδα εργασίας, αλλά και ορισμός του εμπειρότερου και ικανότερου ως επικεφαλής, όλα δε τα ανωτέρω να συνομολογούνται ρητώς στη σύμβαση παροχής υπηρεσιών³¹.

Η τελευταία επισήμανση οδηγεί ενώπιον ενός δυσεπίλυτου διλήμματος. Η Ομάδα του άρθρου 29, διευκρινίζοντας τον διορισμό του ΥΠΔ επί τη βάσει σύμβασης παροχής υπηρεσιών, αναφέρει χαρακτηριστικά πως «*Τα καθήκοντα του υπευθύνου προστασίας δεδομένων είναι δυνατό να ασκηθούν βάσει σύμβασης παροχής υπηρεσιών η οποία συνάπτεται με φυσικό πρόσωπο ή οργανισμό [...]*»³². Ωστόσο, μία οντότητα, άλλως, ένα νομικό πρόσωπο ως ΥΠΔ, προσκρούει σε μία σειρά από εμπόδια. Αναντίρρητα, από το συνολικό πνεύμα του ΓΚΠΔ προκύπτει ότι ο ΥΠΔ είναι φυσικό πρόσωπο³³, αφού ανατίθενται σε αυτόν συγκεκριμένα καθήκοντα και υποχρεώσεις, η παράβαση των οποίων γεννά προσωπική ευθύνη και επισύρει συγκεκριμένες κυρώσεις (βλ. παρακάτω), αλλά θεσμοθετούνται και συγκεκριμένα προσόντα τα οποία θα πρέπει να διαθέτει, τα οποία περιλαμβάνουν θεωρητικές γνώσεις (βλ. παρακάτω). Όλα αυτά, σε συνδυασμό με τον προσδιορισμό του ΥΠΔ εκ του νόμου ως «προσώπου» ή «αυτού...» οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο ΥΠΔ οφείλει να είναι φυσικό πρόσωπο. Επομένως, η ως άνω διατύπωση

³¹ Ομάδα Προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Άρθρου 29. 16/EL WP 243 rev.01. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων. 2017. Σελ.17

³² Ομάδα Προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Άρθρου 29. 16/EL WP 243 rev.01. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων. 2017. Σελ.16

³³ Έτσι και Ιγγλεζάκης Ι. Ο Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων κατά τον Κανονισμό 2016/679 και την Οδηγία 2016/680. ΣΥΝ 1/2018. Σελ. 66. Αντίθετος ο Λαζαράκος, Γ. Ο θεσμός του υπεύθυνου προστασίας προσωπικών δεδομένων (Data Protection Officer) στο νέο νομοθετικό πλαίσιο των προσωπικών δεδομένων μετά την υιοθέτηση του Κανονισμού (ΕΕ) 679/2016. ΕΦΔΔ, ΙΙΙ/2016, σελ. 250

του νόμου πρέπει να αποδοθεί σε αστοχία και να υιοθετηθεί, στην προκειμένη, μία *contra legem* ερμηνεία, αφού τόσο το συνολικό γράμμα όσο και το συνολικό πνεύμα του ΓΚΠΔ τείνουν στη θεώρηση του DPO ως φυσικού προσώπου.

Μετά την αποσαφήνιση αυτή, μπορεί ανακεφαλαιωτικά να ειπωθεί το εξής: η επιλογή του αν ο ΥΠΔ θα είναι ένας ήδη εργαζόμενος στην επιχείρηση, στον φορέα ή στον οργανισμό, ο οποίος θα ανελιχθεί και θα μετεξελιχθεί σε DPO, ή αν θα προτιμηθεί ένας εντελώς καινούργιος, εξωτερικός συνεργάτης για τη θέση αυτή, επαφίεται από τον νόμο στη διακριτική ευχέρεια της οντότητας. Στην πράξη, επίσης, οι οντότητες είναι μοιρασμένες, αφού άλλες φοβούμενες τη σύγκρουση καθηκόντων και τις αναπτυχθείσες και παγιωμένες σχέσεις εμπιστοσύνης και συμπάθειας, επιλέγουν για ΥΠΔ έναν εξωτερικό συνεργάτη, ενώ άλλες, θέλοντας να επωφεληθούν των ήδη μεγάλων γνώσεων που έχει ο εργαζόμενος επί της οντότητας και των ζητημάτων των προσωπικών δεδομένων μέσα στην επιχείρηση, επιλέγουν τη λύση μιας, τρόπον τινά, εσωτερικής μετάθεσης. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του ιστότοπου κοινωνικής δικτύωσης Meta, που επέλεξε τη λύση, για όλες τις εταιρείες του ομίλου (Messenger, Instagram και Whatsapp), του διορισμού ενός ήδη υπάρχοντος μέλους της εταιρείας ως ΥΠΔ. Βεβαίως, για να μπορέσει να ανταποκριθεί στα εξαιρετικά απαιτητικά, υπεύθυνα και χρονοβόρα καθήκοντά του, επικουρείται από έμπειρη και πολυπρόσωπη ομάδα.

3.8. Εσωτερικός και εξωτερικός ΥΠΔ

Κάθε επιχείρηση, φορέας ή οργανισμός, που υποχρεούται με βάση τον νόμο να διορίζει ΥΠΔ, δεν έχει, προφανώς, μήτε τις ίδιες ανάγκες, μήτε την ίδια δυναμική. Με βάση την παραδοχή αυτή, δίδεται η δυνατότητα στον Υπεύθυνο Επεξεργασίας να επιλέξει αν για τον συγκεκριμένο οργανισμό χρειάζεται ένας εσωτερικός, πλήρους απασχόλησης DPO ή αν, ενδεχομένως αρκεί και ένας εξωτερικός, μερικής απασχόλησης συνεργάτης, που θα αναλάβει καθήκοντα ΥΠΔ. Η επιλογή αυτή προϋποθέτει μία πολυπρισματική εκτίμηση.

Τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη κατά τη στάθμιση αυτή είναι, πρώτον, το είδος του οργανισμού, ήτοι το μέγεθος, ο αριθμός του προσωπικού, το πλήθος των προσωπικών δεδομένων που τίθενται υπό επεξεργασία από τον φορέα, δεύτερον η προσαρμοστικότητα του ΥΠΔ ως προς την ταχύτητα και την ουσιαστικότητα της ενσωμάτωσής του στον οργανισμό -προφανώς στο κριτήριο αυτό υπερέρχει ο εσωτερικός ΥΠΔ, ενώ προσμετράται ιδιαίτερα και το στοιχείο της σχέσης εμπιστοσύνης, τρίτον το πόσες ώρες απαιτείται να δαπανά ο DPO για να

διεκπεραιώσει όλες τις εκκρεμότητες και τις αρμοδιότητές του στον συγκεκριμένο οργανισμό, και, τέταρτον, η σύγκρουση συμφερόντων³⁴.

3.9. Δημοσίευση και ανακοίνωση των στοιχείων επικοινωνίας του ΥΠΔ

Η παράγραφος 7 του άρθρου 37 του ΓΚΠΔ επιτάσσει τη δημοσίευση των στοιχείων επικοινωνίας του ΥΠΔ από τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία, καθώς και την ανακοίνωσή τους στην αρμόδια εποπτική αρχή, στο πνεύμα της αρχής της διαφάνειας. Η διάταξη αυτή βρίσκει συμπλήρωμα στο άρθρο 6 παρ. 5 του ν. 4624/2019, που επαναλαμβάνει την πρόβλεψη του ΓΚΠΔ, ως κανόνα, θεσπίζει όμως και μία περίπτωση εξαιρέσεως, όπου, δηλαδή, δεν συντρέχει υποχρέωση γνωστοποίησης των στοιχείων επικοινωνίας του ΥΠΔ. Πρόκειται για τους ΥΠΔ τους διορισμένους σε δημοσίους φορείς, και, ειδικότερα, όταν για λόγους εθνικής ασφάλειας ή τήρησης του καθήκοντος εχεμύθειας, απαγορεύεται η δημοσίευση και ανακοίνωση των στοιχείων. Η κοινοποίηση αυτών των στοιχείων επικοινωνίας του ΥΠΔ, στα οποία συγκαταλέγονται το τηλέφωνο, η ταχυδρομική διεύθυνση, η διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, η επαγγελματική ιδιότητα, αλλά πλέον και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, στην εποπτεύουσα αρχή, διευκολύνει την άμεση επαφή μεταξύ του τριπτύχου των υποκειμένων των δεδομένων, του ΥΠΔ και της Ανεξάρτητης Εποπτικής Αρχής, ενώ θωρακίζει και το απόρρητο της επικοινωνίας, λειτουργώντας ως εχέγγυο της εμπιστευτικότητας, έτσι ώστε να μην υφίσταται διστακτικότητα ή δυσκολία από κάποιον να έρθει σε επαφή με τον ΥΠΔ. Παρότι δεν προβλέπεται στον νόμο υποχρέωση της ΑΠΔΠΧ για κατάρτιση και δημοσίευση καταλόγου ΥΠΔ, που θα περιέχει αναλυτικά και συγκεκριμένα τα προς γνωστοποίηση στοιχεία, αυτός έχει ήδη δημιουργηθεί και υφίσταται στον ιστότοπο της Αρχής, ως «βέλτιστη πρακτική που υπηρετεί το σκοπό της διαφάνειας»³⁵.

Η ανακοίνωση και δημοσίευση των στοιχείων επικοινωνίας είναι ιδιαίτερα σημαντικές στην πράξη, διότι, στην περίπτωση που διαπιστωθεί παραβίαση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ο Υπεύθυνος Επεξεργασίας καλείται να καταστήσει αυτή γνωστή στην αρμόδια

³⁴ Λαζαράκος, Γ. Ο θεσμός του υπεύθυνου προστασίας προσωπικών δεδομένων (Data Protection Officer) στο νέο νομοθετικό πλαίσιο των προσωπικών δεδομένων μετά την υιοθέτηση του Κανονισμού (ΕΕ) 679/2016. ΕΦΔΔ, ΠΙ/2016, σελ. 250

³⁵ Ιγγλεζάκης Ι. Ο Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων κατά τον Κανονισμό 2016/679 και την Οδηγία 2016/680. ΣΥΝ 1/2018. Σελ. 67

Αρχή, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, και, πάντως, εντός προθεσμίας 72 ωρών από τη στιγμή που περιήλθε σε γνώση του η παραβίαση³⁶.

Η υποχρέωση γνωστοποίησης εκτείνεται, πέραν των ανωτέρω, στην τήρηση έντυπου ή ψηφιακού αρχείου, εκ μέρους της οντότητας, το οποίο θα περιλαμβάνει τις επαγγελματικές δεξιότητες και ικανότητες των διαφόρων υποψηφίων για τη θέση του ΥΠΔ, που θα οδηγεί με λογική αναγκαιότητα και εμπειριστατωμένη αιτιολογία στην τελική επιλογή του συγκεκριμένου υποψηφίου. Την επιταγή αυτή θέτει το άρθρο 37 παρ. 5 του ΓΚΠΔ, και κάθε απόκλιση από το γράμμα του συνεπάγεται ευθεία καταστρατήγηση της διάταξης.

4. Χαρακτηριστικά

Ως τώρα φωτίσθηκε η έννοια, το φόντο και ο ορισμός του ΥΠΔ, με βάση τα διάφορα νομοθετήματα που τον προβλέπουν, αλλά, πρωτευόντως, με βάση τον σύγχρονα και καθολικά ισχύοντα Γενικό Κανονισμό. Λογικά συνεπές είναι, στο παρόν σημείο, να εξετασθεί ποιος μπορεί να γίνει ΥΠΔ, ποια είναι τα χαρακτηριστικά που πρέπει να φέρει, εν ολίγοις, ποια προσόντα θα πρέπει να διαθέτει. Την απάντηση δίδει εκ νέου ο ΓΚΠΔ.

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 37 παρ. 5, ο διορισμός του ΥΠΔ λαμβάνει χώρα επί τη βάσει των επαγγελματικών προσόντων του προσώπου, και, ιδίως, επί τη βάσει της εμπειρογνωσίας που το τελευταίο διαθέτει, ως προς το δίκαιο και τις πρακτικές των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, αλλά και επί τη βάσει της ικανότητας που έχει να εκπληρώσει τα καθήκοντα που προβλέπει ο ΓΚΠΔ στο άρθρο 39, και τα οποία θα απασχολήσουν το εν λόγω πρόσωπο στη συνέχεια. Οι έννοιες αυτές, που προσομοιάζουν με αόριστες νομικές, είναι αναγκαίο να εξειδικευθούν.

Τα επαγγελματικά προσόντα δεν καθορίζονται συγκεκριμένα, με μία ερμηνεία, ωστόσο, της διάταξης, αλλά και με βάση τον σκοπό και το πνεύμα του νόμου, προκύπτουν κάποια πορίσματα. Έτσι, ο ΥΠΔ θα πρέπει να είναι γνώστης του δικαίου και των πρακτικών των συναφών με τα προσωπικά δεδομένα, τόσο σε εθνική όσο και σε ενωσιακή κλίμακα, ενώ δέον

³⁶ Ψαρουδάκη, Μ. Υπεύθυνος προστασίας Δεδομένων (DPO) - Το πλαίσιο των καθηκόντων και της ευθύνης του. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ, 151/2018. Σελ. 733

όπως κατέχει άριστα το περιεχόμενο του ΓΚΠΔ. Οι πράξεις επεξεργασίες που λαμβάνουν χώρα θα πρέπει, επίσης, να περιλαμβάνονται στο πεδίο των γνώσεων του, ενώ το ίδιο ισχύει για τα χρησιμοποιούμενα πληροφοριακά συστήματα, αλλά και τις ανάγκες και τα αιτήματα του Υπευθύνου Επεξεργασίας. Επωφελής κρίνεται και η γνώση του τομέα δραστηριότητας, αλλά και του οργανισμού του Υπευθύνου Επεξεργασίας στον οποίο θα απορροφηθεί. Εκτιμητές είναι, σε κάθε περίπτωση, η επικοινωνιακή ικανότητα, η μεταδοτικότητα και η ρητορική δεινότητα, καθώς ο ΥΠΔ ουσιαστικά εκπαιδεύει το προσωπικό της επιχείρησης ή του φορέα, αλλά και η τεχνολογική επάρκεια, αφού η τεχνολογία συνιστά αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας ενός DPO. Βεβαίως, ο ΥΠΔ δύναται να εμπλουτίζει τις γνώσεις του με την παρακολούθηση προγραμμάτων κατάρτισης.

Είναι γεγονός πως ούτε το ζητούμενο επίπεδο εμπειρογνωσίας δεν προσδιορίζεται επακριβώς, με βάση, όμως, την αιτιολογική σκέψη 97 του ΓΚΠΔ, αυτό προσδιορίζεται με κριτήριο τις γεινόμενες πράξεις επεξεργασίας και τη στάθμη προστασίας της οποίας χρήζουν τα προς επεξεργασία προσωπικά δεδομένα. Συγκεκριμένα, το επίπεδο αυτό θα πρέπει να αντιστοιχεί με την ευαισθησία, τη συνθετότητα και τον όγκο των δεδομένων που ο εκάστοτε φορέας διαθέτει προς επεξεργασία. Έτσι, όσο πιο ευαίσθητα, πιο περίπλοκα και πλείονα είναι τα δεδομένα, τόσο μεγαλύτερη εμπειρία αξιώνεται να διαθέτει ο ΥΠΔ. Λογική είναι, επίσης, η απαίτηση, όσον αφορά στον ΥΠΔ που προσλαμβάνεται από δημόσιο φορέα ή δημόσια αρχή, για γνώση από μέρους του, των ιδιαίτερων κανόνων και των ειδικών διαδικασιών που διέπουν τον οργανισμό σε διοικητικό επίπεδο.

Ως προς την ικανότητα εκπλήρωσης των καθηκόντων, ορθότερο είναι να δεχτούμε πως αυτή συναρτάται τόσο με τις ίδιες ικανότητες και γνώσεις του προσώπου, όσο και με την κατεχόμενη, εντός του φορέα, θέση. Στις προσωπικές δεξιότητες και γνώσεις συγκαταλέγονται, αναμφιβόλως, το ισχυρό αίσθημα ευθύνης, η ακεραιότητα του χαρακτήρα, αλλά και η ύπαρξη αισθήματος επαγγελματικής δεοντολογίας, επί τω σκοπώ τήρησης των επιταγών του ΓΚΠΔ.

Η διεθνής βιβλιογραφία³⁷ έχει αποκρυσταλλώσει ορισμένα βασικά προσόντα, τα οποία πρέπει να διαθέτει ιδεατά ο ΥΠΔ. Αυτά είναι, πρώτον, πτυχίο νομικών σπουδών, κατά προτίμηση και εξειδίκευση στο δίκαιο των προσωπικών δεδομένων, δεύτερον, πείρα στην εφαρμογή μέτρων

³⁷ IT Governance Privacy team. EU General Data Protection Regulation (GDPR)- An Implementation and Compliance Guide. 2017. Σελ.2.

για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, τρίτον, τριβή με τη διαχείριση και εφαρμογή των κεντρικών συστημάτων και διαδικασιών, των σχετικών με την προστασία προσωπικών δεδομένων, τέταρτον, η ενημέρωση ως προς πρότυπα διαχείρισης κινδύνου, και, πέμπτον, εμπειρική γνώση της ασφάλειας των πληροφοριών και της ασφαλούς πλοήγησης στον κυβερνοχώρο. Βεβαίως, η απαρίθμηση αυτή είναι ενδεικτική και απηχεί τα δυνητικά προσόντα ενός ιδανικού ΥΠΔ, οπότε δεν θα πρέπει να δημιουργηθεί η εντύπωση πως όποιος δεν πληροί κάποιο από τα παραπάνω προϋποθέσεις δεν δύναται να προσληφθεί ως DPO σε κάποια οντότητα.

Μετά την ανάλυση που προηγήθηκε, ευλόγως δημιουργείται η εντύπωση ότι, συνεπώς, ένας ΥΠΔ πρέπει να διαθέτει, πιστοποιημένα και αποδεδειγμένα, τα προεκτεθέντα προσόντα. Εντούτοις, σε συμφωνία και με ανακοίνωση που έχει εκδώσει η ΑΠΔΠΧ, ο ΓΚΠΔ δεν περιλαμβάνει ρητώς υποχρεωτική απαίτηση για πιστοποίηση του ΥΠΔ. Παρότι ο ΓΚΠΔ αφιερώνει δύο διατάξεις, τα άρθρα 42 και 43 στην πιστοποίηση, υπογραμμίζεται πως αυτή δεν αφορά στον ΥΠΔ, όπως εκ παραδρομής συχνά υπολαμβάνεται, αλλά στον Υπεύθυνο Επεξεργασίας και στον εκτελούντα την επεξεργασία. Γι' αυτό, στην πραγματικότητα, δεν είναι υπερβολικό να ειπωθεί πως ο ΓΚΠΔ και η ΑΠΔΠΧ ούτε καν ευνοούν τέτοια πιστοποίηση σε προαιρετικό επίπεδο³⁸. Βέβαια, η Αρχή τάσσεται υπέρ της οργάνωσης σχετικών σεμιναρίων και ημερίδων, τονίζει, όμως, πως ουδαμώς ευθύνεται για την ποιότητα και την επάρκεια τέτοιων προγραμμάτων³⁹. Έτσι, η πιστοποίηση εμπειρίας δεν συνιστά τυπική επαγγελματική προϋπόθεση.

Αξιοπρόσεκτο είναι, επιπροσθέτως, το γεγονός πως δεν προκύπτει από πουθενά η νομική υποχρέωση του ΥΠΔ να έχει περατώσει νομικές σπουδές -έστω και αν αυτό συνιστάται. Κάτι τέτοιο δεν τίθεται από την ελληνική ή ευρωπαϊκή έννομη τάξη ως προϋπόθεση. Αντιθέτως, στη γερμανική έννομη τάξη, πριν την εφαρμογή του ΓΚΠΔ, όλες οι φωνές συνηγορούσαν υπέρ της υποχρεωτικής νομικής κατάρτισης του προσώπου που θα ανέλαμβανε καθήκοντα DPO⁴⁰.

Για λόγους, πάντως, εγκυκλοπαιδικού ενδιαφέροντος, αξίζει να επισημανθεί πως την πρώτη θέση από πλευράς ισχύος και κύρους, ως προς την πιστοποίηση των ΥΠΔ, κατείχε, εν έτει 2010,

³⁸ Αρχή Προστασίας Δεδομένων (2017). Ανακοίνωση Γ/ΕΞ/6007/09-08-2017 και Γνωμοδότηση 7/2017 της ΑΠΔΠΧ

³⁹ Αρχή Προστασίας Δεδομένων (2018)

⁴⁰ Ιγγλεζάκης, Ι. Ο Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων κατά τον Κανονισμό 2016/679 και την Οδηγία 2016/680. ΣΥΝ 1/2018. Σελ. 67

η Διεθνής Ένωση Επαγγελματιών Ιδιωτικότητας (International Association of privacy Professionals). Αντίστοιχα, τονίζεται πως στη χώρα μας, σύμφωνα με την ΑΠΔΠΧ, ουδείς φορέας είναι διαπιστευμένος ώστε να παρέχει πιστοποίηση ως προς τα επαγγελματικά προσόντα ενός ΥΠΔ⁴¹. Παρόμοια θέση λαμβάνει και η Κύπρος, μέσω ανακοίνωσης του Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, ο οποίος διαμηνύει πως δεν υπάρχει στην Κυπριακή Δημοκρατία φορέας διαπιστευμένος να παρέχει επίσημες πιστοποιήσεις για να χρησθεί κάποιος ΥΠΔ, και ότι κάθε σχετικό επιμορφωτικό πρόγραμμα είναι βέβαια χρήσιμο για την κατανόηση του θεσμού, πλην όμως είναι αμφίβολη η εγκυρότητα των παρεχόμενων πιστοποιήσεων, αφού και ο ΓΚΠΔ δεν θέτει κάτι τέτοιο ως προαπαιτούμενο. Στην πραγματικότητα, στην Ελλάδα, αποκλειστικά η Αρχή Προστασίας Δεδομένων δύναται να χορηγεί πιστοποιητικά, ως η μόνη αρμόδια ελληνική εποπτική αρχή. Η επισήμανση αυτή καλόν είναι να οδηγήσει στην αλλαγή του ισχύοντος καθεστώτος.

Κατά την άποψη του γράφοντος, η θεσμοθέτηση και εφαρμογή μιας αυστηρώς και επακριβώς προσδιορισμένης διαδικασίας πιστοποίησης, από ένα εντεταλμένο, ειδικά καταρτισμένο και πολύπειρο δημόσιο όργανο, επί τη βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, ενδείξεων και αντενδείξεων, που θα ελάμβαναν υπόψη όχι μόνο τα τυπικά προσόντα του υποψηφίου ΥΠΔ, αλλά και τα ουσιαστικά του προσόντα, πρέπει οπωσδήποτε να αποτελέσει αντικείμενο διαβούλευσης. Προς την κατεύθυνση αυτή βαδίζουν και άλλα κράτη-μέλη, όπως, επί παραδείγματι, η Ιταλία⁴² και η Ισπανία⁴³, που αξιολογούν θετικά την πιστοποίηση. Μία μέση λύση προεβούλει η Γαλλία, η οποία διάκειται ευμενώς απέναντι στην καθιέρωση συστήματος πιστοποίησης, υπό τον όρο, όμως, της προαιρετικότητας αυτού και της μη προελεύσεώς του από τη γαλλική ΑΠΔΠΧ⁴⁴. Μάλιστα, θέτει επί τάπητος και τα απαιτούμενα προσόντα του ΥΠΔ, τα οποία περιλαμβάνουν επαγγελματική εμπειρία συναφή με τα καθήκοντα του ΥΠΔ ή γενικώς με την προστασία των προσωπικών δεδομένων, αλλά και την επιτυχή διεκπεραίωση μιας γραπτής δοκιμασίας, η οποία συναπαρτίζεται από ερωτήματα κλειστού τύπου, με σκοπό να ελεγχθούν οι ικανότητες και οι

⁴¹ Αρχή Προστασίας Δεδομένων (2017). Ανακοίνωση Γ/ΕΞ/6007/09-08-2017 της ΑΠΔΠΧ

⁴² Βλ. Έγγραφο 15.9.2017 της Ιταλικής ΑΠΔΠΧ σε Κοτσαλής, Λ. και Μενουδάκος, Κ. Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων. 2021. Σελ. 295.

Ωστόσο, σύμφωνα με την απόφαση του Ιταλικού Διοικητικού Δικαστηρίου Friuli Venezia Giulia Region /15.09.2018 η πιστοποίηση θα πρέπει να προσμετράται θετικά, όμως επ' ουδενί συνιστά απαραίτητη προϋπόθεση.

⁴³ Βλ. Έγγραφο 10.7.2017 της Ισπανικής ΑΠΔΠΧ σε Κοτσαλής, Λ. και Μενουδάκος, Κ. Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων. 2021. Σελ. 295.

⁴⁴ Γιαννόπουλος, Γ. - Μήτρου, Λ. - Τσόλιας, Γρ. σε Κοτσαλής, Λ. και Μενουδάκος, Κ. Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων. 2021. Σελ. 295

γνώσεις του υποψηφίου. Σε περίπτωση επιτυχίας, αποκτάται ο τίτλος του ΥΠΔ για τρία έτη, μετά όμως την παρέλευση αυτών, απαιτείται εκ νέου εξέταση. Την τελευταία πρακτική ως προς την επανεξέταση ακολουθεί επακριβώς και η Ισπανία.

5. Καθήκοντα

Όλα τα ως άνω ιδιαίτερα προσόντα και οι εξιδιασμένες ικανότητες που απαιτείται να διαθέτει ο υποψήφιος για τη θέση του ΥΠΔ δικαιολογούνται και από τα επίσης ιδιαίτερα και πολυδιάστατα καθήκοντα που καλείται να επιτελέσει, κατά την εκτέλεση του έργου του, καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας του. Χαρακτηριστικό του σύνθετου και πολυπρισματικού χαρακτήρα των καθηκόντων του είναι το γεγονός πως και ο ίδιος ο ΓΚΠΔ δεν απαριθμεί εξαντλητικά τα τελευταία, αλλά όλως ενδεικτικώς, καθώς ορίζεται πως ο ΥΠΔ «έχει τουλάχιστον τα ακόλουθα καθήκοντα». Σχετική είναι η επισήμανση της Ομάδας εργασίας του άρθρου 29, κατά την οποία ο ΥΠΔ είναι «ο ενορχηστρωτής της συμμόρφωσης και ο ενδιάμεσος μεταξύ όλων των σχετικών παικτών». Είναι αλήθεια πως δεν είναι επακριβώς προσδιορισμένο το σύνολο των καθηκόντων του, προς τούτο μάλιστα εκφράζεται η άποψη ότι δεν είναι ανάγκη αυτός να εμπλέκεται σε κάθε ζήτημα σχετικό με την επεξεργασία και την προστασία των προσωπικών δεδομένων, παρά μόνον στα σπουδαιότερα⁴⁵.

Συναφώς, από την παράγραφο 2 του άρθρου 39 του ΓΚΠΔ, περιορίζονται και οριοθετούνται τα καθήκοντα του ΥΠΔ, υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας. Συγκεκριμένα, ορίζεται ότι ο ΥΠΔ οφείλει, κατά τη διεκπεραίωση των καθηκόντων του, να συνεκτιμά τους κινδύνους που εγκυμονεί κάθε πράξη επεξεργασίας, λαμβάνοντας υπόψη ιδιαίτερα όλα τα στοιχεία τα σχετικά με την εκάστοτε υπό κρίση επεξεργασία, επικεντρώνοντας την προσοχή του σε όσα ενέχουν σοβαρότερους κινδύνους για τα προσωπικά δεδομένα των υποκειμένων. Εισάγεται, επομένως, θα λέγαμε, ένα είδος λειτουργικού κριτηρίου, ως προς την αποσαφήνιση και την τελική διαλογή των καθηκόντων του ΥΠΔ, η εφαρμογή του οποίου οδηγεί σε ενασχόληση με τις σημαντικότερες πράξεις επεξεργασίας, κατά σειρά προτεραιότητας. Αυτό, βεβαίως, δεν συνεπάγεται την αδιαφορία ή την ολική παραγκώνιση των δραστηριοτήτων που εμφανίζουν

⁴⁵ Γιαννόπουλος, Γ. - Μήτρου, Λ. - Τσόλιας, Γρ. σε Κοτσαλής, Λ. και Μενουδάκος, Κ. Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων. 2021. Σελ. 296

μικρότερο επίπεδο σημαντικότητας και επικινδυνότητας για τα προσωπικά δεδομένα, απλώς συμβάλλει στην ταξινόμησή τους κατ' ορθή σειρά, σε συμφωνία με τους κανόνες της λογικής.

Μετά τις διευκρινίσεις αυτές, κρίσιμη κρίνεται στο σημείο αυτό η ενδεικτική απαρίθμηση του ΓΚΠΔ ως προς τα καθήκοντα του ΥΠΔ.

5.1. Καθήκον ενημέρωσης

Σύμφωνα με το άρθρο 39 του ΓΚΠΔ, το πρώτο καθήκον του ΥΠΔ είναι *«να ενημερώνει και συμβουλεύει τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία και τους υπαλλήλους που επεξεργάζονται τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τον παρόντα κανονισμό και από άλλες διατάξεις της Ένωσης ή του κράτους μέλους σχετικά με την προστασία δεδομένων»*. Πρόκειται, ουσιαστικά, για το καθήκον ενημέρωσης, το οποίο συνοδεύεται από την παροχή νουθεσιών στον Υπεύθυνο Επεξεργασίας, πάντοτε σχετικά με τα καθήκοντα που εκπηγάζουν από τον ΓΚΠΔ.

Το καθήκον ενημέρωσης αναλύεται περαιτέρω στη διαφώτιση, αρχικώς, ως προς τους κανόνες που ρυθμίζουν τις αρχές της συλλογής και επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων, για τις οποίες έγινε λόγος στην εισαγωγή της παρούσας μελέτης. Επιπλέον, ως προς το πότε και υπό ποιες συνθήκες και προϋποθέσεις είναι νόμιμη η επεξεργασία, αλλά και η συγκατάθεση του υποκειμένου σε αυτήν, για τα οποία επίσης πραγματοποιήθηκε αναφορά στην αρχή του πονήματος. Επίσης, ως προς τα προσωπικά δεδομένα ειδικών κατηγοριών, και ως προς τη διόρθωση ή τη διαγραφή των δεδομένων. Τέλος, ως προς την ευθύνη του ΥΠΔ, τις συνέπειες σε περίπτωση παραβίασης των προσωπικών δεδομένων, αλλά και ως προς την εκτίμηση αντικτύπου σε σχέση με την προστασία των δεδομένων και τη διασυνοριακή μεταβίβαση αυτών⁴⁶.

Γίνεται κατανοητό πως λογική προϋπόθεση της τελεσφόρας εκπλήρωσης του καθήκοντος ενημέρωσης αποτελεί η διαρκής εγρήγορση του ΥΠΔ ως προς την επικαιρότητα και τις εξελίξεις στον τομέα των προσωπικών δεδομένων, στο πλαίσιο της παρεπόμενης υποχρέωσής του για συνεχή επαγρύπνηση. Προκειμένου να αντεπεξέρχεται σε αυτήν του την υποχρέωση, ο ΥΠΔ καλείται να επικαιροποιεί και να ανανεώνει άοκνα τις επιστημονικές του γνώσεις. Για να το επιτύχει αυτό, συνίσταται να συμμετέχει σε ειδικά επιμορφωτικά σεμινάρια και εν γένει

⁴⁶ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 164

προγράμματα, και να λαμβάνει γνώση, παντοιοτρόπως, κάθε γενόμενης εξέλιξης αναφορικά με τη νομολογία, τις αποφάσεις και τις γνωμοδοτήσεις όλων των δικαστηρίων και των αρχών που επιλαμβάνονται και αποφαινόμενοι ως προς υποθέσεις προσωπικών δεδομένων.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί πως η ενημέρωση που δίδεται από τον ΥΠΔ είναι γνωμοδοτικού χαρακτήρα, δεν δεσμεύει, δηλαδή, τους αποδέκτες της, αλλά σκοπό έχει να τους παράσχει τις κατάλληλες κατευθύνσεις και συμβουλές. Ωστόσο, παρά τον συμβουλευτικό χαρακτήρα της ενημέρωσης, ο Υπεύθυνος Επεξεργασίας και οι υπάλληλοι της επεξεργασίας είθισται στην πράξη να συμμορφώνονται προς την ενημέρωση του ΥΠΔ, ενώ, αν τυχόν έχουν αντίθετη άποψη, δέον όπως αυτή τεκμηριώνεται εγγράφως⁴⁷.

5.2. Καθήκον παρακολούθησης συμμόρφωσης

Στη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 39 ορίζεται το θεμελιώδες καθήκον του ΥΠΔ να παρακολουθεί και να ελέγχει τη σύμπνοια των ενεργειών του Υπευθύνου Επεξεργασίας, του εκτελούντος την επεξεργασία και των υπαλλήλων με τις διατάξεις του ΓΚΠΔ, της εν γένει ευρωπαϊκής νομοθεσίας και του εκάστοτε κράτους-μέλους, αλλά και με τις πολιτικές της επιχείρησης, όσον αφορά στην προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Το καθήκον παρακολούθησης συμμόρφωσης περιλαμβάνει, ειδικότερα, την εξουσία αλλά και την υποχρέωση του ΥΠΔ, πρώτον, να συγκεντρώνει πληροφορίες που θα επιβοηθήσουν τον καθορισμό των δραστηριοτήτων επεξεργασίας, δεύτερον, να διερμηνεύει και να εποπτεύει τη συμμόρφωση των δραστηριοτήτων επεξεργασίας, και, τρίτον, να διαφωτίζει και να παραινει τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία. Μάλιστα, ο ΥΠΔ δύναται, στο πλαίσιο της ανεξαρτησίας του, όπως αυτή θα αναλυθεί εν συνεχεία, να διενεργεί, με ίδια πρωτοβουλία, εκ των προτέρων, άνευ καταγγελίας ελέγχους, με στόχο την πρόληψη της μη συμμόρφωσης⁴⁸.

Στο σημείο αυτό, κρίνονται σημαντικές δύο διευκρινίσεις. Πρώτον, το καθήκον παρακολούθησης συμμόρφωσης δεν συνεπάγεται την προσωπική και αποκλειστική ευθύνη του ΥΠΔ για το απευκταίο ενδεχόμενο της μη συμμόρφωσης. Και τούτο, διότι, η λήψη όλων

⁴⁷ Παναγοπούλου-Κουντατζή, Φ. Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων 679/2016/ΕΕ. 2017. Σελ. 35

⁴⁸ Γιαννόπουλος, Γ. - Μήτρου, Λ. - Τσόλιας, Γρ. σε Κοτσαλής, Λ. και Μενουδάκος, Κ. Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων. 2021. Σελ. 299

εκείνων των κατάλληλων μέτρων, που είναι ικανά να εξασφαλίσουν τη συμφωνία και τη συμβάδιση της επεξεργασίας με τις διατάξεις του Κανονισμού, της Οδηγίας και των λοιπών νομικών βάσεων, δεν είναι καθήκον του DPO, αλλά του Υπευθύνου Επεξεργασίας, σύμφωνα και με το γράμμα του άρθρου 24 του ΓΚΠΔ, και, συγκεκριμένα, «εταιρική ευθύνη»⁴⁹ του τελευταίου. Δεύτερον, στην περίπτωση που διαπιστωθεί η έλλειψη συμμόρφωσης, ο ΥΠΔ επ' ουδενί λόγω τρέπεται σε ένα κυρωτικό, οιονεί αστυνομικό όργανο, που επιβάλλει ποινές. Ο συμβουλευτικός χαρακτήρας του ΥΠΔ διατηρείται και στην περίπτωση αυτή. Έτσι, ο DPO περιορίζεται σε συστάσεις διορθωτικού χαρακτήρα, και ταυτόχρονα προβαίνει σε ενημέρωση των ιθυνόντων στη Διοίκηση. Στην περίπτωση ιδιαίτερα σοβαρής παράβασης, η οποία είναι ικανή να προκαλέσει την ελεγκτική και κυρωτική παρέμβαση της ΑΠΔΠΧ, οι συμβουλές του ΥΠΔ, με γνώμονα το άρθρο 83 του ΓΚΠΔ, θα πρέπει να κατευθύνονται είτε στον μετριασμό της προξενθείσης ζημίας, είτε στην αποκατάσταση της γενομένης παράβασης και στην αποφυγή των ενδεχομένων επιπτώσεων⁵⁰.

5.3. Καθήκον εκτίμησης αντικτύπου

Σε ορισμένα είδη επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων ελλοχεύουν σοβαροί κίνδυνοι για τις ατομικές ελευθερίες, οι οποίοι συχνά οξύνονται εξαιτίας της τεχνολογίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η διαρκής βιντεοσκόπηση ενός δημόσιου χώρου, απ' τον οποίον διέρχονται καθημερινώς χιλιάδες άνθρωποι. Εξάλλου, η επεξεργασία των ειδικών κατηγοριών προσωπικών δεδομένων σε μεγάλη κλίμακα, ή η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων των σχετικών με ποινικές καταδίκες και αδικήματα, ενέχουν ευνόητο και σημαντικό ρίσκο για τα δεδομένα των ατόμων. Γι' αυτό, στις περιπτώσεις αυτές, πρόσφορη είναι η εκτίμηση των επιπτώσεων που αναμένεται ή ενδέχεται να έχουν οι επεξεργασίες αυτές στα προσωπικά δεδομένα⁵¹.

Στην εκτίμηση αντικτύπου, ο ΥΠΔ καλείται να διαδραματίσει εκ νέου γνωμοδοτικό ρόλο, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 39.

Όπως και στο προηγούμενο καθήκον, κρίσιμο είναι να αποσαφηνισθεί πως ο ΓΚΠΔ χρήζει τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας ως υπεύθυνο για τη διενέργεια της εκτίμησης του αντικτύπου,

⁴⁹ Ομάδα Προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Άρθρου 29. 16/EL WP 243 rev.01. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων. 2017. Σελ. 23

⁵⁰ Γιαννόπουλος, Γ. - Μήτρου, Λ. - Τσόλιας, Γρ. σε Κοτσαλής, Λ. και Μενουδάκος, Κ. Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων. 2021. Σελ. 299

⁵¹ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 364 και 431-432

επομένως ο ΥΠΔ δεν είναι ο αποκλειστικός και ο κύριος καθ' ύλην αρμόδιος, έχει, ωστόσο, την υποχρέωση να συνδράμει τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας, κατά την κατάσταση της εκτίμησης αυτής. Στο εν λόγω πεδίο, ο ρόλος του ΥΠΔ μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα σημαντικός.

Ειδικότερα, το άρθρο 35 παρ. 2 του ΓΚΠΔ ορίζει πως ο Υπεύθυνος Επεξεργασίας «ζητεί τη γνώμη» του ΥΠΔ σχετικά με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, κατά τη διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου. Τα ακριβέστερα θέματα, για τα οποία δέον όπως ζητείται η γνώμη του ΥΠΔ απαριθμεί ενδεικτικώς η Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29. Αυτά είναι το επιβεβλημένο ή μη της διεξαγωγής εκτίμησης αντικτύπου για την προστασία των δεδομένων, η μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί, η εσωτερική διεκπεραίωση της εκτίμησης αντικτύπου ή η ανάθεσή της σε εξωτερικό συνεργάτη, οι εγγυήσεις που πρέπει να ληφθούν προκειμένου να απαλυνθούν οι απειλές των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων, αλλά και η κρίση σχετικά με το ορθό και το σύμφωνο της διεξαγωγή της εκτίμησης με τον ΓΚΠΔ⁵². Βεβαίως, η γνώμη αυτή, τονίζεται ότι είναι συμβουλευτικού χαρακτήρα, και, επομένως, δεν δεσμεύει τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας, ο οποίος μπορεί ανά πάσα στιγμή να αποφασίσει διαφορετικά, αρκεί να αιτιολογήσει εγγράφως την απόκλιση από τις κατευθύνσεις του ΥΠΔ⁵³.

5.4. Καθήκον επικοινωνίας και συνεργασίας

Η παράγραφος 4 του άρθρου 39 του ΓΚΠΔ επιβάλλει τη συνεργασία του ΥΠΔ με την εποπτική αρχή, και η παράγραφος 5 την επικοινωνία με αυτή, αναφορικά με τα ζητήματα που άπτονται της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Στα καθήκοντα αυτά εμφανίζεται ο διαμεσολαβητικός και διευκολυντικός ρόλος που καλείται να επιτελέσει ο ΥΠΔ, ο οποίος μεσολαβεί μεταξύ υποκειμένου των δεδομένων, ΑΠΔΠΧ και Υπευθύνου Επεξεργασίας ή εκτελούντος την επεξεργασία, αποτελώντας δίαυλο επικοινωνίας, ενώ, σύμφωνα με το άρθρο 36 του ΓΚΠΔ, διαβουλεύεται με την εποπτική αρχή για ζητήματα επεξεργασίας δεδομένων και όχι μόνο.

Σκοπός του ΥΠΔ είναι να καταστήσει ευχερέστερη την προσπέλαση της εποπτικής αρχής στα έγγραφα και τις πληροφορίες που σχετίζονται με τα καθήκοντα της τελευταίας, όπως ορίζονται στο άρθρο 57 του ΓΚΠΔ, αλλά και τις εξουσίες της, όπως προβλέπονται στο άρθρο 58 του

⁵² Ομάδα Προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Άρθρου 29. 16/EL WP 243 rev.01. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων. 2017. Σελ. 24

⁵³ Ομάδα Προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Άρθρου 29. 16/EL WP 243 rev.01. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων. 2017. Σελ. 24

ΓΚΠΔ, και αναλύονται περαιτέρω σε ελεγκτικές, διορθωτικές, αδειοδοτικές και συμβουλευτικές. Κατά την άσκηση των καθηκόντων του αυτών, ο ΥΠΔ θα πρέπει να σέβεται τις επιταγές απορρήτου, εχεμύθειας και εμπιστευτικότητας των πληροφοριών των οποίων λαμβάνει γνώση, όπως προβλέπει η παράγραφος 5 του άρθρου 38 του ΓΚΠΔ. Η ίδια διάταξη προβλέπει πως σε περίπτωση παραβίασης του καθήκοντος αυτού, οι κυρώσεις που επιβάλλονται στον ΥΠΔ ρυθμίζονται από το δίκαιο της Ένωσης ή από το εκάστοτε δίκαιο του κράτους-μέλους. Έτσι, το εθνικό μας δίκαιο περιλαμβάνει τις σχετικές κυρώσεις στο άρθρο 38 του ν. 4624/2019, οι οποίες έγκεινται στη φυλάκιση του παραβάντος προσώπου, ενώ αν η παραβίαση αφορά στα προσωπικά δεδομένα ειδικών κατηγοριών, προστίθεται και χρηματική ποινή.

Στο πλαίσιο των καθηκόντων αυτών, αξίζει να αναφερθεί και ένα ακόμη συναφές καθήκον του ΥΠΔ, για το οποίο ο ΓΚΠΔ δεν κάνει ειδική μνεία. Πρόκειται για το καθήκον διερεύνησης των καταγγελιών των υποκειμένων των δεδομένων. Συγκεκριμένα, επειδή ακριβώς ο ΥΠΔ ενεργεί ως κανάλι επικοινωνίας, είναι ενδεικνύόμενο να ενημερώνεται ή να δέχεται απευθείας καταγγελίες από υποκείμενα δεδομένων για παραβιάσεις αναφορικά με τη νομοθεσία που διέπει την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Εν τοιαύτη περιπτώσει, τίθεται προτεραιότητα εξέτασης των καταγγελιών αυτών από τον ΥΠΔ έναντι της ΑΠΔΠΧ και των δικαστικών αρχών. Μάλιστα, η εξέταση έχει αυτεπάγγελτο χαρακτήρα, ερειδόμενο στο καθήκον διενέργειας ελέγχων αναφορικά με τη συμμόρφωση της επιχείρησης, που θεμελιώνεται στο άρθρο 39 παρ. 1 του ΓΚΠΔ, ενώ διεξάγεται κατά τρόπο αντικειμενικό, ανεξάρτητο, αμερόληπτο και διαφανή από τον DPO⁵⁴.

Σε κάθε περίπτωση, γίνεται ευλόγως κατανοητό πως προϋπόθεση προκειμένου να υπηρετηθεί άρτια το καθήκον αυτό του ΥΠΔ για επικοινωνία και συνεργασία, αποτελεί η ύπαρξη καλών όρων επικοινωνίας μεταξύ ΥΠΔ και ΑΠΔΠΧ. Οι όροι αυτοί εξασφαλίζονται, αφενός με την από μέρους του ΥΠΔ εγχείριση κάθε εγγράφου και γνωστοποίηση κάθε πληροφορίας, που απαιτείται για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της Αρχής, αφετέρου, με την από πλευράς της ΑΠΔΠΧ διαφώτιση του DPO για τη διενέργεια ελέγχων, την υποβολή καταγγελιών, και την, εν γένει, αμφίπλευρη ανταλλαγή απόψεων και πληροφοριών.

⁵⁴ Γιαννόπουλος, Γ. - Μήτρου, Λ. - Τσόλιας, Γρ. σε Κοτσαλής, Λ. και Μενουδάκος, Κ. Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων. 2021. Σελ. 298

5.5. Καθήκον τήρησης αρχείου

Ο ΓΚΠΔ ορίζει ρητά στο άρθρο 30 πως υπεύθυνος για την τήρηση αρχείου δραστηριοτήτων επεξεργασίας είναι ο Υπεύθυνος Επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία. Ωστόσο, η Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29 εισηγείται την τήρηση του αρχείου αυτού από μέρους του ΥΠΔ, κατόπιν ανάθεσης της αρμοδιότητας αυτής από τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας, καθώς η πρακτική αυτή αναμένεται να παραγάγει ευεργετικά αποτελέσματα ως προς την επιτέλεση των καθηκόντων του ΥΠΔ, συγκεκριμένα αυτών της παρακολούθησης συμμόρφωσης και της ενημέρωσης και γνωμοδότησης.

Εντούτοις, η πρόταση αυτή έχει επικριθεί από τη θεωρία, με προεξέχουσα την άποψη του Γρ. Τσόλια, την οποία ενισχύει με σειρά επιχειρημάτων. Συγκεκριμένα, ισχυρίζεται πως η τήρηση από τον ΥΠΔ του αρχείου δραστηριοτήτων επεξεργασίας του Υπευθύνου Επεξεργασίας συνιστά ευθεία καταστρατήγηση της αρχής της λογοδοσίας και υποσκάπτει την ανεξαρτησία του ΥΠΔ, ο οποίος μετατρέπεται σε έναν απλό γραμματέα, που καταγράφει τις επεξεργασίες⁵⁵. Την άποψη αυτή αιτιολογεί και με επίκληση προγενέστερων ενωσιακών διατάξεων, που προέβλεπαν, πράγματι, την τήρηση τέτοιου αρχείου από τον ΥΠΔ, πλην όμως έχουν σήμερα καταργηθεί, κάτι που ο θεωρητικός εκλαμβάνει ως ενδεικτικό του εσφαλμένου μιας τέτοιας ανάθεσης καθηκόντων. Πρόσθετο επιχείρημα της θέσης αυτής είναι ο αυξημένος όγκος καθηκόντων που απρόσμενα επωμίζεται, με την ανάθεση αυτή, ο ΥΠΔ, γεγονός που αναμφιβόλως θα καταλάβει πολύ από τον χρόνο του τελευταίου, και τούτο δύναται να λειτουργήσει βλαπτικά ως προς την εκτέλεση των ουσιαστικών καθηκόντων του⁵⁶.

Κατά τη γνώμη του γράφοντος, η τήρηση αρχείων δραστηριοτήτων επεξεργασίας από τον ΥΠΔ έχει μεν το πλεονέκτημα ότι, κατ' αυτόν τον τρόπο, ο DPO έχει άμεση και πλήρη έποψη του αντικειμένου, και αποφεύγεται η παρεμβολή πολλών προσώπων για μία δραστηριότητα, παρ' όλα αυτά, τόσο το γράμμα του νόμου, που αναθέτει το σχετικό καθήκον σαφώς στον Υπεύθυνο Επεξεργασίας, όσο και ο σκοπός του νόμου, που είναι η ακώλυτη, αποτελεσματική και αμερόληπτη/ανεξάρτητη επιτέλεση των καθηκόντων του ΥΠΔ, συνηγορούν υπέρ της τήρησης

⁵⁵ Γιαννόπουλος, Γ. - Μήτρου, Λ. - Τσόλιας, Γρ. σε Κοτσαλής, Λ. και Μενουδάκος, Κ. Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων. 2021. Σελ. 301

⁵⁶ Γιαννόπουλος, Γ. - Μήτρου, Λ. - Τσόλιας, Γρ. σε Κοτσαλής, Λ. και Μενουδάκος, Κ. Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων. 2021. Σελ. 302

αρχείου δραστηριοτήτων επεξεργασίας από τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας και τον εκτελούντα την επεξεργασία, όχι από τον ΥΠΔ.

6. Θέση, ανεξαρτησία και ευθύνη

Ο ευρωπαϊκός νομοθέτης έκρινε σκόπιμο να αφιερώσει ένα άρθρο του ΓΚΠΔ στην κατοχύρωση της ανεξαρτησίας του ΥΠΔ, αποβλέποντας στην προστασία του υπό κρίση θεσμού και στην εξασφάλιση της ανεμπόδιστης λειτουργίας του. Προς τούτο, σκιαγραφείται στο άρθρο 38 η καταστατική του θέση, εχέγγυα της οποίας συνιστούν οι κανόνες και οι καλές πρακτικές που παγιώνονται νομοθετικά, διασφαλίζοντας το κύρος του ΥΠΔ. Οι δικλίδες ασφαλείας του ΓΚΠΔ υπέρ του DPO αναλύονται ευθύς παρακάτω.

6.1. Συμμετοχή του ΥΠΔ σε όλα τα ζητήματα που σχετίζονται με την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

Στην παράγραφο 1 του άρθρου 38 ορίζεται το καθήκον του Υπευθύνου Επεξεργασίας και του εκτελούντος την επεξεργασία να διασφαλίζουν τη δέουσα και έγκαιρη συμμετοχή του ΥΠΔ σε κάθε υπόθεση σχετική με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Σύμφωνα με την Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29, και η ομάδα του ΥΠΔ ενδείκνυται να συμμετέχει σε κάθε συζήτηση συναφή με την προστασία των δεδομένων⁵⁷.

Στο πλαίσιο της δέουσας συμμετοχής, δέον όπως διασφαλίζεται, ειδικότερα⁵⁸, μεταξύ άλλων, πρώτον, η πρόσκληση του ΥΠΔ να παρευρίσκεται και να μετέχει τακτικά στις συνεδριάσεις των διοικητικά προϊσταμένων στελεχών, δεύτερον, η υποχρεωτική παράστασή του, όταν πρόκειται να ληφθούν αποφάσεις κρίσιμες για τα προσωπικά δεδομένα, ενώ οι σχετικές πληροφορίες πρέπει να του έχουν διαβιβαστεί ικανό χρονικό διάστημα πριν, έτσι ώστε να είναι κατάλληλα προετοιμασμένος, και, τρίτον, η λήψη υπόψη της γνώμη του, ενώ, επί διαφωνίας, σκόπιμη είναι η εμπεριστατωμένη αιτιολόγηση της υιοθέτησης της αντίθετης άποψης. Χαρακτηριστική είναι, μάλιστα, η δυνατότητα που πρέπει να δίδεται στον ΥΠΔ να μπορεί να αναβάλει τη λήψη της

⁵⁷ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 312

⁵⁸ Ομάδα Προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Άρθρου 29. 16/EL WP 243 rev.01. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων. 2017. Σελ. 18

σχετικής απόφασης, αν για οιοδήποτε λόγο κρίνει ότι δεν είναι επαρκώς προετοιμασμένος και ενημερωμένος για τα δεδομένα αυτής⁵⁹.

Η έγκαιρη ενημέρωση συνδέεται, αναντίρρητα, με την όσο το δυνατόν πιο έγκαιρη εμπλοκή του ΥΠΔ με τα ζητήματα σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων, ήτοι ήδη από το αρχικό στάδιο της επεξεργασίας των δεδομένων⁶⁰. Ένας πρακτικός τρόπος να επιτευχθεί η έγκαιρη αυτή συμμετοχή, που είναι ιδιαίτερα διαδεδομένος σε πολλές αλλοδαπές επιχειρήσεις, έγκειται στην υποβολή νέων διαδικασιών της επιχείρησης σε έναν *prima facie* έλεγχο από τον ΥΠΔ, αναφορικά με τη συμφωνία τους με τις διατάξεις του Κανονισμού⁶¹. Μερικές από τις περιπτώσεις, στις οποίες, στην πράξη, υφίσταται, πράγματι, επιτακτική και αληθινή ανάγκη έγκαιρης ενημέρωσης του ΥΠΔ αποτελούν, για παράδειγμα, η σύγκληση του διοικητικού συμβουλίου μιας επιχείρησης κατά την οποίαν συζητείται η προοπτική αποθήκευσης των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων σε Cloud, με σκοπό την ευκολότερη πρόσβαση σε αυτά από συνεργάτες του εξωτερικού⁶², ή η διάσκεψη τεχνικών ηλεκτρονικών υπολογιστών με θέμα της την επανασχεδίαση προγραμμάτων, αναφορικά με τα χρησιμοποιούμενα συστήματα επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων⁶³.

Το καταστάλαγμα της υποχρέωσης αυτής είναι ότι, σε κάθε περίπτωση, ο οργανισμός ή η επιχείρηση οφείλουν να αντιμετωπίζουν τον DPO ως τον πρώτο και αδιαφιλονίκητο συνομιλητή τους σε κάθε περίπτωση επεξεργασίας των δεδομένων⁶⁴. Παραγνώριση της υποχρέωσης αυτής από πλευράς του οργανισμού ή της επιχείρησης συνιστά ευθεία καταπάτηση του άρθρου 38 παρ. 1 του ΓΚΠΔ και εκθέτει την οντότητα απέναντι στην ΑΠΔΠΧ.

6.2. Απαραίτητοι πόροι

Η παράγραφος 2 του άρθρου 38 επιτάσσει την έμπρακτη και υλική στήριξη του ΥΠΔ από τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία, η οποία παρέχεται με την

⁵⁹ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 313

⁶⁰ Ομάδα Προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Άρθρου 29. 16/EL WP 243 rev.01. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων. 2017. Σελ. 18

⁶¹ Λαζαράκος, Γ. Ο θεσμός του υπεύθυνου προστασίας προσωπικών δεδομένων (Data Protection Officer) στο νέο νομοθετικό πλαίσιο των προσωπικών δεδομένων μετά την υιοθέτηση του Κανονισμού (ΕΕ) 679/2016. ΕΦΔΔ, ΙΙΙ/2016, σελ. 253

⁶² Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 313

⁶³ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 314

⁶⁴ Λαζαράκος, Γ. Ο θεσμός του υπεύθυνου προστασίας προσωπικών δεδομένων (Data Protection Officer) στο νέο νομοθετικό πλαίσιο των προσωπικών δεδομένων μετά την υιοθέτηση του Κανονισμού (ΕΕ) 679/2016. ΕΦΔΔ, ΙΙΙ/2016, σελ. 253

προσφορά των αναγκαίων πόρων, όσον αφορά στην άσκηση των καθηκόντων του, στην πρόσβαση στα προσωπικά δεδομένα και στις πράξεις επεξεργασίας, αλλά και στη διατήρηση της εμπειρογνώσιάς του. Μάλιστα, όσο πιο ευαίσθητα είναι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, αλλά και όσο πιο ποικίλα είναι τα καθήκοντα του DPO, τόσο περισσότεροι θα πρέπει να είναι οι πόροι που θα παρασχεθούν στον ΥΠΔ για την προαγωγή των ως άνω σκοπών⁶⁵. Στην ενότητα αυτή υπάγεται και η σημαίνουσα υποχρέωση της οντότητας, στην περίπτωση που ως ΥΠΔ διορίζεται άτομο που ήδη εργάζεται στην επιχείρηση, στον οργανισμό ή στον φορέα, να αναπροσαρμόσει τον μισθό του ΥΠΔ, να υπάρξει, δηλαδή, επιπρόσθετη αμοιβή του τελευταίου για τα καθήκοντά του⁶⁶. Μη συμμόρφωση του εργοδότη με την υποχρέωση αυτή τον φέρει προ των ευθυνών του, κατ' αρχάς των προβλεπόμενων από τον ΓΚΠΔ, ήτοι τα διοικητικά πρόστιμα του άρθρου 83 παρ. 4 και, εν συνεχεία, των διατάξεων της κοινής νομοθεσίας, κυρίως του εργατικού δικαίου.

Ως απαραίτητοι πόροι θα πρέπει να νοηθούν όλα εκείνα τα τεχνικά και οικονομικά μέσα που κρίνεται αναγκαίο να εισφερθούν στον ΥΠΔ, και μπορούν να εξειδικευθούν περαιτέρω, μεταξύ άλλων, με βάση την Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29⁶⁷, στους εξής: πρώτον, διασφάλιση επάρκειας χρόνου, έτσι ώστε ο ΥΠΔ να μπορεί να ασχοληθεί απερίσπαστος με τα απαιτητικά καθήκοντά του, ιδίως στην περίπτωση που δεν εργάζεται υπό καθεστώς πλήρους απασχόλησης ή είναι επιφορτισμένος με πολλά επιπλέον ασυναφή καθήκοντα, δεύτερον, παραχώρηση των κατάλληλων εγκαταστάσεων, εξοπλισμού και ανθρώπινου δυναμικού, τρίτον, εξασφάλιση της πρόσβασης του ΥΠΔ σε άλλα τμήματα της επιχείρησης, όπως για παράδειγμα το νομικό τμήμα ή το τμήμα πληροφορικής, προκειμένου να επικουρούνται και να ενημερώνονται δεόντως, και, τέταρτον, η διασφάλιση της διαρκούς και δια βίου επιμόρφωσης του ΥΠΔ, με τη συμμετοχή σε δημόσιες συζητήσεις, σεμινάρια και εργαστήρια.

Η διεθνής πρακτική, με βάση τα πορίσματα της πράξης αλλά και τα προαναφερθέντα δεδομένα που αρύεται κανείς από την Ομάδα του άρθρου 29, συμπυκνώνει τους απαραίτητους πόρους στις εξής κατηγορίες: πρώτον, **γραφείο**, ήτοι επαγγελματικό χώρο χρησιμοποιούμενο αποκλειστικώς από τον ΥΠΔ, που θα εγγυάται την ανεξαρτησία αλλά και το απόρρητο των καθηκόντων και

⁶⁵ Ομάδα Προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Άρθρου 29. 16/EL WP 243 rev.01. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων. 2017. Σελ. 20

⁶⁶ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 314

⁶⁷ Ομάδα Προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Άρθρου 29. 16/EL WP 243 rev.01. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων. 2017. Σελ. 19

ενεργειών του⁶⁸, κατά τα πρότυπα των ήδη υφισταμένων «αυτοτελών γραφείων ΥΠΔ» που λειτουργούν ως διοικητικές μονάδες στα Υπουργεία Υγείας, Οικονομικών, Ανάπτυξης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης⁶⁹, δεύτερον, **προσωπικό**, συναρτώμενο με τη δομή και την έκταση του οργανισμού ή της επιχείρησης, αναλυόμενο, ειδικότερο, σε έναν υπάλληλο γραμματειακών καθηκόντων, σε έναν υπάλληλο γνώστη πληροφορικής και σε έναν υπάλληλο με νομική κατάρτιση⁷⁰, τρίτον, **τεχνικός εξοπλισμός**, ήτοι ηλεκτρονικός υπολογιστής με πρόσβαση στο ίντερνετ, κατάλληλο και προηγμένο λογισμικό, εκτυπωτές, σαρωτές κλπ⁷¹, τέταρτον, **πρόσβαση στο σύνολο των δεδομένων και στις επεξεργασίες αυτών**, με αποτέλεσμα ο ΥΠΔ να έχει στη διάθεσή του όλους τους κωδικούς ασφαλείας και όλα τα λογισμικά για την πρόσβαση σε κάθε αρχείο, και κανενός είδους απόρρητο να μην μπορεί να του αντιταχθεί⁷², και, πέμπτον, **διατήρηση της εμπειρογνώσιας**, η οποία, εκτός από τη συμμετοχή σε επιμορφωτικά προγράμματα, για την οποίαν ήδη έγινε λόγος, περιλαμβάνει και την από μέρους του DPO διατήρηση πλούσιας και συνεχώς ανανεούμενης βιβλιοθήκης, έντυπης και ψηφιακής, βιβλιογραφικής και περιοδικής, σχετικής με την προστασία των προσωπικών δεδομένων⁷³.

Όλα τα παραπάνω, συνθέτουν, σύμφωνα με ορισμένους συγγραφείς, μία, τρόπον τινά, οικονομική αυτοτέλεια, την οποίαν απολαμβάνει ο ΥΠΔ⁷⁴.

6.3. Πρόσωπο επικοινωνίας

Στην παράγραφο 3 του άρθρου 38 του ΓΚΠΔ προβλέπεται η δυνατότητα των υποκειμένων των δεδομένων να επικοινωνούν συνεχώς και απρόσκοπτα με τον ΥΠΔ για οποιοδήποτε θέμα μπορεί να προκύψει, σχετικό με την επεξεργασία των δεδομένων τους και την άσκηση των δικαιωμάτων τους, έτσι όπως αυτά απορρέουν από τον ΓΚΠΔ. Η διάταξη αυτή συμπληρώνεται από το άρθρο 7 παρ. 5 του ν. 4624/2019, που καθιερώνει την ευχέρεια των υποκειμένων των δεδομένων να συμβουλευόνται τον ΥΠΔ για όλες τις υποθέσεις τις συναφείς με την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων, αλλά και την άσκηση των δικαιωμάτων τους, έτσι όπως προβλέπονται σε οιοδήποτε νομοθέτημα αναφερόμενο στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.

⁶⁸ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 316

⁶⁹ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 317

⁷⁰ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 318

⁷¹ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 318

⁷² Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 318

⁷³ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 319

⁷⁴ Γιαννόπουλος, Γ. - Μήτρου, Λ. - Τσόλιας, Γρ. σε Κοτσαλής, Λ. και Μενουδάκος, Κ. Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων. 2021. Σελ. 304

Εκ πρώτης όψεως, η θέση αυτή του ΥΠΔ ως προσώπου επικοινωνίας, μάς παραπέμπει συνειρμικά στο καθήκον επικοινωνίας, με το οποίο είναι επιφορτισμένος, και το οποίο αναλύθηκε προηγουμένως. Ο ΓΚΠΔ θεώρησε σκόπιμο να περιλάβει την ανάγκη, δυνατότητα και υποχρέωση επικοινωνίας ΥΠΔ και υποκειμένων των δεδομένων, τόσο στα καθήκοντα όσο και στον θεσμικό ρόλο του DPO, εμφατικά, προφανώς λόγω της σπουδαιότητας του στοιχείου αυτού.

Η διώρυγα επικοινωνίας που επιδιώκεται να διανοιχθεί και να αναπτυχθεί ανάμεσα στα υποκείμενα των δεδομένων και τον ΥΠΔ προϋποθέτει την οικοδόμηση μιας διάδρασης και μιας σχέσης εμπιστοσύνης μεταξύ των μερών. Στη σφυρηλάτηση και στην ενδυνάμωση της σχέσης αυτής καλούνται να συμβάλλουν ο Υπεύθυνος Επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία, με τη διαμόρφωση των κατάλληλων προϋποθέσεων και των προσηκουσών πρακτικών συνθηκών, που θα προλειάνουν το έδαφος της επικοινωνίας. Παραδείγματα της πρακτικής συμβολής αυτής αποτελεί η δημοσιοποίηση των στοιχείων επικοινωνίας του ΥΠΔ, η δημιουργία ιστοσελίδας, ειδικού e-mail και τηλεφωνικής γραμμής, αποκλειστικά για την επικοινωνία με τον ΥΠΔ και μόνο για ζητήματα προσωπικών δεδομένων⁷⁵.

6.4. Ανεξαρτησία

Ο ΥΠΔ, προκειμένου να αντεπεξέλθει στα επίμοχθα και πολυδιάστατα καθήκοντά του, και, κατά συνέπεια, να επιτελέσει απρόσκοπτα το έργο του, απαραίτητο είναι να απολαμβάνει της δέουσας ανεξαρτησίας. Η επιταγή αυτή ανεξαρτησίας προκύπτει τόσο από το άρθρο 38 παρ. 3 όσο και από την αιτιολογική σκέψη 97 του ΓΚΠΔ, διακρίνεται, δε, σε λειτουργική και προσωπική.

Όσον αφορά στη **λειτουργική ανεξαρτησία**, ο ΥΠΔ δεν θα πρέπει να λαμβάνει εντολές από την οντότητα ούτε αναφορικά με το πώς θα εκτελέσει τα καθήκοντά του, ούτε ως προς τη στάση που πρόκειται να υιοθετήσει απέναντι σε κάποιο ζήτημα, επί παραδείγματι τον τρόπο με τον οποίον θα ερμηνεύσει μία νομοθετική διάταξη σχετική με την προστασία των δεδομένων⁷⁶, αποκλειομένης, κατ' αυτόν τον τρόπο, σε ορολογία εργατικού δικαίου, της άσκησης του

⁷⁵ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 325

⁷⁶ Ομάδα Προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Άρθρου 29. 16/EL WP 243 rev.01. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων. 2017. Σελ. 20

διευθυντικού δικαιώματος εκ μέρους του εργοδότη. Βεβαίως, η λειτουργική ανεξαρτησία του DPO τελεί υπό την επιφύλαξη να μην πραγματοποιείται υπέρβαση της εξουσίας και των καθηκόντων του, δηλαδή, να μη λαμβάνει αυθαίρετα και μονομερώς δεσμευτικές για τον φορέα ή την επιχείρηση αποφάσεις, εκμεταλλευόμενος το ανεύθυνό του, για το οποίο επαρκής λόγος θα γίνει παρακάτω.

Περαιτέρω, τη λειτουργική ανεξαρτησία εγγυάται και η υποχρέωση λογοδοσίας την οποίαν επέχει ο ΥΠΔ, με άλλα λόγια, η υποχρέωση έγγραφης αναφοράς στο ανώτατο διοικητικό επίπεδο (π.χ. Διοικητικό Συμβούλιο) του Υπευθύνου Επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία. Η λογοδοσία δύναται να λάβει χώρα και με τη σύνταξη, από μέρους του ΥΠΔ, ετήσιας έκθεσης δραστηριοτήτων και την κοινοποίηση αυτής στους προαναφερθέντες⁷⁷. Το περιεχόμενο αυτής μπορεί να περιλαμβάνει εισαγωγή, στην οποίαν θα εκτίθεται το θεσμικό πλαίσιο που παρακολουθεί ο ΥΠΔ, τα δεδομένα διορισμού του ΥΠΔ και τους πόρους που έχουν διατεθεί στο πρόσωπό του, τις παραβιάσεις που γνωστοποιήθηκαν στην εποπτική αρχή, τις ενέργειες στις οποίες προέβη αυτή, τα πορίσματα των ερευνών του ΥΠΔ, αλλά και τυχόν βελτιωτικές προτάσεις⁷⁸.

Βασικό είναι να επισημανθεί πως στο πρωτότυπο κείμενο ο όρος που χρησιμοποιείται ως αντίστοιχος του στα ελληνικά αποδιδόμενου ως «λογοδοσία» είναι το «report», ήτοι η ενημέρωση, η αναφορά. Επομένως, δεν θα πρέπει να εμποείται η εσφαλμένη εντύπωση πως ο ΥΠΔ λογοδοτεί, «δίνει αναφορά», με την αρνητική ή μειωτική έννοια που έχει προσλάβει ο όρος σήμερα, αντιθέτως, απλώς διαφωτίζει τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία⁷⁹. Εξάλλου, ούτε η ετήσια έκθεση, δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι καταλύει την ανεξαρτησία του ΥΠΔ και ότι αφαιρεί τα εχέγγυα του, αλλά αντιθέτως, μόνο να προσφέρει στον θεσμό μπορεί, βελτιστοποιώντας την απόδοση και την αποτελεσματικότητά του. Λειτουργεί, άλλωστε, ως αντίβαρο και στην πλήρη απουσία ιεραρχικού ελέγχου του ΥΠΔ.

Σε ό,τι αφορά την **προσωπική ανεξαρτησία**, αυτή συνίσταται στην απαγόρευση επιβολής απόλυσης ή κυρώσεων από τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία, σε βάρος του ΥΠΔ, λόγω του ότι ο τελευταίος εκτέλεσε τα καθήκοντά του. Η εγγύηση αυτή

⁷⁷ Ομάδα Προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Άρθρου 29. 16/EL WP 243 rev.01. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων. 2017. Σελ. 21

⁷⁸ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 323 και 324

⁷⁹ Γιαννόπουλος, Γ. - Μήτρου, Λ. - Τσόλιας, Γρ. σε Κοτσαλής, Λ. και Μενουδάκος, Κ. Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων. 2021. Σελ. 303

αποδεικνύεται ιδιαίτερα χρηστική, ειδικά σε ένα ενδεχόμενο διαφωνίας μεταξύ ΥΠΔ και Υπευθύνου Επεξεργασίας⁸⁰. Μία διάσταση απόψεων και μία συνακόλουθη φιλονικία δεν θα πρέπει να μπορούν να οδηγήσουν σε αποπομπή του ΥΠΔ. Αναφορικά με τις κυρώσεις, κατ' αρχάς αυτές δεν είναι απαραίτητο να επιβάλλονται πράγματι, σε βάρος του DPO, αρκεί και η απλή απειλή τους⁸¹, για την ενεργοποίηση της προστασίας που παρέχει η διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 38. Σ' αυτές συγκαταλέγονται η παράλειψη προαγωγής ή η άρνηση χορήγησης παροχών και προνομίων⁸². Διευκρινίζεται, πάντως, πως το γεγονός ότι ο ΥΠΔ απολαύει μιας προσωπικής ανεξαρτησίας, δεν συνεπάγεται την ισοβιότητά του, άλλως, την απαγόρευση απόλυσής του για οιονδήποτε λόγο. Έτσι, ο ΥΠΔ μπορεί κανονικά να απολυθεί, όπως κάθε εργαζόμενος ή συμβασιούχος, κατ' ακολουθία των διατάξεων της εργατικής και ποινικής νομοθεσίας, για λόγους που δεν σχετίζονται με την επιτέλεση των καθηκόντων του⁸³, για παράδειγμα επί διάπραξης αξιόποινης πράξης στην εργασία, ενδεχομένως με προσφυγή στην έννοια του σπουδαίου λόγου απόλυσης (672, 673, 674 ΑΚ).

Αξιοσημείωτη είναι, τέλος, η νομοθετική πρόβλεψη, προς εξασφάλιση της ανεξαρτησίας του DPO, στην παράγραφο 6 του άρθρου 38, ότι ο ΥΠΔ έχει την ευχέρεια να απασχολείται και με άλλα καθήκοντα και υποχρεώσεις, αρκεί αυτές να μη δημιουργούν **σύγκρουση συμφερόντων**. Η υποχρέωση αυτή σημαίνει πρακτικά την απαγόρευση κατοχής θέσης εντός της οντότητας, από την οποία ο ΥΠΔ να έχει τη δυνατότητα να καθορίζει τους σκοπούς και τα μέσα της επεξεργασίας των δεδομένων⁸⁴, διότι αυτό θα καθιστούσε εξαιρετικά δυσδιάκριτα τα όρια μεταξύ του ΥΠΔ και του Υπευθύνου Επεξεργασίας, και, επομένως, μεταξύ του ελέγχοντος και του ελεγχόμενου⁸⁵. Με την ίδια λογική, δεν είναι δυνατόν ο δικηγόρος της επιχείρησης να επέχει και θέση ΥΠΔ⁸⁶. Προκειμένου ο ΥΠΔ να αποφύγει τη σύγκρουση καθηκόντων, προτείνονται από την Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29 ορισμένες ορθές πρακτικές, η υιοθέτηση των οποίων

⁸⁰ Ομάδα Προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Άρθρου 29. 16/EL WP 243 rev.01. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων. 2017. Σελ. 21

⁸¹ Ομάδα Προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Άρθρου 29. 16/EL WP 243 rev.01. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων. 2017. Σελ. 21

⁸² Ομάδα Προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Άρθρου 29. 16/EL WP 243 rev.01. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων. 2017. Σελ. 21

⁸³ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 321

⁸⁴ Ομάδα Προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Άρθρου 29. 16/EL WP 243 rev.01. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων. 2017. Σελ. 22

⁸⁵ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 327

⁸⁶ Γ.Γιαννόπουλος-Λ.Μήτρου-Γρ.Τσόλιας σε Κοτσαλής, Λ. και Μενουδάκος, Κ. Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων. 2021. Σελ. 304-305

από τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία, ποικίλλει και συναρτάται, φυσικά, με τις εργασίες, τη δομή και την έκταση της οντότητας. Σε αυτές εμπερικλείονται, μεταξύ άλλων, η ανεύρεση των θέσεων που ενδέχεται να είναι ασυμβίβαστες με τα καθήκοντα του ΥΠΔ και η κατάρτιση σχετικού εσωτερικού κανονισμού, ο οποίος θα περιλαμβάνει και εγγυήσεις για την αποτροπή σύγκρουση συμφερόντων⁸⁷.

Βεβαίως, αν αποκαλυφθεί σύγκρουση συμφερόντων του ΥΠΔ, η οποία υπήρξε ζημιογόνος είτε για το υποκείμενο των δεδομένων είτε για τον οργανισμό ή την επιχείρηση, τότε αυτός αντικαθίσταται χωρίς άλλες διατυπώσεις, ενώ, αντίθετα, αν αποκαλύψει ο ίδιος τη σύγκρουση, εκ των προτέρων και οικεία βουλήσει, δέον όπως υιοθετηθεί μία πιο ειρηνική λύση, όπως για παράδειγμα η αυτοεξαίρεσή του από την εξέταση της συγκεκριμένης καταγγελίας⁸⁸.

6.5. Ευθύνη

Ο ΥΠΔ, όσο επαγγελματίας και αν είναι, όσα εχέγγυα εμπειρογνωσίας και αν παρέχει, δεν παύει να είναι άνθρωπος, ένας εργαζόμενος που κατέχει ένα άκρως σημαντικό και απαιτητικό πόστο. Το γεγονός αυτό κλιμακώνει τη δυσκολία και, κατά συνέπεια, την πιθανότητα να υποπέσει σε σφάλματα, αβλεψίες και εσφαλμένους χειρισμούς, που ενδέχεται να αποβούν ζημιογόνοι για τα προσωπικά δεδομένα, και, επομένως, να βλάψουν είτε τα υποκείμενα των δεδομένων είτε τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας είτε την οντότητα. Το ζήτημα γιγαντώνεται, αν αναλογιστεί κανείς πως ο ΥΠΔ κατά τη διεκπεραίωση των καθηκόντων του λαμβάνει γνώση πλήθους ιδιαίτερα κρίσιμων εγγράφων και εμπιστευτικών δεδομένων, αφού έρχεται σε επαφή καθημερινά με προσωπικά δεδομένα εργαζομένων και πλείστες καταγγελίες για παραβιάσεις δεδομένων, τις οποίες καλείται να διερευνήσει και να εξετάσει. Ως εκ τούτου, ιδιαίτερα μείζον ζήτημα, αλλά και εξαιρετικά ακανθώδες, αποτελεί η ευθύνη που υπέχει ο ΥΠΔ κατά την επιτέλεση των καθηκόντων του.

Αρχικώς, δέον όπως επισημανθεί πως, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Ομάδας Εργασίας του άρθρου 29, καθιερώνεται ανεύθυνο του ΥΠΔ σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τον ΓΚΠΔ⁸⁹. Ο ΓΚΠΔ, στο άρθρο 24 παρ. 1, διευκρινίζει πως είναι ευθύνη του Υπευθύνου

⁸⁷ Ομάδα Προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Άρθρου 29. 16/EL WP 243 rev.01. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων. 2017. Σελ. 22

⁸⁸ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 328

⁸⁹ Ομάδα Προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Άρθρου 29. 16/EL WP 243 rev.01. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων. 2017. Σελ. 33

Επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία να διασφαλίζει και να μπορεί να αποδεικνύει ότι η επεξεργασία διενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις του. Έτσι, κάθε υποκείμενο των δεδομένων, το οποίο υπέστη περιουσιακή ζημιά ή ηθική βλάβη συνεπεία παραβίασης του ΓΚΠΔ, δικαιούται να λάβει αποζημίωση από τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία για τη προκληθείσα σε αυτόν ζημιά. Βεβαίως, η ευθύνη του τελευταίου δεν είναι απεριόριστη ή απροϋπόθετη, αλλά αφορά στην έκταση που υφίσταται αιτιώδης σύνδεσμός μεταξύ της ζημίας και στην παράβαση των κανόνων του ΓΚΠΔ ή στην υπέρβαση ή στην παραβίαση των νομίμων εντολών. Είναι, ωστόσο, δυνατή η πλήρης απαλλαγή του Υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία από την ευθύνη, εφόσον τα πρόσωπα αυτά επικαλεστούν και αποδείξουν ότι δεν υπέχουν ευθύνη για το γεγονός που προξένησε τη ζημιά. Πρόσθετη προϋπόθεση συνιστά η εφαρμογή, από πλευράς του Υπευθύνου Επεξεργασίας, των δεόντων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων, έτσι ώστε να επιδέχεται απόδειξης η σύμπτωση της διενεργούμενης επεξεργασίας με τις διατάξεις του ΓΚΠΔ⁹⁰. Δηλαδή, δεν αρκεί μόνο να αποδεικνύει την έλλειψη ευθύνης του, αλλά πρέπει, επιπρόσθετα, να μπορεί να αποδεικνύει την απόλυτη και τυφλή συμμόρφωσή του με τον ΓΚΠΔ.

Καθίσταται σαφές πως ο ΥΠΔ λειτουργεί αποκλειστικώς γνωμοδοτικά, με αποτέλεσμα την έλλειψη ευθύνης του, ενώ πρωταρχικώς καθ' ύλην αρμόδιος είναι ο Υπεύθυνος Επεξεργασίας.

Παρά, λοιπόν, την, κατ' αρχήν, απουσία προσωπικής ευθύνης του ΥΠΔ, υπάρχει μία διάταξη που εισάγει εξαίρεση από τον κανόνα αυτόν. Τουτέστιν, ο ΓΚΠΔ προβλέπει σαφώς και ρητώς την ευθύνη του DPO σε μία και μόνη διάταξη, την παράγραφο 5 του άρθρου 38, σύμφωνα με την οποία τον ΥΠΔ δεσμεύουν, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, οι επιταγές του ενωσιακού δικαίου ή του δικαίου του εκάστοτε κράτους-μέλους, περί απορρήτου και εμπιστευτικότητας. Το νόημα αυτής της, τρόπον τινά, «ρήτρας εμπιστευτικότητας» είναι ότι, στην πράξη, θεωρείται ως αυστηρώς απαγορευμένη οιαδήποτε ανακοίνωση, διαρροή, αποκάλυψη, δημοσίευση ή αναπαραγωγή πληροφοριών σχετικών με τα προσωπικά δεδομένα, των οποίων ο ΥΠΔ έλαβε γνώση κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του ή εξ αφορμής αυτών,

⁹⁰ Ψαρουδάκη, Μ. Υπεύθυνος προστασίας Δεδομένων (DPO) - Το πλαίσιο των καθηκόντων και της ευθύνης του. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ, 151/2018. Σελ. 730

είτε αυτά αφορούν στην ίδια την οντότητα, είτε στο προσωπικό αυτής, είτε στους συνεργάτες της, είτε στα ίδια τα υποκείμενα των δεδομένων⁹¹.

Έτσι, ο ΥΠΔ, κατά την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως αυτή λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο της ενάσκησης των καθηκόντων της συμβουλευτικής συμμόρφωσης προς τις νομοθετικές επιταγές για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, υπέχει υποχρέωση τήρησης εχεμύθειας (απορρήτου κι εμπιστευτικότητας), τυχόν δε παράβαση της ανωτέρω υποχρέωσής του επισείει σε βάρος του (μεταξύ άλλων και) ποινικές κυρώσεις, μάλιστα επαχθείς πολλές φορές. Με βάση το γράμμα του ΓΚΠΔ, εφαρμόζονται συμπληρωματικά και οι αντίστοιχες εθνικές διατάξεις, με τις οποίες ο ΥΠΔ δεσμεύεται, κατ' αρχάς, από τους εκάστοτε ισχύοντες κανόνες επαγγελματικής εχεμύθειας που διέπουν ορισμένες κατηγορίες επαγγελματιών, τα λεγόμενα επαγγελματικά απόρρητα, όπως είναι ο Κώδικας Δικηγόρων⁹². Η ενεργοποίηση αυτών των νομικών βάσεων μπορεί να οδηγήσει ακόμη και σε απόλυση του ΥΠΔ, μέσω της κίνησης των πειθαρχικών και ποινικών διαδικασιών που προβλέπουν αντίστοιχες διατάξεις τους. Καθιερώνεται, τοιουτοτρόπως, εξαίρεση από τη λειτουργική και προσωπική ανεξαρτησία, εξαίρεση από το γενικό ανεύθυνο του ΥΠΔ, με την υπό κρίση μοναδική περίπτωση ατομικής ευθύνης του DPO.

Περαιτέρω, ο ΥΠΔ ευθύνεται και σε αστικό επίπεδο. Η πλημμέλεια μπορεί να έγκειται στις εσφαλμένες ή επίσημες συμβουλές που έδωσε, στην τυχόν παράνομη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων ή σε υποκλοπή αυτών, στην καταστρατήγηση των όρων της σύμβασής του, στην πλημμελή εκπλήρωση των καθηκόντων του, στην έλλειψη των συνομολογημένων ικανοτήτων και γνώσεων που υποτίθεται ότι θα διέθετε, ή στην πιστοποιημένη καταπάτηση της υποχρέωσης πίστης ή εχεμύθειάς του⁹³, αλλά και στην άγνοια των ισχυουσών διατάξεων για τα προσωπικά δεδομένα. Μάλιστα, εΐθισται στις συμβάσεις που υπογράφονται μεταξύ ΥΠΔ και οντότητας, να προβλέπεται ρητώς όρος, πως ο ΥΠΔ, μετά τη λήξη της θητείας του, οφείλει να αποδώσει στο έτερο συμβαλλόμενο μέρος έγγραφα, αρχεία, μέσα και εν γένει όλο το υλικό που περιήλθε σε γνώση του κατά την εργασία του και ανήκει ή αφορά στον οργανισμό⁹⁴. Πέραν της οντότητας, γεννάται και ζήτημα ευθύνης του ΥΠΔ απέναντι στον Υπεύθυνο Επεξεργασίας, αν ο πρώτος

⁹¹ Κανέλλος, Α. Σύμβαση πρόσληψης εσωτερικού Υπευθύνου Προστασίας Δεδομένων. 2020. Σελ. 563

⁹² Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 326

⁹³ Κανέλλος, Α. Σύμβαση πρόσληψης εσωτερικού Υπευθύνου Προστασίας Δεδομένων. 2020. Σελ. 564-565

⁹⁴ Κανέλλος, Α. Σύμβαση πρόσληψης εσωτερικού Υπευθύνου Προστασίας Δεδομένων. 2020. Σελ. 563 και 565

παραβίασε τα καθήκοντά του από δόλο ή βαρειά αμέλεια. Γι' αυτό και προτείνεται στον ΥΠΔ να αιτιολογεί εμπειριστατωμένα τις συμβουλές που δίδει⁹⁵, έτσι ώστε να μην μπορεί ευχερώς να του αποδοθεί ευθύνη, τουλάχιστον από δόλο.

Όλα τα ανωτέρω αφορούν στο επίπεδο ευθύνης απορρέουσας εκ της υπογραφείσης μεταξύ φορέα, επιχείρησης ή οργανισμού και ΥΠΔ σύμβασης. Καθόλου δεν αναιρείται το ενδεχόμενο ύπαρξης και αδικοπρακτικής ευθύνης, κατά τη διάταξη 914 του ΑΚ, σε περίπτωση που ο ΥΠΔ έχει προκαλέσει ζημία, η οποία είναι παράνομη, και βαρύνεται προς τούτο με υπαιτιότητα, οπότε είναι δυνατό να ενεργοποιούνται σε βάρος του οι προβλεπόμενες αστικές αξιώσεις αποζημίωσης για επελθούσα περιουσιακή ζημία και ηθική βλάβη. Αυτός είναι ο τρόπος που μπορεί να στραφεί το υποκείμενο των δεδομένων απέναντι στον ΥΠΔ, αφού συνήθως τα δύο αυτά μέρη δεν συνδέει κάποια σύμβαση, και, επομένως, δεν είναι δυνατή η συνδρομή ενδοσυμβατικής ευθύνης του ΥΠΔ, παρά μόνον εξωσυμβατικής.

Πράγματι, λοιπόν, ο κανόνας είναι πως η συμμόρφωση με τον ΓΚΠΔ δεσμεύει πρωτίστως τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας και τον εκτελούντα την επεξεργασία, ενώ ο ΥΠΔ περιορίζεται σε έναν ρόλο περισσότερο ενισχυτικό και συμβουλευτικό. Ωστόσο, όπως έγινε αντιληπτό, η ευθύνη του ΥΠΔ είναι υπαρκτή και κατοχυρωμένη νομοθετικά, κατά την άποψη, δε, του γράφοντος, η λύση αυτή ικανοποιεί το επιτακτικό αίτημα για καθολική προστασία των προσωπικών δεδομένων, προάγει την ασφάλεια δικαίου, συντάσσεται με το κοινό περί δικαίου αίσθημα, αλλά και είναι σύμφωνη με τον σκοπό του νόμου, που επ' ουδενί είναι να δημιουργήσει «ασυλία» και «ανεύθυνο» και «ατιμωρησία» υπέρ ορισμένων προσώπων, αλλά αντίθετα, αυτός δεν είναι άλλος από το να θωρακίσει τα υποκείμενα των δεδομένων από παραβιάσεις των προσωπικών τους δεδομένων. Έτσι, στην ακραία και απευκταία περίπτωση που αυτές οι παραβιάσεις προέρχονται από τον ίδιο τον θεματοφύλακα των δεδομένων, ήτοι τον ΥΠΔ, δεν πρέπει και δεν μπορεί αυτός να παραμείνει στο απυρόβλητο.

6.6. Δεοντολογικά πρότυπα

Καίτοι ο ΓΚΠΔ σιωπά, σημαντικά είναι τα στοιχεία που αντλεί κανείς από τα «Επαγγελματικά πρότυπα για τους ΥΠΔ των ευρωπαϊκών οργάνων και οργανισμών», ειδικότερα στο κεφάλαιο

⁹⁵ Ιγγλεζάκης Ι. Ο Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων κατά τον Κανονισμό 2016/679 και την Οδηγία 2016/680. ΣΥΝ 1/2018. Σελ. 69

«Δεοντολογικά πρότυπα για τους ΥΠΔ»⁹⁶. Καθιερώνεται ένας, κατά κάποιον τρόπο, ιδιότυπος Κώδικας Δεοντολογίας, στα χνάρια του οποίου οφείλει να βαδίζει κάθε ΥΠΔ, προκειμένου να εκτελεί ορθά, σύννομα, ηθικά και αποτελεσματικά τα καθήκοντά του. Ο Κώδικας αυτός προβλέπει ως προς το πρόσωπο του ΥΠΔ το καθήκον εμπιστοσύνης, την αναγκαιότητα της γνώσης και το καθήκον εμπιστευτικότητας, ενώ προβλέπεται και πρόβλεψη για αποφυγή της σύγκρουσης συμφερόντων του ΥΠΔ, με ταυτόσημο περιεχόμενο με αυτό του άρθρου 38 παρ. 6 ΓΚΠΔ, ως ανωτέρω αναλυθέντος.

Το καθήκον εμπιστοσύνης αναφέρεται, ευνοήτως, στα προσωπικά δεδομένα και επιβάλλει στον ΥΠΔ, πρώτον, να προβαίνει σε κάθε δέουσα ενέργεια προκειμένου να εξασφαλίσει την εφαρμογή των προστατευτικών για τα προσωπικά δεδομένα διατάξεων, δεύτερον, να διατηρεί ανεπηρέαστη και ακέραιη την επαγγελματική του κρίση, γνωμοδοτώντας άμεσα και προσηκόντως, ταυτόχρονα, την οντότητα, τον Υπεύθυνο Επεξεργασίας, τον εκτελούντα την επεξεργασία και τα υποκείμενα των δεδομένων, για κάθε υπόθεση συναφή με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, και, τρίτον, σε περίπτωση που του υποβληθεί καταγγελία για την παραβίαση της νομοθεσίας περί προστασίας των προσωπικών δεδομένων, να δρα γρήγορα, σχολαστικά και αποτελεσματικά, προς τον σκοπό της ανίχνευσης του αληθούς ή μη της καταγγελίας. Σε καμία περίπτωση ο ΥΠΔ δεν γνωμοδοτεί, πόσο μάλλον βοηθά, προς την κατεύθυνση της αλλοίωσης, καταστροφής, εξαφάνισης ή απόκρυψης εγγράφων ή εν γένει στοιχείων που σχετίζονται με τη γενόμενη καταγγελία.

Η αναγκαιότητα της γνώσης συνδέεται με τον γνώμονα, βάσει του οποίου ο ΥΠΔ αξιοποιεί την απεριόριστη πρόσβαση που έχει μέσα στον οργανισμό. Έτσι, η αξιοποίηση, η χρησιμοποίηση, η επεξεργασία και η κατοχή οποιοδήποτε εγγράφου, στοιχείου ή δεδομένου, καθώς και η πρόσβαση σε οποιοδήποτε σημείο των εγκαταστάσεων της οντότητας δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τον σκοπό για τον οποίον του έχει παρασχεθεί, ήτοι την ανάγκη να γνωρίζει και να ενημερώνεται, έτσι ώστε να ασκεί ακώλυτα και αποτελεσματικά τα καθήκοντά του.

Το καθήκον εμπιστευτικότητας, άμεσα συναρτώμενο με τη διάταξη του άρθρου 38 παρ. 5 περί των επιταγών του απορρήτου και της εμπιστευτικότητας, παραπέμπει στο άρθρο 339 ΣΕΕ, που απαγορεύει τη μετάδοση, διάδοση και αποκάλυψη πληροφοριών και εγγράφων, εκ μέρους του ΥΠΔ και των εργαζομένων της οντότητας, που αποτελούν επαγγελματικά απόρρητα. Μάλιστα,

⁹⁶ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 329

το καθήκον αυτό δεν αφορά μόνο στο χρονικό διάστημα που εκτείνεται η θητεία των προσώπων αυτά, αλλά και στον χρόνο μετά τη λήξη της εργασιακής ή υπηρεσιακής σχέσης τους. Επιχειρώντας μία αναλογία, πρόκειται για ένα καθήκον που λειτουργεί ισοδύναμα με τις λεγόμενες «μετασυμβατικές ρήτρες μη ανταγωνισμού», όπως τις γνωρίζει το εθνικό μας δίκαιο.

7. Πρακτική εφαρμογή

Στην ακόλουθη ενότητα, αφού προηγουμένως αναπτύχθηκε στην πληρότητά του το θεωρητικό πλαίσιο που διέπει τον ΥΠΔ, κρίνεται επωφελής ο εμπλουτισμός της παρούσας μελέτης με κάποια ενδιαφέροντα πορίσματα της εγχώριας και διεθνούς πρακτικής, που μαρτυρούν την πραγματικότητα του θεσμού. Η επισκόπηση αυτή της πρακτικής εφαρμογής του ΥΠΔ θεωρείται σκόπιμο να καταταμηθεί σε δύο υποενότητες, μία αφορώσα στην Ελλάδα και μία στον υπόλοιπο κόσμο.

7.1. Ελλάδα

Η εισαγωγή του ΥΠΔ με τον ΓΚΠΔ στη χώρα μας έλαβε θερμότερη αποδοχή από την ίσως αναμενόμενη, αν κρίνει κανείς και από παραδείγματα προγενέστερων ενωσιακών θεσμών που ενσωματώθηκαν στη χώρα με Κανονισμούς ή Οδηγίες, και οι οποίοι παρέμειναν επί σειρά ετών ή και παραμένουν ακόμη σε πλήρη αχρησία και αδράνεια. Έτσι, σύμφωνα με έρευνα του Συνδέσμου Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ)⁹⁷, διενεργηθείσα το 2020, με σκοπό της να διακριβώσει την επιτυχία ή μη της εφαρμογής του ΓΚΠΔ στην πράξη από τις ελληνικές επιχειρήσεις, περισσότερες από το 70% δηλώνουν ότι έχουν μεγαλύτερη βεβαιότητα για τον βαθμό θωράκισης των προσωπικών τους δεδομένων, χάρη στον ΓΚΠΔ και τις συνακόλουθες ρυθμίσεις του, ανάμεσά τους και την εισαγωγή του ΥΠΔ. Πολύ ενδιαφέρον είναι και το πόρισμα σχετικά με το αν οι επιχειρήσεις προτιμούν τη λύση της εσωτερικής ανάθεσης αρμοδιοτήτων ΥΠΔ ή διορίζουν έναν εξωτερικό συνεργάτη για το πόστο αυτό. Περισσότερες από το 80% των επιχειρήσεων επιλέγουν για ΥΠΔ έναν εργαζόμενο που κατέχει και άλλη επαγγελματική ιδιότητα μέσα στην οντότητα, ως επί το πλείστον στην κανονιστική συμμόρφωση, στο νομικό τμήμα ή στο τμήμα πληροφορικής. Ταυτόχρονα, και ο δημόσιος τομέας έχει εγκολλωθεί σε

⁹⁷ Capital.gr. 22/02/2021. Έρευνα ΣΕΒ: Μεγαλύτερη προστασία των προσωπικών δεδομένων "βλέπουν" 7 στις 10 επιχειρήσεις λόγω GDPR

αξιοσημείωτο βαθμό τον νεοπαγή θεσμό, με συνακόλουθο αποτέλεσμα τη διαμόρφωση νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων για το ακριβές καθεστώς λειτουργίας και το αναλυτικό πλέγμα των αρμοδιοτήτων των ΥΠΔ σε κεντρικές διοικητικές δομές. Έτσι, στην Ελλάδα σήμερα υφίσταται ΥΠΔ, με το αντίστοιχο κάθε φορά γραφείο ΥΠΔ, στο Υπουργείο Υγείας, στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, στο Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, στην Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, αλλά και στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας⁹⁸.

7.2. Ευρώπη

Σε ό,τι έχει να κάνει με την υπόλοιπη Ευρώπη, είναι χαρακτηριστική η έρευνα της International Association of Privacy Professionals (IAPP)⁹⁹, η οποία κατέγραψε πάνω από μισό εκατομμύριο οντότητες, σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημοσίου τομέα, που διαθέτουν στους κόλπους τους ΥΠΔ. Το μείζον αυτό πόρισμα μαρτυρεί τον διευρυμένο ρόλο που καλούνται να επιτελέσουν οι ΥΠΔ στην πράξη, την ταχεία εξέλιξη του επαγγέλματος, αλλά και τις ανθηρές προοπτικές. Ενδιαφέρον προκαλεί και η έρευνα του Data Insider σχετικά με τα χαρακτηριστικά που ελέγχουν οι μεγάλες εταιρείες, κατά την εξέταση υποψηφίων για τη θέση του ΥΠΔ¹⁰⁰. Ανάμεσα στα ποικίλα προσόντα που μπορούν ή και πρέπει να διαθέτουν οι ιδανικοί ΥΠΔ, ενδιαφέροντα είναι η αυτοπεποίθηση, η ικανότητα επίλυσης πολύπλοκων ζητημάτων, η νομική κατάρτιση, η εμπειρία στην ασφάλεια της πληροφορικής, η τεχνολογική εξοικείωση αλλά και η εμβριθής κατανόηση του ΓΚΠΔ τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο.

III. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Αφού μελετήθηκε σε βάθος ο θεσμός του ΥΠΔ, φωτίστηκαν οι περισσότερες -αν όχι όλες- πτυχές του, η έννοια, το υπόβαθρο, ο υποχρεωτικός διορισμός του, τα χαρακτηριστικά του, τα καθήκοντά του, η θέση του, η ανεξαρτησία, η ευθύνη του, καθώς και η εφαρμογή του στην πράξη. Με εναργές λοιπόν το πλήρες νομικό, θεωρητικό και πρακτικό καθεστώς του ΥΠΔ,

⁹⁸ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 309

⁹⁹ IAPP. 16/5/2019. Study: An estimated 500K organizations have registered DPOs across Europe.

¹⁰⁰ Digital Guardian. Data Insider. 29/10/2018. Top Considerations When Choosing a DPO (Data Protection Officer).

λογικά συνεπές και επόμενο βήμα συνιστά η σύγκριση του θεσμού με άλλους παρεμφερείς, που επίσης λειτούργησαν ή λειτουργούν στην έννομη τάξη. Η αρχή της αντιπαραβολής θα γίνει με την εσωτερική έννομη τάξη, για να ακολουθήσει η ευρωπαϊκή.

1. Παρόμοιοι θεσμοί στην ελληνική έννομη τάξη

1.1. Υπεύθυνος διασφάλισης απορρήτου

Ο ν. 3674/2008 θεσπίστηκε με σκοπό την ενδυνάμωση του θεσμικού πλαισίου που διέπει και διασφαλίζει τον απόρρητο χαρακτήρα των τηλεπικοινωνιών. Στις διατάξεις του, μεταξύ άλλων περιλαμβάνει ρυθμίσεις σχετικά με τις υποχρεώσεις του παρόχου του δικτύου των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, την ασφάλεια των τηλεφωνικών υπηρεσιών, ειδικά σχέδια ασφάλειας, μεθόδους κρυπτογράφησης, τις δυνατότητες της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών, τις συνέπειες της παραβίασης του απορρήτου, συγκεκριμένες ποινικές, διοικητικές και αστικές κυρώσεις, αλλά και δημιουργία ειδικής υπηρεσίας της Ελληνικής Αστυνομίας για την εξάλειψη εγκλημάτων σχετικών με το τηλεπικοινωνιακό απόρρητο. Βασικό του σημείο και εγγύηση αυτών των προβλέψεων αποτελεί η εισαγωγή του Υπεύθυνου Διασφάλισης Απορρήτου, ενός θεσμού με κύρια αποστολή την περιφρούρηση του απορρήτου χαρακτήρα των τηλεφωνικών επικοινωνιών. Επισημαίνεται πως προπομπός του θεσμού αυτού προβλέπεται στο π.δ. 47/2005, στην παράγραφο 8 του άρθρου 8, όπου γίνεται λόγος για ειδικά εξουσιοδοτημένο πρόσωπο, έναν υπάλληλο, που διαθέτει επαρκείς τεχνικές γνώσεις και προσωπική ακεραιότητα, για να είναι σε θέση να παρέχει διαδικαστικές, τεχνικές και οργανωτικές εγγυήσεις για την άρση και τη διασφάλιση του απορρήτου των τηλεπικοινωνιών.

Έτσι, συγκεκριμένα, στο άρθρο 3 του ν. 3674/2008 ορίζεται ότι ο πάροχος του δικτύου των τηλεπικοινωνιών έχει την υποχρέωση να σχεδιάζει και να θέτει σε εφαρμογή ένα ειδικό σχέδιο πολιτικής ασφάλειας αναφορικά με τα μέσα, τις μεθόδους και τα μέτρα που προστατεύουν και εγγυώνται το απόρρητο της επικοινωνίας. Η διεξαγωγή, η εφαρμογή και η υπαγωγή του σχεδίου αυτού στην πράξη ανατίθεται από τον πάροχο στον Υπεύθυνο Διασφάλισης Απορρήτου, ο οποίος είναι ένα εξουσιοδοτημένο στέλεχος. Η απόφαση αυτή ανάθεσης διέρχεται από τον έλεγχο της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών, η οποία διατηρεί το δικαίωμα, να προβεί σε αντικατάσταση του Υπεύθυνου Διασφάλισης Απορρήτου, είτε

αυτοβούλως είτε ύστερα από αίτημα της ΑΠΔΠΧ, της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων ή έτερης δημόσιας αρχής, αιτιολογώντας τη σχετική της απόφαση. Η σχετική διάταξη κατακρίνεται από τη θεωρία, με τη μομφή της ασάφειας και της γενικότητας. Συγκεκριμένα, προσάπτεται¹⁰¹, πρώτον, η απουσία δεσμευτικότητας, αφού η Αρχή Διασφάλισης Απορρήτου Επικοινωνιών, κατ' ακριβολογία δεν διατάσσει την αντικατάσταση, απλώς τη ζητεί, δεύτερον, ότι δεν προβλέπονται ούτε εξαντλητικά ούτε ενδεικτικά στον νόμο ορισμένοι λόγοι ή κριτήρια αντικατάστασης, και, τρίτον, πως η διάταξη αυτή καθιστά τον Υπεύθυνο Διασφάλισης Απορρήτου δέσμιος της Αρχής, η οποία, στο πλαίσιο των ελεγκτικών της αρμοδιοτήτων, καταλήγει να κρίνει αυτή μόνη την επάρκεια του Υπευθύνου.

Επιπροσθέτως, στο άρθρο 7, ορίζεται ότι κατά τις πρώτες δέκα ημέρες κάθε τετραμήνου υποβάλλεται στον Πρόεδρο της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών δήλωση υπογεγραμμένη από τον πάροχο ή τον νόμιμο εκπρόσωπο αυτού και τον Υπεύθυνο Διασφάλισης του Απορρήτου, στην οποία γίνεται μνεία των διατάξεων και των βουλευμάτων όσον αφορά στην άρση του απορρήτου, καθώς και των αρχών που είχαν καταθέσει αίτημα.

Ο Υπεύθυνος Διασφάλισης Απορρήτου, ο οποίος, συμφώνως με το άρθρο 3 παρ. 3 του υπό κρίση νόμου, υπέχει καθήκον εχεμύθειας, διαδραματίζει κομβικό ρόλο στην περίπτωση παραβίασης ή ιδιαίτερου κινδύνου παραβίασης του απορρήτου των τηλεπικοινωνιών. Εν τωιαύτη περιπτώσει, με βάση την παράγραφο 1 του άρθρου 8, επιφορτίζεται με το καθήκον άμεσης και προσωπικής ενημέρωσης του παρόχου ή του νομίμου εκπροσώπου αυτού, της εισαγγελικής αρχής, της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών και των εκάστοτε προσβαλλόμενων συνδρομητών τηλεφωνίας. Η διαφώτιση αυτή σχετικά με την παραβίαση του απορρήτου πρέπει να λάβει χώρα χωρίς καμία υπαίτια καθυστέρηση και να περιβληθεί τον έγγραφο τύπο, ενώ σε περίπτωση που δεν είναι εφικτή η επικοινωνία, η πληροφόρηση είναι δυνατόν να γίνει με οιοδήποτε άλλο διαθέσιμο και κατάλληλο μέσο. Ο Υπεύθυνος Διασφάλισης Απορρήτου, μάλιστα, με βάση την επόμενη παράγραφο του ίδιου άρθρου, υπέχει υποχρέωση εμπιστευτικότητας, αφού καλείται να απέχει από κάθε κοινοποίηση της οιαδήποτε πληροφορίας που σχετίζεται με την παραβίαση ή τον ιδιάζοντα κίνδυνο παραβίασης. Καλείται, επίσης, να λαμβάνει τα προσήκοντα μέτρα για να εξασφαλίσει τα αποδεικτικά στοιχεία, ενώ έχει καθήκον να υπακούει σε κάθε εντολή.

¹⁰¹ Τσόλιας, Γ. Η ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου διασφάλισης του απορρήτου της τηλεφωνικής επικοινωνίας σύμφωνα με τον Ν 3674/2008. ΔιΜΕΕ, 3/2008, σελ. 342

Σε περίπτωση που ο Υπεύθυνος Διασφάλισης Απορρήτου δεν συμμορφώνεται με κάποια από τις ως άνω υποχρεώσεις του, καθίσταται ποινικά και αστικά υπεύθυνος. Ειδικότερα, επί τη βάση του άρθρου 9, που επιφέρει τροποποιήσεις στο άρθρο 292Α ΠΚ, σε περίπτωση που δεν μεριμνά για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων των αποτρεπτικών εγκλημάτων κατά της ασφάλειας των τηλεπικοινωνιών, η ποινική του ευθύνη εκκινεί από χρηματική ποινή και αφικνείται ως τη φυλάκιση κατ' ελάχιστον δύο ετών, με την προϋπόθεση η πράξη να τελέστηκε ή να έγινε απόπειρα τέλεσής της. Περαιτέρω, σε περίπτωση που ο Υπεύθυνος Διασφάλισης Απορρήτου παρεμβαίνει αθέμιτα και αυθαίρετα σε συσκευή, με οιονδήποτε τρόπο, ούτως ώστε να αποτυπώσει τηλεφωνική ή προφορική συνομιλία, σύμφωνα με το άρθρο 10, έτσι όπως τροποποιεί το άρθρο 370Α ΠΚ, απειλείται με χρηματική ποινή και με τουλάχιστον τριετή φυλάκιση. Τέλος, η αστική ευθύνη του Υπεύθυνου Διασφάλισης Απορρήτου προβλέπεται στο άρθρο 12 του ν. 3674/2008, και επάγεται υποχρέωση αποκατάστασης τόσο της περιουσιακής ζημίας όσο και της ηθικής βλάβης που προξενήθηκε, εφόσον πληρούνται οι νόμιμες προϋποθέσεις, με το ποσό της χρηματικής ικανοποίησης της ηθικής βλάβης να μην υπολείπεται των 10.000 ευρώ.

Από την ανάλυση που προηγήθηκε μπορούν να εντοπιστούν ορισμένες ομοιότητες, αλλά και διαφορές, του Υπεύθυνου Διασφάλισης Απορρήτου με τον ΥΠΔ. Αρχικά, οι δύο θεσμοί ομοιάζουν ως προς τον ρόλο τους, που είναι η προστασία κάποιων προσωπικών και απόρρητων δεδομένων προσώπων, αλλά και ως προς τον υποχρεωτικό τους διορισμό, όταν συντρέχουν οι συγκεκριμένες συνθήκες. Επιπλέον, είναι αμφότεροι επιφορτισμένοι με το καθήκον ενημέρωσης. Σχετικά με παραβιάσεις του απορρήτου των επικοινωνιών ο μεν, των προσωπικών δεδομένων ο δε. Υπέχουν, επίσης, καθήκον να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση των δεδομένων, ενώ τους έχει ανατεθεί και καθήκον συμμόρφωσης. Έτι, δεσμεύονται από το καθήκον εχεμύθειας και εμπιστευτικότητας, κατά την εκτέλεση του έργου τους, και οφείλουν, έτσι, να απέχουν από κάθε ανακοίνωση και γνωστοποίηση των πληροφοριών και των δεδομένων των οποίων λαμβάνουν γνώση. Τέλος, η πλημμελής εκπλήρωση των καθηκόντων τους τούς φέρνει προ των ποινικών και αστικών ευθυνών τους, αφού σε βάρος αμφοτέρων απειλούνται ποινικές και αστικές κυρώσεις.

Ωστόσο, εν πλήρει αντιθέσει με τον ΥΠΔ, του οποίου η έννοια είναι επακριβώς αποσαφηνισμένη, πλήρης και σαφής ορισμός του Υπεύθυνου Διασφάλισης Απορρήτου δεν

προκύπτει ούτε από τον νόμο από την επιστήμη. Ακόμα, δεν προκύπτουν ούτε τα αναλυτικά καθήκοντά του, και πάλι σε αντιδιαστολή με τον ΥΠΔ, του οποίου τα καθήκοντα παρατίθενται σε ειδικό άρθρο στον ΓΚΠΔ, αλλά ούτε και καμία επαγγελματική απαίτηση, ικανοτήτων, γνώσεων ή δεξιοτήτων, τη στιγμή που για τον ΥΠΔ τόσο ο νόμος όσο και η βιβλιογραφία παρέχουν ποικίλα στοιχεία για τα προσόντα του. Επιπλέον, ο Υπεύθυνος Διασφάλισης Απορρήτου δεν απολαύει της λειτουργικής και της προσωπικής ανεξαρτησίας, της οποίας χαίρει ο ΥΠΔ, καθώς η Αρχή Διασφάλισης Απορρήτου Επικοινωνιών δύναται να τον αποπέμψει σχεδόν κατά βούληση, δίχως να παρέχεται στον θεσμό κάποια εγγύηση αυθυπαρξίας, όπως συμβαίνει στην περίπτωση του DPO. Τέλος, η επικοινωνία και η συνεργασία του Υπεύθυνου Διασφάλισης Απορρήτου με τα λοιπά υποκείμενα δεν είναι στον ίδιο βαθμό άμεση και διαρκής, συγκριτικά με τον ΥΠΔ, που είναι, όπως εκτέθηκε άνωθι, διάυλος επικοινωνίας μεταξύ των διαφόρων μετεχόντων προσώπων, ούτε προσφέρεται σε αυτόν πρακτική διευκόλυνση και οικονομική αρωγή, όπως γίνεται στην περίπτωση του ΥΠΔ.

Σε γενικές γραμμές, μπορεί να λεχθεί πως ο θεσμός του Υπεύθυνου Διασφάλισης Απορρήτου, έτσι όπως προβλέπεται στον ν. 3674/2008, γεινιάζει μεν με τον ΥΠΔ, δεν χαίρει, όμως, της ίδιας εξέχουσας θέσης, σημασίας και πρωταρχίας, που αποδίδεται από τον ΓΚΠΔ στον ΥΠΔ.

1.2. Υπεύθυνος Ασφάλειας Δεδομένων

Ο ν. 3917/2011 ψηφίσθηκε και τέθηκε σε εφαρμογή, σε συμμόρφωση προς την ευρωπαϊκή Οδηγία 2006/24, με στόχο την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας, ως μερική απόρροια της ταχύτατης τεχνολογικής προόδου. Έτσι, εισήχθη και στην ελληνική έννομη τάξη η υποχρέωση των παρόχων των τηλεπικοινωνιών να διατηρούν προληπτικά κάποια δεδομένα συνδρομητών τους, έτσι ώστε να βρίσκονται στη διάθεση των αρμοδίων αρχών, για την τυχόν εξιχνίαση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων. Ο νόμος αυτός προσδιορίζει διεξοδικά το καθεστώς της διατήρησης των δεδομένων, τις υποχρεώσεις των παρόχων ως προς την προστασία και ασφάλεια των δεδομένων, αντίστοιχες ποινικές, διοικητικές και αστικές κυρώσεις επί παραβίασης των διατάξεων, αλλά και ρυθμίσεις σχετικές με τη χρήση συστημάτων ηχοβιντεοεπιτήρησης σε δημοσίως προσβάσιμους χώρους.

Έτσι, στο άρθρο 7 παρ. 2 του ν. 3917/2011, ορίζεται ότι ειδικό εξουσιοδοτημένο στέλεχος, ονόματι Υπεύθυνος Ασφάλειας Δεδομένων, αναλαμβάνει, κατ' εντολή του παρόχου, την υποχρέωση να εφαρμόσει ειδικό σχέδιο πολιτικής ασφάλειας όσον αφορά στα μέσα, στις

μεθόδους και στα μέτρα που διασφαλίζουν την τήρηση των αρχών ασφαλείας διατήρησης των δεδομένων, στις οποίες πρωταγωνιστικό ρόλο διαδραματίζει η λήψη των πρόσφορων οργανωτικών και τεχνικών εξασφαλιστικών της προστασίας των δεδομένων μέτρων. Στη συνέχεια προβλέπεται πως όλα τα ζητήματα που αναφέρονται στον τρόπο και στις λεπτομέρειες εφαρμογής της παρούσας διάταξης καθορίζονται ειδικότερα με κοινή πράξη της ΑΠΔΠΧ και της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών, που εκδίδεται εντός τρίμηνης προθεσμίας, που εκκινεί από την έναρξη ισχύος του υπό κρίση νόμου.

Η κοινή πράξη της ΑΠΔΠΧ και της Αρχής Διασφάλισης Απορρήτου Επικοινωνιών 1/2013 παρέχει χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τον Υπεύθυνο Ασφάλειας Δεδομένων¹⁰². Πρώτα απ' όλα, προβλέπεται ο διορισμός του από τον πάροχο, ο οποίος δέον όπως περιβληθεί έγγραφο τύπο. Κατόπιν, προκειμένου ο Υπεύθυνος Ασφάλειας Δεδομένων να εφαρμόσει το ειδικό σχέδιο πολιτικής ασφάλειας, εξασφαλίζεται η απεριόριστη και ανεμπόδιστη πρόσβαση του στο λεγόμενο Σύστημα Διατήρησης Δεδομένων, έτσι ώστε να μπορεί αυτός να χρησιμοποιήσει κάθε πληροφορία που είναι διαθέσιμη και αποθηκευμένη εκεί. Επίσης, τα προσωπικά στοιχεία του Υπεύθυνου Ασφάλειας Δεδομένων διαβιβάζονται χωρίς υπαίτια βραδύτητα στην ΑΠΔΠΧ και στην Αρχή Διασφάλισης Απορρήτου Επικοινωνιών. Περαιτέρω, προβλέπεται ότι ο Υπεύθυνος θα πρέπει να διαθέτει τα απαιτούμενα προσόντα και τις δέουσες επαγγελματικές δεξιότητες, κατ' εξοχήν πιστοποιημένες γνώσεις και πρακτική τριβή με την ασφάλεια των συστημάτων πληροφορικής, έτσι ώστε να είναι σε θέση να εκπληρώσει άρτια τα ανατεθειμένα σε αυτόν καθήκοντα. Συναφώς, είναι αρμοδιότητα του παρόχου να διασφαλίσει ότι, αφενός, μόνον ο Υπεύθυνος Ασφάλειας Δεδομένων και τα μέλη της ομάδος του Συστήματος Διατήρησης Δεδομένων έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες που εγκλείονται στο Σύστημα, και ότι, αφετέρου, πρώτον, τα προαναφερθέντα πρόσωπα είναι συμβεβλημένα με τον πάροχο δυνάμει σχέσης εργασίας, δεύτερον τα καθήκοντα που εκτελούν τους έχουν ανατεθεί γραπτώς, τρίτον τηρούν εχεμύθεια και εμπιστευτικότητα αναφορικά με κάθε πληροφορία της οποίας λαμβάνουν γνώση κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους, τέταρτον, έχουν επιμορφωθεί και εκπαιδευθεί προσηκόντως για να αντεπεξέλθουν στον απαιτητικό τους ρόλο, και, πέμπτον, διαθέτουν τις κατάλληλες γνώσεις σε νομικό, τεχνικό και κάθε άλλο επίπεδο.

¹⁰² Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 284

Σε κυρωτικό επίπεδο, στο άρθρο 13 του ν. 3917/2011 απειλούνται, πρώτιστα, ποινικές κυρώσεις σε βάρος του Υπεύθυνου Ασφάλειας Δεδομένων που μεταχειρίζεται, επεξεργάζεται ή με οιονδήποτε τρόπο αξιοποιεί ή εκμεταλλεύεται τα δεδομένα των οποίων λαμβάνει γνώση, υπερβαίνοντας τον σκοπό του νόμου και έχοντας εν γένει αθέμιτες επιδιώξεις, οι οποίες συγκεκριμενοποιούνται σε δεκαετή -κατά μέγιστον- κάθειρξη, και χρηματική ποινή κυμαινόμενη από 55.000 μέχρι 200.000 ευρώ. Μάλιστα, το ποσό αυτό δύναται να φτάσει τα 300.000 ευρώ στην περίπτωση που με τις αθέμιτες αυτές ενέργειες απειλήθηκε η εθνική ασφάλεια ή η εύρυθμη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος. Αν, ωστόσο, ο Υπεύθυνος Ασφάλειας Δεδομένων προέβη στην ενέργεια αυτή από αμέλεια, του επιβάλλεται ποινή διетуός -κατ' ελάχιστον- φυλάκισης.

Δευτερευόντως, ο Υπεύθυνος Ασφάλειας Δεδομένων δύναται να βρεθεί προ των διοικητικών του ευθυνών, οι οποίες εξειδικεύονται στο άρθρο 12, με κριτήριο τη βαρύτητα της παράβασης και την ενδεχόμενη περίπτωση υποτροπής, είτε σε μία απλή σύσταση για συμμόρφωση με την απειλή προστίμου επί ενδεχόμενης παράλειψης συμμόρφωσης είτε σε χρηματικό πρόστιμο 20.000-5.000.000 ευρώ είτε σε οριστική ανάκληση του δικαιώματος του να παρέχει υπηρεσίες. Διευκρινίζεται ότι τα πρόστιμα επιβάλλει η Αρχή Διασφάλισης Απορρήτου Επικοινωνιών, αιτιολογώντας πάντοτε τη σχετική της απόφαση και αφού προηγουμένως έχει καλέσει τον Υπεύθυνο σε ακρόαση. Εφόσον η Αρχή φρονεί πως πρέπει να επιβληθεί στον τελευταίο η αυστηρότερη κύρωση, ήτοι η οριστική ανάκληση του δικαιώματος παροχής υπηρεσιών, δεν είναι αυτή η αρμόδια να το αποφασίσει. Προς τούτο, αποστέλλει τον φάκελο της υπόθεσης στην Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων, η οποία είναι η μόνη υπεύθυνη για την επιβολή της οριστικής ανάκλησης του δικαιώματος παροχής υπηρεσιών, αφού πρώτα καλέσει τον Υπεύθυνο Ασφάλειας Δεδομένων να δώσει τις εξηγήσεις του. Εννοείται πως η Εθνική Επιτροπή δεν δεσμεύεται να επιβάλει τη δυσμενέστερη κύρωση, αντιθέτως, διατηρεί το δικαίωμα να επιβάλει πρόστιμο ή ακόμη και να περιορισθεί σε συστάσεις. Ο Υπεύθυνος Ασφάλειας Δεδομένων δύναται να ενσταθεί απέναντι στις επιβαλλόμενες εναντίον του κυρώσεις, προσφεύγοντας ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών. Αν το Δικαστήριο αυτό απορρίψει την προσφυγή, ύστατη δικονομική δυνατότητα του Υπεύθυνου Ασφάλειας Δεδομένων είναι η άσκηση αίτησης αναίρεσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Τριτευόντως, ο Υπεύθυνος Ασφάλειας Δεδομένων δεν απαλλάσσεται από την αστική του ευθύνη. Έτσι, όπως και κάθε άλλο πρόσωπο, εφόσον έχει ζημιώσει κάποιον υλικά ή έχει βλάψει κάποιον ηθικά, υπέχει ευθύνη για πλήρη αποζημίωση ή, αντίστοιχα, χρηματική ικανοποίηση όχι μικρότερη των 10.000 ευρώ.

Από την παράθεση αυτών των κύριων και καίριων σημείων του Υπεύθυνου Ασφάλειας Δεδομένων, ανακύπτουν οι ομοιότητες και οι διαφορές με τον ΥΠΔ. Τα κοινά γνωρίσματα είναι κατά πρώτον, ο διορισμός, που προβλέπεται και για τους δύο θεσμούς ευθέως στον νόμο. Κατά δεύτερον, η ελεύθερη και απεριόριστη προσβασιμότητα σε κάθε πληροφορία και δεδομένο απαραίτητο για την εκτέλεση των καθηκόντων συναντάται σε αμφοτέρους τους θεσμούς. Κατά τρίτον, η κοινοποίηση των προσωπικών στοιχείων επικοινωνίας προβλέπεται τόσο για τον Υπεύθυνο Ασφάλειας Δεδομένων όσο και για τον ΥΠΔ. Κατά τέταρτον, θεωρείται και για τους δύο θεσμούς απαραίτητη προϋπόθεση η κατοχή συγκεκριμένων και πιστοποιημένων επαγγελματικών γνώσεων, ικανοτήτων και προσόντων. Κατά πέμπτον, το καθήκον τήρησης εχεμύθειας, απορρήτου και εμπιστευτικότητας σχετικά με τις πληροφορίες με τις οποίες έρχονται σε επαφή βαρύνει αμφοτέρους. Κατ' έκτον, οφείλουν και οι δύο να ακολουθούν το πρότυπο της διά βίου μάθησης, μεριμνώντας διαρκώς για την επάρκεια και την επικαιρότητα των γνώσεών τους. Κατ' έβδομον, αμφοτέροι ευθύνονται σε ποινικό, διοικητικό και αστικό επίπεδο, εφόσον παραβούν τις υποχρεώσεις τους και προκαλέσουν ζημία στους συναλλασσομένους τους.

Εντούτοις, οι δύο θεσμοί διαφέρουν ως προς ορισμένα χαρακτηριστικά τους. Αρχικώς, ούτε η ακριβής έννοια ούτε τα πλήρη καθήκοντα του Υπεύθυνου Ασφάλειας Δεδομένων προκύπτουν από τον νόμο, εν αντιθέσει με τον ΥΠΔ. Έπειτα, ο Υπεύθυνος Ασφάλειας Δεδομένων δεν απολαύει του ιδίου επιπέδου ανεξαρτησίας με τον ΥΠΔ, αντιθέτως τελεί σε εξάρτηση από τον πάροχο. Τέλος, δεν χρηματοδοτείται ούτε βοηθείται πρακτικά κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, στον βαθμό που συμβαίνει στην περίπτωση του ΥΠΔ.

Εν κατακλείδι, αυτό που μπορεί μετά βεβαιότητας να παρατηρηθεί, είναι πως ο θεσμός του Υπεύθυνου Ασφάλειας Δεδομένων βρίσκεται εγγύτερα στον ΥΠΔ. Συγκεκριμένα, διαθέτει περισσότερες ομοιότητες απ' ό,τι διαφορές μαζί του, αλλά και σε σύγκριση με τον προηγούμενο θεωρούμενο θεσμό, τον Υπεύθυνο Διασφάλισης Απορρήτου, τέμνεται σε περισσότερα σημεία με τον ΥΠΔ.

2. Παρόμοιοι θεσμοί σε άλλες ευρωπαϊκές έννομες τάξεις

Εκτός των συνόρων, και πριν την εφαρμογή του ΓΚΠΔ, ενδιαφέρον παρουσιάζουν προϊσχύσαντες θεσμοί άλλων ευρωπαϊκών κρατών-μελών, από τους οποίους κάποιοι προσομοιάζουν στη σημερινή μορφή του DPO, κάποιοι άλλοι όχι, λειτούργησαν ωστόσο εκτελώντας εν τοις πράγμασι τα καθήκοντά του, μέχρι την υποχρεωτική εμφάνιση του ΥΠΔ, μέσω του Γενικού Κανονισμού. Ακολουθεί επιλεκτική αναφορά σε περιπτώσεις όχι μόνο κρατών που εισήγαγαν στην εσωτερική έννομη τάξη τους υποχρεωτικώς DPO πριν τον κανονισμό, αλλά και κρατών που επέλεξαν άλλου τύπου όργανα ελέγχου της συμμόρφωσης με τη νομοθεσία της προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

2.1. Η περίπτωση της Γαλλίας: *Correspondant informatique et libertés (CIL)*

Στη Γαλλία, ήδη από τη δεκαετία του '70, το ζήτημα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων είχε απασχολήσει τον εθνικό νομοθέτη. Έτσι, η πρώτη φορά που το ζήτημα αυτό ρυθμίσθηκε νομοθετικά στη γαλλική έννομη τάξη ήταν στις 6 Ιανουαρίου 1978, με τον ν. 78-17 περί επεξεργασίας δεδομένων και ελευθεριών, την τότε βάση για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά την επεξεργασία μέσω ηλεκτρονικών υπολογιστών. Βεβαίως, έκτοτε υπέστη τροποποιήσεις, με τις σημαντικότερες να λαμβάνουν χώρα από τον νόμο 2004-800 της 6^{ης} Αυγούστου 2004, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ο νόμος αυτός, που αποτελεί μεταφορά στη γαλλική έννομη τάξη της Οδηγίας 95/46/EK, και έτσι όπως συμπληρώθηκε με διατάγματα του 2005 και 2007, εισήγαγε για πρώτη φορά την έννοια του «*Correspondant informatique et libertés (CIL)*», όρος που μπορεί να αποδοθεί στα ελληνικά ως «Ανταποκριτής Προστασίας Δεδομένων». Πρόκειται για ένα ειδικώς εντεταλμένο και επαρκώς καταρτισμένο πρόσωπο, υπεύθυνο να διασφαλίζει, με ανεξάρτητο τρόπο, την εσωτερική εφαρμογή των εθνικών διατάξεων, καθώς και ότι οι πράξεις επεξεργασίας δεν θα παραβιάζουν τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων¹⁰³.

Εμβαθύνοντας στο πλαίσιο λειτουργίας του θεσμού, αρχικώς πρέπει να επισημανθεί ότι ο Ανταποκριτής Προστασίας Δεδομένων είναι διάυλος επικοινωνίας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, μεταξύ του Υπεύθυνου Επεξεργασίας και της Εθνικής Αρχής Προστασίας Δεδομένων της Γαλλίας (CNIL). Κατέχει, έτσι, θα λέγαμε, κεντρική θέση στην

¹⁰³ Rasle, B. *Correspondant Informatique et Libertés*. LEGICOM 2009/1 No 42. Σελίδες 71-82

έλλογη ανάπτυξη νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, διασφαλίζοντας τη διάδοση της κουλτούρας των υπολογιστών με ασφάλη για τα προσωπικά δεδομένα των χρηστών, εργαζομένων και πελατών τρόπο. Στα θετικά και καινοτόμα σημεία του, αδιαμφισβήτητα περιλαμβάνονται¹⁰⁴ η καλύτερη εφαρμογή του νόμου και η ασφάλεια δικαίου, η μείωση των διαδικαστικών προϋποθέσεων, αφού μειώνονται και απλοποιούνται αισθητά οι διοικητικές διατυπώσεις, αλλά και η εγκαθίδρυση μιας προνομιακής σχέσης με τη CNIL, η οποία έγκειται στην ελεύθερη και απεριόριστη πρόσβαση στις υπηρεσίες και στα δεδομένα της τελευταίας από τον πρώτο, αλλά και στη συνεχή επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ τους.

Όσον αφορά στον ορισμό του CIL, η γαλλική νομοθεσία δείχνει προτίμηση στον εσωτερικό Ανταποκριτή, δηλαδή σε κάποιον εργαζόμενο του οργανισμού, με το σκεπτικό ότι γνωρίζει άριστα και στην πράξη τους όρους λειτουργίας της οντότητας, αλλά και τα προβλήματα αυτής, με αποτέλεσμα να μπορεί να φανεί αποτελεσματικός μέσα σε βραχύ χρονικό διάστημα από την ανάθεση σε αυτών καθηκόντων CIL. Βεβαίως, δεν απαγορεύεται ο ορισμός ενός εξωτερικού συνεργάτη ως Ανταποκριτή Προστασίας Δεδομένων, γίνεται ωστόσο μνεία των μελανών σημείων που συνεπάγεται η υιοθέτηση της λύσης αυτής, ιδίως για μεγάλου όγκου και βεληνεκούς οντότητες.

Αναφορικά με τα καθήκοντα του CIL, αυτά διακρίνονται, κατ' αρχήν σε δύο θεμελιώδη: αφενός την εξασφάλιση της εφαρμογής του νόμου για τα προσωπικά δεδομένα στην πράξη και αφετέρου την τήρηση του καταλόγου των πράξεων επεξεργασίας. Πιο αναλυτικά, το πρώτο καθήκον διαλαμβάνει τη γνωμοδότηση και την παροχή συστάσεων στον Υπεύθυνο Επεξεργασίας, τη διαφώτιση των χρηστών ως προς τα δικαιώματά τους, με δημόσιες καμπάνιες, τη διαπίστωση παράλειψης συμμόρφωσης με τις επιταγές του νόμου, αλλά και τη σύνταξη ετήσιας έκθεσης με τις δραστηριότητες του CIL, η οποία θα διαβιβάζεται στον Υπεύθυνο Επεξεργασίας. Το δεύτερο καθήκον εξειδικεύεται στην υποχρέωση κατάρτισης, εντός του πρώτου τριμήνου από τον διορισμό, ενός καταλόγου που θα περιλαμβάνει τις πράξεις επεξεργασίας και κάθε συναφές με αυτές στοιχείο. Ο κατάλογος αυτός θα πρέπει να είναι ευρέως προσιτός και ελεύθερα προσβάσιμος, καθώς και να επικαιροποιείται ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Τονίζεται ότι τα καθήκοντα αυτά δεν προβλέπονται εξαντλητικά στον νόμο, αλλά όλως ενδεικτικώς, ούτως ώστε να είναι εφικτό να ανατεθούν στον Ανταποκριτή και άλλα

¹⁰⁴ La Grande Bibliotheque du Droit. Correspondant informatique et libertés dans les entreprises. 23/7/2015

καθήκοντα, όπως για παράδειγμα η ανάπτυξη πολιτικής προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εν είδει εσωτερικών κανονισμών, η ενημέρωση του προσωπικού σχετικά με τις διατάξεις του νόμου, ή ο έλεγχος της εφαρμογής των κανόνων¹⁰⁵.

Τα απαιτούμενα προσόντα του Ανταποκριτή Προστασίας Δεδομένων εντοπίζονται στην κατοχή των κατάλληλων επαγγελματικών δεξιοτήτων από μέρους του, και όχι στην ύπαρξη κάποιας διαπίστευσης¹⁰⁶. Έτσι, ο γαλλικός νόμος θέτει ως απαραίτητη προϋπόθεση τη γνώση του νόμου για την προστασία των δεδομένων, την επαγγελματική τριβή με την επιστήμη των υπολογιστών, αλλά και την πλήρη έποψη των διαφόρων τρόπων επεξεργασίας δεδομένων. Βεβαίως, η διαρκής επιμόρφωση μέσω συμμετοχής σε προγράμματα κλπ αποτελεί αναγκαίο μέλημα του CIL. Βεβαίως, εκτός από τα τυπικά προσόντα, ιδιαίτερη σημασία έχουν και τα ουσιαστικά, αφού, προκειμένου να διαδώσει μια κουλτούρα προστασίας των δεδομένων, ο CIL πρέπει να είναι επικοινωνιακός, ευαισθητοποιημένος και να μπορεί να προωθεί τον διάλογο μεταξύ του υπευθύνου επεξεργασίας, των υποκειμένων επεξεργασίας και της CNIL¹⁰⁷.

Ακόμη, δέον όπως επισημανθεί ο ανεξάρτητος χαρακτήρας του Ανταποκριτή Προστασίας Δεδομένων, που έγκειται στην απαγόρευση λήψης εντολών κατά την αποστολή του, αλλά και στην απαγόρευση επιβολής κυρώσεων από τον εργοδότη, που συνδέονται με την εκτέλεση του έργου του. Εξαιρέση αποτελούν οι διαπιστωμένες σοβαρές παραβάσεις εκ μέρους του, οι οποίες συνεπάγονται ευθύνη του Γάλλου Ανταποκριτή. Ευθύνη, επίσης, και δυνατότητα απομάκρυνσής του, γεννάται και στην περίπτωση που παρατηρείται πλημμελής εκπλήρωση των καθηκόντων του. Την πρωτοβουλία, δε, για τη λήξη της συνεργασίας μπορεί να λάβει τόσο ο ίδιος ο CIL, όσο και η CNIL ή ο Υπεύθυνος Επεξεργασίας.

Τέλος, ενδιαφέρον παρουσιάζει η Γαλλική Ένωση Ανταποκριτών για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων (στα γαλλικά «Association Française des Correspondants à la protection des Données à caractère Personnel [AFCDP]»), η οποία, ιδρυθείσα εν έτει 2004, έχει ως μέλη της όλους τους επαγγελματίες CIL. Η Ένωση αποβλέπει στην προαγωγή και «επαγγελματοποίηση» του θεσμού, αλλά και στη νομική κατοχύρωση των δικαιωμάτων των Ανταποκριτών, κατά την άσκηση της δραστηριότητάς τους¹⁰⁸, ενώ σύμφωνα με την επίσημη

¹⁰⁵ Rasle, B. Correspondant Informatique et Libertés. LEGICOM 2009/1 No 42. Σελίδες 71-82

¹⁰⁶ La Grande Bibliotheque du Droit. Correspondant informatique et libertés dans les entreprises. 23/7/2015

¹⁰⁷ Rasle, B. Correspondant Informatique et Libertés. LEGICOM 2009/1 No 42. Σελίδες 71-82

¹⁰⁸ La Grande Bibliotheque du Droit. Correspondant informatique et libertés dans les entreprises. 23/7/2015

ιστοσελίδα της Ένωσης, ιδιαίτερα σημαντική κρίνεται η ποικιλομορφία στο προφίλ των μελών, αφού αυτά μπορεί να είναι από Δικηγόροι, Επιστήμονες Υπολογιστών, Επαγγελματίες Μάρκετινγκ, μέχρι Ακαδημαϊκοί και Φοιτητές¹⁰⁹.

Αντιπαραβάλλοντας, στο σημείο αυτό, τον Ανταποκριτή Προστασίας Δεδομένων με τον ΥΠΔ, διαπιστώνεται, αναμφίλεκτα, πλήθος κοινών στοιχείων και ελάχιστες διαφορές. Μεταξύ των σημείων τομής συγκαταλέγονται οι αναλυτικές και όσο το δυνατόν πλήρεις νομοθετικές διατάξεις που ρυθμίζουν τους θεσμούς, τόσο του ΥΠΔ όσο και του CIL, περιλαμβάνοντας την έννοια, τα καθήκοντα, τον ορισμό και τη θέση μέσα στην οντότητα. Περαιτέρω, τα κατάλληλα προσόντα που καλούνται να διαθέτουν τα υποψήφια πρόσωπα για την κατάληψη των θέσεων εξειδικεύονται καθ' όμοιο τρόπο και για τους δύο, με κοινή, μάλιστα, την απουσία υποχρέωσης διαπίστευσης. Επίσης, η κατοχυρωμένη αυτονομία των υπό κρίση θεσμών, αλλά και οι εξαιρετικές περιπτώσεις ευθύνης τους, για την ενεργοποίηση των οποίων απαιτείται, τόσο για τον ΥΠΔ όσο και για τον Ανταποκριτή, πλημμέλεια στην εκτέλεση των καθηκόντων. Παρ' όλα αυτά, οι δύο θεσμοί διαφέρουν ως προς κάποια σημεία, ιδίως ως προς την προτίμηση της γαλλικής νομοθεσίας για ορισμό εσωτερικού εργαζομένου στη θέση του Ανταποκριτή, προαίρεση που δεν εγκολπώνεται ο ΓΚΠΔ, αλλά και ως προς την ίδρυση και λειτουργία AFCDP, μιας και παρεμφερής Ένωση του συνόλου των ΥΠΔ σε ενωσιακό επίπεδο δεν προβλέπεται.

Συμπερασματικά, παρότι ο θεσμός του CIL προηγείται κατά πολύ χρονικά της δημιουργίας και θεσμοθέτησης του ΥΠΔ με τον ΓΚΠΔ, είναι αναμφίβολα τα πλείστα σημεία επαφής μεταξύ των δύο θεσμών. Η παρατήρηση αυτή μπορεί να οδηγήσει στη διατύπωση μιας εύλογης ερώτησης: μήπως ο Ανταποκριτής Προστασίας Δεδομένων, με το αναλυτικό θεσμικό και νομοθετικό του πλαίσιο σε πλήρη ανάπτυξη από το 2005, ενέπνευσε τον ενωσιακό νομοθέτη σε ορισμένες προβλέψεις αναφορικά με τον ΥΠΔ; Η απάντηση του γράφοντος, έστω και μετ' ορισμένων επιφυλάξεων, είναι καταφατική.

2.2. Η περίπτωση άλλων ευρωπαϊκών κρατών. Εθνικές ρυθμίσεις πριν τον GDPR

2.2.1. Ηνωμένο Βασίλειο

¹⁰⁹ AFCDP. Pourquoi AFCDP?. 2022

Το Ηνωμένο Βασίλειο ανήκει στα κράτη εκείνα που πριν την έναρξη εφαρμογής του ΓΚΠΔ δεν προέβλεπαν στις εθνικές ρυθμίσεις τους την υποχρέωση ορισμού ΥΠΔ. Βεβαίως, στο Ηνωμένο Βασίλειο υπάρχει και εφαρμόζεται από το 1998 νόμος ειδικός για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, δεν υφίστανται, ωστόσο, σε αυτόν, διατάξεις για κάποιο θεσμό παραπλήσιο με εκείνον του DPO. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι ο θεσμός αυτός ήταν καινοφανής για το κράτος με την ενσωμάτωση του ΓΚΠΔ, αφού, παρά την απουσία ρητής νομοθετικής επιταγής, πλείονα νομικά πρόσωπα επέλεξαν να διορίσουν Υπεύθυνους Προστασίας Δεδομένων και ιδιωτικού απορρήτου. Τα προσόντα που, ως επί το πλείστον, εκτιμώνται ως προαπαιτούμενα από την αγορά εργασίας για τη θέση του βρετανικού ΥΠΔ, είναι η τεχνογνωσία, η εμπειρία στην πληροφορική, η νομική κατάρτιση, αλλά και η ικανότητα να κερδίσει την εμπιστοσύνη της διοίκησης της εταιρείας¹¹⁰. Αντιλαμβάνεται, επομένως, κανείς, πως ο ΥΠΔ του Ηνωμένου Βασιλείου, αν και πρέπει να διαθέτει σχεδόν τα ίδια χαρακτηριστικά με εκείνον του ΓΚΠΔ, διαφέρει ως προς την υποχρεωτικότητα διορισμού, ενώ τα περισσότερα επιπρόσθετα στοιχεία δεν διευκρινίζονται και συνεπώς δεν είναι εφικτή μία συγκριτική επισκόπηση, ένεκα της έλλειψης νομοθετικής πρόβλεψης του θεσμού. Αξίζει, πάντως, να επισημανθεί πως ο ΥΠΔ κατέστη δεσμευτικός και στο Ηνωμένο Βασίλειο, με τον νόμο περί προστασίας δεδομένων του 2018 (Data Protection Act 2018), που ενσωμάτωσε τον ΓΚΠΔ στην εσωτερική έννομη τάξη του κράτους.

2.2.2 Ισπανία

Στην Ισπανία, δεν υπάρχει νόμος που να επιβάλλει στις επιχειρήσεις τον ορισμό θεσμού αντίστοιχου με τον ΥΠΔ. Εντούτοις, η παραδοχή αυτή δεν συνεπάγεται τον παραγκωνισμό του ζητήματος αυτού από τις ισπανικές αρχές. Στο εσωτερικό της χώρας υπάρχουν ενώσεις που έχουν ιδρυθεί και λειτουργούν ακριβώς για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Προεξέχουσα θέση ανάμεσά τους κατέχει η Ισπανική Υπηρεσία Προστασίας Δεδομένων (Agencia Espanola Proteccion Datos [AEPD]), μία ανεξάρτητη δημόσια αρχή που συστήθηκε το 1994 και είναι υπεύθυνη για τη διασφάλιση της ιδιωτικής ζωής και της προστασίας των προσωπικών δεδομένων των πολιτών¹¹¹. Η Αρχή αυτή προστατεύει τα

¹¹⁰ Bird & Bird. 3/2005. DPO in Europe. By Ariane Mole, Stella Debora, Ruth Boardman, Sibylle Gierschmann

¹¹¹ AEPD. Agencia Espanola Proteccion Datos. La Agencia. 2022

δεδομένα των υποκειμένων σε κάθε τομέα του σύγχρονου βίου, στο διαδίκτυο, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, στη διαφήμιση, αλλά και στη βιντεοπαρακολούθηση. Έτσι, πριν τη θέση σε εφαρμογή του ΓΚΠΔ, η ΑΕΡΔ ήταν η μόνη επιφορτισμένη με τη διασφάλιση της τήρησης της νομοθεσίας για την προστασία των δεδομένων. Σε περίπτωση που διαπίστωνε παραβιάσεις, επέβαλε κυρώσεις, οι οποίες μάλιστα διακρίνονταν σε ήπιες, αυστηρές και πολύ σοβαρές, με τις τελευταίες να κυμαίνονταν μεταξύ 300.000 και 600.000 ευρώ. Επίσης, κάθε επιχείρηση η οποία χρησιμοποιεί, επεξεργάζεται ή με οποιονδήποτε τρόπο έρχεται σε επαφή με δεδομένα υψίστης ή ακόμη και μετρίου επιπέδου ασφαλείας, οφείλει να ορίσει έναν Επικεφαλής Προστασίας Δεδομένων. Τα καθήκοντα αυτού δεν εκτείνονται σε κάθε ζήτημα σχετικό με τα προσωπικά δεδομένα, γενικώς και αορίστως, όπως συμβαίνει στην περίπτωση του ΥΠΔ. Αντίθετα, η προστατευτική λειτουργία του θεσμού εστιάζει αποκλειστικά στην ασφάλεια δεδομένων ευρισκομένων σε βάσεις δεδομένων¹¹². Ενδεικτικό της σημασίας που αποδίδει η Ισπανία στην πλήρη και αποτελεσματική προστασία των προσωπικών δεδομένων είναι το γεγονός ότι στη χώρα υπάρχει Ένωση Υπευθύνων Προστασίας Δεδομένων (Asociacion Espanola de delegados de proteccion de datos), με μέλη όλους τους ΥΠΔ της χώρας και αποστολή της τη συνάσπιση όλων αυτών των εργαζομένων, με απώτερο στόχο την ακόμη καλύτερη προστασία των δεδομένων. Σημειώνεται ότι ο ΥΠΔ του ΓΚΠΔ καθιερώθηκε στην Ισπανία με τον Ισπανικό Οργανικό Νόμο 3/2018.

2.2.3. Γερμανία

Μακρά παράδοση στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τηρεί και η Γερμανία, για την οποίαν το ζήτημα αυτό είναι υψίστης σημασίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο ήδη από το 1977 σε ισχύ Γερμανικός Ομοσπονδιακός Νόμος για την προστασία των προσωπικών δεδομένων (German Federal Data Protection Act - BDSG), ο οποίος μάλιστα προέβλεψε την ειδική ανεξάρτητη εποπτική αρχή, αντίστοιχη της ελληνικής ΑΠΔΠΧ, ονόματι Ομοσπονδιακός Επίτροπος για την Προστασία των Δεδομένων και την Ελευθερία της Πληροφορίας, έτσι όπως μπορεί να μεταφραστεί ο γερμανικός όρος Bundesbeauftragter für den

¹¹² Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 287

Datenschutz und die Informationsfreiheit [BfDI]¹¹³, που στα αγγλικά αποδίδεται ως Federal Commissioner for Data Protection and Freedom of Information [FfDF].

Ενδεικτική του πρώιμου και ουσιαστικού αυτού θεσμικού και πολιτικού ενδιαφέροντος της Γερμανικής Πολιτείας για μία πιο ολιστική και συστηματική προστασία των προσωπικών δεδομένων είναι η καθιέρωση του Υπεύθυνου Προστασίας Δεδομένων στη γερμανική έννομη τάξη, με τρόπο δεσμευτικό, ήδη από το 2001, για όλες τις επιχειρήσεις που απασχολούν άνω των 9 εργαζομένων στην αυτοματοποιημένη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων¹¹⁴. Τα περισσότερα νομικά πρόσωπα επιδοκίμασαν τη δημιουργία του θεσμού, καθώς εισήγαγε ένα μείζον σύστημα αυτορρύθμισης που απάλλαξε τις εταιρείες από την υποχρέωση να υποβάλουν τακτικές αναφορές και καταθέσεις στις αρχές προστασίας δεδομένων επί κάθε τροποποίησης¹¹⁵. Ο ΥΠΔ στη Γερμανία, ο οποίος θα πρέπει να διαθέτει τις απαραίτητες εμπειρικές και τεχνικές γνώσεις στον τομέα της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα¹¹⁶, μπορεί να είναι είτε εσωτερικός είτε εξωτερικός (internally or outsourcing)¹¹⁷. Συνηθέστερα, η επιλογή ενός εξωτερικού συνεργάτη για την επιτέλεση των καθηκόντων του ΥΠΔ γίνεται από μικρομεσαίες επιχειρήσεις, με σκοπό την απαλλαγή της εταιρείας από τις αυστηρές διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας που διέπει τους ΥΠΔ, χωρίς βεβαίως αυτό να σημαίνει πως σ' αυτήν την περίπτωση η επιχείρηση δύναται να απολύει απροϋπόθετα και αυθαίρετα τους εξωτερικούς ΥΠΔ¹¹⁸. Ο γερμανικός ΥΠΔ τελεί υπό ιδιόρρυθμο καθεστώς, καθώς διορίζεται από το διοικητικό συμβούλιο αλλά υπόκειται στους εθνικούς νόμους περί προστασίας δεδομένων και όχι στη διαχείριση της εταιρείας¹¹⁹. Απολαμβάνει ανεξαρτησίας, και έτσι δεν επιτρέπεται να απολυθεί λόγω εκτέλεσης των ανατεθειμένων σε αυτόν καθηκόντων. Έργο του είναι να συνδιαλέγεται με το διοικητικό συμβούλιο, επισημαίνοντάς του τις απαιτούμενες ενέργειες στις οποίες θα πρέπει να προβεί η εταιρεία, έτσι ώστε να συμμορφωθεί με το ισχύον νομικό πλαίσιο, ενώ πρωτεύον

¹¹³ European Federation of Data Protection Officers. German Federal Commissioner for Data Protection and Freedom of Information presents Activity Report. 26/3/2021

¹¹⁴ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 285

¹¹⁵ IAPP. 6/6/2016. What will mandatory DPOs look like under the GDPR? Germany could tell you. By David Meyer

¹¹⁶ Global Compliance News. 21/11/2016. Germany: Data Protection Officer must not have a conflict of interests. By Julia Kaufmann and Jan-Philipp Guenther

¹¹⁷ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 285

¹¹⁸ IAPP. 6/6/2016. What will mandatory DPOs look like under the GDPR? Germany could tell you. By David Meyer

¹¹⁹ IAPP. 6/6/2016. What will mandatory DPOs look like under the GDPR? Germany could tell you. By David Meyer

καθήκον του δεν είναι η προστασία της εταιρείας, αλλά η προστασία των ανθρώπων των οποίων τα δεδομένα επεξεργάζεται η εταιρεία. Εξ ου και για πολλές εταιρείες, η ύπαρξη στους κόλπους τους ενός ΥΠΔ αποτελεί θεμέλιο οικοδόμησης μιάς σχέσης εμπιστοσύνης με τον πελάτη και ένα, τρόπον τινά, ανταγωνιστικό πλεονέκτημα¹²⁰. Ο γερμανικός ΥΠΔ οφείλει να λειτουργεί εξισορροπητικά αναφορικά με τα αντίρροπα συμφέροντα μεταξύ του διοικητικού συμβουλίου, των εργαζομένων, του συμβουλίου εργασίας, των πελατών της εταιρείας αλλά και των αρχών¹²¹. Η εταιρεία υποχρεούται να παρέχει στον ΥΠΔ τον απαραίτητο προσωπικό εξοπλισμό και τους χρηματικούς πόρους για την άσκηση των εξουσιών του, αλλά και το κατάλληλο μητρώο εργασιών επεξεργασίας που πραγματοποιεί η ίδια, πορίζοντας του τις δέουσες πληροφορίες για όλα τα πρόσωπα που έχουν δικαίωμα πρόσβασης στα συστήματα πληροφορικής¹²². Ο Υπεύθυνος υπέχει, επίσης, υποχρέωση εμπιστευτικότητας.

Ιδιαίτερα αξιοσημείωτη είναι η απαγόρευση στην οποίαν υπόκειται ο ΥΠΔ στη Γερμανία, όσον αφορά στη σύγκρουση συμφερόντων. Ειδική μνεία αξίζει να γίνει στην απόφαση της Αρχής Προστασίας Δεδομένων της Βαυαρίας¹²³, που έκρινε ότι υφίσταται σύγκρουση συμφερόντων επειδή ο εσωτερικός ΥΠΔ μιάς εταιρείας κατείχε παράλληλα και θέση διαχειριστή πληροφορικής. Το ασυμβίβαστο, κατά την Αρχή, εντοπίζεται στο οξύμωρο σχήμα που δημιουργείται όταν ο ΥΠΔ εποπτεύει ουσιαστικά τον εαυτό του, δηλαδή υποχρεούται να διαπιστώνει, ως ΥΠΔ, εάν οι δραστηριότητές του, ως διαχειριστή πληροφορικής, υπακούνε στις επιταγές της νομοθεσίας περί προστασίας δεδομένων, σχήμα που υπονομεύει επίσης την κατοχυρωμένη ανεξαρτησία του θεσμού¹²⁴. Από την ανάλυση αυτή, αναφαίνονται τα πλείστα κοινά σημεία του γερμανικού ΥΠΔ με τον θεσμό, έτσι όπως σκιαγραφείται από τον ΓΚΠΔ. Η διαζευκτική δυνατότητα των εταιρειών για διορισμό είτε εσωτερικού είτε εξωτερικού ΥΠΔ, η απαιτούμενη εμπειρογνωσία, τα καθήκοντα, οι αναγκαίοι πόροι, η υποχρέωση απορρήτου, η ανεξαρτησία και ο περιορισμός της σύγκρουσης συμφερόντων, εντάσσονται αναμφίβολα στα κοινά τους γνωρίσματα.

¹²⁰ IAPP. 6/6/2016. What will mandatory DPOs look like under the GDPR? Germany could tell you. By David Meyer

¹²¹ IAPP. 6/6/2016. What will mandatory DPOs look like under the GDPR? Germany could tell you. By David Meyer

¹²² Bird & Bird. 3/2005. DPO in Europe. By Ariane Mole, Stella Debora, Ruth Boardman, Sibylle Gierschmann

¹²³ Bayerisches Landesamt für Datenschutzaufsicht. 20/10/2016. Pressemitteilung Datenschutzbeauftragter darf keinen Interessenkonflikten unterliegen.

¹²⁴ Global Compliance News. 21/11/2016. Germany: Data Protection Officer must not have a conflict of interests. By Julia Kaufmann and Jan-Philipp Guenther

2.2.4. Νορβηγία

Η Νορβηγία ανήκει στις χώρες εκείνες, στις οποίες απουσιάζει η υποχρέωση ορισμού ενός προσώπου υπεύθυνου για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Καταλείπεται, όμως, στη διακριτική ευχέρεια του Υπευθύνου Επεξεργασίας, να διορίσει πρόσωπο με έργο του τη διαπίστωση της συμμόρφωσης του τελευταίου με τη νομοθεσία περί προστασίας των προσωπικών δεδομένων¹²⁵. Ευλόγως διερωτάται κάποιος για το κέρδος του Υπευθύνου Επεξεργασίας, αν προβεί σε αυτήν την κίνηση, αφού ομολογουμένως ο ορισμός αυτός είναι πιθανόν να δυσχεράνει τη δράση του και να τον εξαναγκάσει να βρίσκεται σε διαρκή εγρήγορση. Το αντάλλαγμα του Υπευθύνου Επεξεργασίας για τον ορισμό του προσώπου αυτού έγκειται στην απαλλαγή του από την υποχρέωση γνωστοποίησης, για την οποία λόγος έγινε παραπάνω, και η οποία προβλέπεται επίσης από την Οδηγία 1995/46, με αποτέλεσμα τη σφυρηλάτηση σχέσεως εμπιστοσύνης του Υπευθύνου Επεξεργασίας με την Αρχή¹²⁶.

Το πρόσωπο αυτό, που δύναται να επιφορτιστεί με τη διασφάλιση της τήρησης της νομοθεσίας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων καλείται Ανεξάρητος Διαμεσολαβητής Ιδιωτικότητας (Personvernombud), και έχει ως πρωταρχικό του καθήκον να ενημερώνει την οντότητα για τις νομικές υποχρεώσεις της περί τηρήσεως του απορρήτου. Παρατηρείται, επομένως, στην περίπτωση αυτή, ένα αρκετά φιλελεύθερο σχήμα, με έντονη την ελευθερία της βούλησης και τη δυνατότητα αυτενέργειας, η οποία μάλιστα επιβραβεύεται τρόπον τινά, αντανακλώντας και σε επίπεδο νομικού πολιτισμού την ευρύτερη νοοτροπία του κράτους αυτού, σε πλήρη αντιδιαστολή με άλλα ευρωπαϊκά κράτη-μέλη, ενδεχομένως και με τη χώρα μας.

2.2.5. Βέλγιο

Προσεγγίζουσα το παράδειγμα του προηγούμενου κράτους, η Βελγική νομοθεσία δεν διαλαμβάνει επίσης διατάξεις για τη δεσμευτικότητα της παρουσίας ενός ΥΠΔ, παρέχει όμως σχετικές συστάσεις¹²⁷. Η νομοθεσία του Βελγίου επιβάλλει στους Υπεύθυνους Επεξεργασίας τη

¹²⁵ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 290

¹²⁶ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 290

¹²⁷ Autorité de protection des données. Recommandations. 2022. Συστάσεις 06/2016 και 04/2017

λήψη όλων των δεόντων μέτρων προστασίας για τα προσωπικά δεδομένα και, στο πλαίσιο αυτό, προβλέπεται η δυνατότητα των τελευταίων να ορίσουν Υπεύθυνο Ασφάλειας Πληροφοριών, με αποστολή του την ορθή εφαρμογή και τήρησης της υφιστάμενης πολιτικής ασφαλείας για τα προσωπικά δεδομένα¹²⁸. Πρόκειται για τον επονομαζόμενο Responsable de la sécurité des systèmes d' information (RSSI), που μπορεί να αποβεί εξαιρετικά χρήσιμος σε οντότητες μικρομεσαίου βεληνεκούς, που διαθέτουν περιορισμένους οικονομικούς πόρους, αλλά χρειάζονται ένα πρόσωπο να διασφαλίζει την ασφάλεια και την ακεραιότητα του πληροφοριακού συστήματος και των προσωπικών δεδομένων, με πολυσχιδή και απαιτητικά καθήκοντα¹²⁹. Τα καθήκοντα αυτά ομοιάζουν, ομολογουμένως, με αυτά του ΥΠΔ, ελλείπουν, όμως, όλες οι υπόλοιπες διεξοδικές νομοθετικές προβλέψεις, ενδεικτικά περί ανεξαρτησίας και ευθύνης, που υφίστανται για τον DPO.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα μελέτη, δίδοντας μεγάλη βαρύτητα στη λογική ακολουθία και αλληλουχία, εκκίνησε την πορεία της από το ευρύτερο πλέγμα που ρυθμίζει εν γένει τα προσωπικά δεδομένα, κατόπιν αναφέρθηκε στον ΓΚΠΔ, συνέχισε εστιάζοντας στον θεσμό του ΥΠΔ, έτσι όπως αυτός εισήχθη στην ευρωπαϊκή έννομη τάξη μέσω του Κανονισμού, για να καταλήξει σε μία συγκριτική επισκόπηση του ΥΠΔ με άλλους θεσμούς, ελληνικούς και ευρωπαϊκούς. Το προσδοκώμενο αποτέλεσμα είναι να σκιαγραφηθεί με πληρότητα και σαφήνεια το όλο καθεστώς που διέπει τον νεοφυή θεσμό, ενώ η αντιπαραβολή με παρεμφερείς ελληνικές και ευρωπαϊκές θεσμικές οντότητες αναμένεται να καταστήσει σαφέστερο και πιο εναργές το σύστημα λειτουργίας του ΥΠΔ, μέσω της ανάδειξης ομοιοτήτων αλλά και αποκλίσεων μεταξύ των συγκρινομένων θεσμών.

¹²⁸ Σωτηρόπουλος, Β. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων. 2019. Σελ. 285

¹²⁹ Centre for Cyber Security Belgium. Désignez un responsable de la sécurité des systèmes d'information (RSSI). 2022

Η απαιτητική αλλά εξαιρετικά ενδιαφέρουσα αυτή διεργασία αποδεικνύεται, μάλιστα, εν έτει 2023, άκρως επίκαιρη. Η αλματώδης τεχνολογική πρόοδος, η κατάργηση της ιδιωτικότητας και η πλήρης ισοπέδωση της έννοιας του «προσωπικού» επιβουλεύονται καθημερινώς την ασφάλεια των προσωπικών δεδομένων, σε επίπεδο προσωπικό, κοινωνικό, οικονομικό και επαγγελματικό. Παράλληλα, δεν μπορεί να αγνοηθεί το γεγονός ότι το κατά τα προηγούμενα δύο έτη ξέσπασμα της πανδημίας COVID-19 τάραξε ακόμη περισσότερο τα τρικυμιώδη νερά της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς το σύνολο των Ευρωπαίων πολιτών κλήθηκε να εκχωρεί μεγάλο μέρος των προσωπικών δεδομένων σε καθημερινή βάση. Η ιχνηλάτηση των επαφών, η ψηφιακή επαλήθευση των πιστοποιητικών εμβολιασμού, η υποχρεωτική επίδειξη ιατρικών αποτελεσμάτων και η αποστολή μηνυμάτων για τις κινήσεις των πολιτών αποτελούν μερικά μόνο από τα πολυπληθή και τρανταχτά παραδείγματα της ρευστοποίησης και έκλυσης των προσωπικών δεδομένων του κοινωνικού συνόλου.

Εν όψει όλων αυτών των θεαματικά ταχύτατων αλλαγών, το μεγάλο στοίχημα είναι η διαφύλαξη των προσωπικών δεδομένων, ως καθρέφτης και υποσύνολο των ατομικών ελευθεριών και των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Η εύθετη εξισορρόπηση και η ομαλή εναρμόνιση, αφενός της τεχνολογικής εξέλιξης, της διαχείρισης της πανδημίας, της κοινωνικής προόδου και της δημόσιας ασφάλειας και αφετέρου της διασφάλισης της υψηλής στάθμης προστασίας των προσωπικών δεδομένων και του σεβασμού της ιδιωτικότητας αποτελεί μία αναμφίλεκτα δυσεπίλυτη εξίσωση. Ο Γενικός Κανονισμός, που ομοιόμορφα και ολιστικά θέτει ορισμένες κατευθύνσεις με αποδέκτες όλα ανεξαιρέτως τα ευρωπαϊκά κράτη-μέλη, με το σύνολο των ρυθμίσεών του, κινείται στη σωστή κατεύθυνση. Η εφαρμογή του ως τώρα, όπως αναδείχθηκε και μέσω της παράθεσης πρακτικών παραδειγμάτων, μπορεί να κριθεί τελεσφόρος.

Στην επιτυχία αυτή, κομβική και πολύτιμη κρίνεται η συμβολή του ΥΠΔ, ο οποίος διαδραματίζει ρόλο θεματοφύλακα για τα προσωπικά δεδομένα, προφυλάσσοντας τους οργανισμούς και τα διάφορα υποκείμενα των δεδομένων από τους υφιστάμενους κινδύνους. Αναντίρρητα, οι προβλέψεις του ΓΚΠΔ ως προς τον ΥΠΔ συνιστούν μία φιλόδοξη προσπάθεια, χωλαίνουν όμως, σε κάποια σημεία, στην περιπτώσιολογία τους, στον επαμφοτερίζοντα χαρακτήρα τους και στην αοριστία τους. Εξ αυτού του λόγου, η πρακτική εφαρμογή του θεσμού, η διαρκής εγρήγορση του νομοθέτη, του δικαστή και του νομικού της πράξης, αλλά και η οιστριηλάτησή τους τόσο από τα παραδείγματα άλλων ευρωπαϊκών κρατών, όσο και από

προγενέστερους θεσμούς με πανομοιότυπο ρόλο και αποστολή, αποδεικνύονται μεγίστης σημασίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Έντυπη

Ελληνική

Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, Ε., 2016. *Προσωπικά Δεδομένα*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Αρμαμέντος, Π. και Σωτηρόπουλος, Β., 2008. *Προσωπικά Δεδομένα*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα

Ιγγλεζάκης, Ι., 2018. *Ο Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων κατά τον Κανονισμό 2016/679 και την Οδηγία 2016/680*. ΣΥΝ 1/2018.

Καλαμπούκα-Γιαννοπούλου, Π., 2020. *Δίκαιο Συναλλαγών. Ειδικά θέματα*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Κανέλλος, Λ., 2020. *Σύμβαση πρόσληψης εσωτερικού Υπευθύνου Προστασίας Δεδομένων*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Κοτσαλής, Α. και Μενουδάκος, Κ., 2021. *Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Λαζαράκος, Γ., 2016. *Ο θεσμός του υπεύθυνου προστασίας προσωπικών δεδομένων (Data Protection Officer) στο νέο νομοθετικό πλαίσιο των προσωπικών δεδομένων μετά την υιοθέτηση του Κανονισμού (ΕΕ) 679/2016*. ΕΦΔΔ, ΙΙΙ/2016

Μήτρου, Α. 2017., *Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.

Ομάδα Προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Άρθρου 29. 16/EL WP 243 rev.01. *Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων*. 2017.

Παναγοπούλου-Κουτναζτή, Φ.μ 2017. *Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων 679/2016/ΕΕ*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα

Σωτηρόπουλος, Β., 2019. *Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα

Τιντζογλίδου, Ν., 2020. *Οδηγός Εφαρμογής GDPR*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Τσόλιας, Γ., 2008. *Η ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου διασφάλισης του απορρήτου της τηλεφωνικής επικοινωνίας σύμφωνα με τον Ν 3674/2008*. ΔιΜΕΕ 3/2008

Ψαρουδάκη, Μ., 2018. *Υπεύθυνος προστασίας Δεδομένων (DPO) - Το πλαίσιο των καθηκόντων και της ευθύνης του*. Επιχείρηση 151/2018

Ξενόγλωσση

IT Governance Privacy team., 2020. *EU General Data Protection Regulation (GDPR)- An Implementation and Compliance Guide*. Εκδόσεις ITGP

Rasle, B. 2009. *Correspondant Informatique et Libertés*. Εκδόσεις LEGICOM, 2009/1 No 42.

Ηλεκτρονική

Ελληνική

Αρχή Προστασίας Δεδομένων. Διαθέσιμο στο <https://www.dpa.gr/> [Ημερομηνία πρόσβασης: 19/1/2022]

Capital.gr. 22/2/2021. Έρευνα ΣΕΒ: Μεγαλύτερη προστασία των προσωπικών δεδομένων "βλέπουν" 7 στις 10 επιχειρήσεις λόγω GDPR. Διαθέσιμο στο <https://www.capital.gr/oikonomia/3527379/ereuna-seb-megaluteri-prostasia-ton-prosopikon-dedomenon-blepoun-7-stis-10-epixeiriseis-logo-gdpr> [Ημερομηνία πρόσβασης: 4/2/2022]

Ξενόγλωσση

AEPD. Agencia Espanola Proteccion Datos. 2022. *La Agencia*. Διαθέσιμο στο <https://www.aepd.es/es/la-agencia/bienvenida-la-agencia> [Ημερομηνία πρόσβασης: 4/2/2022]

AFCDP. 2022. *Pourquoi AFCDP?*. Διαθέσιμο στο <https://afcdp.net/pourquoi-l-afcdp/> [Ημερομηνία πρόσβασης: 22/1/2022]

Autorité de protection des données. 2022. *Recommandations*. Διαθέσιμο στο : https://www-autoriteprotectiondonnees/citoyen/chercher?q&search_category%5B%5D=taxonomy:publication&search_type%5B%5D=recommendation&s=recent&l=25&_x_tr_sl=fr&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc [Ημερομηνία πρόσβασης: 9/2/2022]

Bayerisches Landesamt für Datenschutzaufsicht. 20/10/2016. *Pressemitteilung Datenschutzbeauftragter darf keinen Interessenkonflikten unterliegen*. Διαθέσιμο στο https://www.lida.bayern.de/media/pm2016_08.pdf [Ημερομηνία πρόσβασης: 22/2/2022]

Bird & Bird. 3/2005. *DPO in Europe*. By Ariane Mole, Stella Debora, Ruth Boardman, Sibylle Gierschmann. Διαθέσιμο στο <https://www.twobirds.com/en/news/articles/2005/dpo-in-europe> [Ημερομηνία πρόσβασης: 22/2/2022]

Centre for Cyber Security Belgium. 2022. *Désignez un responsable de la sécurité des systèmes d'information (RSSI)*. Διαθέσιμο στο https://cyberguide-ccb-belgium- /fr/designez-responsible-0?_x_tr_sl=fr&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc [Ημερομηνία πρόσβασης: 8/2/2022]

Digital Guardian. Data Insider. 29/10/2018. *Top Considerations When Choosing a DPO (Data Protection Officer)*. By Ellen Zhang. Διαθέσιμο στο https://digitalguardian-com./blog/choosing-a-dpo?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc [Ημερομηνία πρόσβασης: 31/1/2022]

European Federation of Data Protection Officers. 26/3/2021. *German Federal Commissioner for Data Protection and Freedom of Information presents Activity Report*. Διαθέσιμο στο <https://www.efdpo.eu/german-federal-commissioner-for-data-protection-and-freedom-of-information-presents-activity-report/> [Ημερομηνία πρόσβασης: 8/2/2022]

Global Compliance News. 21/11/2016. *Germany: Data Protection Officer must not have a conflict of interests*. By Julia Kaufmann and Jan-Philipp Guenther. Διαθέσιμο στο

<https://www.globalcompliance.com/2016/11/21/germany-data-protection-officer-conflict-of-interest-20161121/> [Ημερομηνία πρόσβασης: 22/2/2022]

IAPP. The Privacy Advisor. Study: *An estimated 500K organizations have registered DPOs across Europe*. By Caitlin Fennessy. Διαθέσιμο στο <https://iapp.org/news/a/study-an-estimated-500k-organizations-have-registered-dpos-across-europe/> [Ημερομηνία πρόσβασης: 7/2/2022]

IAPP. 6/6/2016. *What will mandatory DPOs look like under the GDPR? Germany could tell you*. By David Meyer. Διαθέσιμο στο <https://iapp.org/news/a/what-will-mandatory-dpos-look-like-under-the-gdpr-germany-could-tell-you/> [Ημερομηνία πρόσβασης: 22/2/2022]

La Grande Bibliotheque du Droit. 23/7/2015. *Correspondant informatique et libertés dans les entreprises*. Διαθέσιμο στο [https://www.lagbd.org/index.php/Correspondant_informatique_et_libert%C3%A9s_dans_les_entreprises_\(fr\)](https://www.lagbd.org/index.php/Correspondant_informatique_et_libert%C3%A9s_dans_les_entreprises_(fr)) [Ημερομηνία πρόσβασης: 21/1/2022]